

ПРОСТОРНИ ПЛАН ГРАДА БИЈЕЉИНА
2019 - 2038

ИНВЕСТИТОР:
ГРАД БИЈЕЉИНА

НОСИЛАЦ ПРИПРЕМЕ:
ГРАДСКА УПРАВА ГРАДА БИЈЕЉИНА - ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ:
ЈП „ДИРЕКЦИЈА ЗА ИЗГРАДЊУ И РАЗВОЈ ГРАДА“ Д.О.О БИЈЕЉИНА

ОДЛУКА О ПРИСТУПАЊУ ИЗРАДИ:
01-022-41/18 од 24.05.2018
(„Службени гласник Града Бијељина“ бр. 12/18)

Радни тим:

Намјена површина, становништво, систем насеља, привреда, друштвене дјелатности, животна средина културно-историјско и природно наслијеђе и синтеза плана:

Стеван Чукић, дипл.простор.план.
Бранка Благојевић, дипл.инж.арх.
Мирела Чукић, дипл.инж.арх.
Пантелија Мићић, дипл.инж.арх.
Јовица Перић, дипл.инж.пољопр.
Бранко Марјановић, дипл.еџц
Жанка Маљукановић, дипл.правник
Горан Савић, инж.геодезије
Неда Живак, дипл.простор. план. (спољни сарадник)

Саобраћај:

Младен Петровић, дипл.инж.грађ.
Биљана Којић, дипл.инж.саоб.
Горан Глигоревић, дипл.инж.саоб.

Хидротехника:

Александар Пљеваљчић, дипл.инж.грађ

Електроенергетика и телекомуникације:

Мирјана Крстановић, дипл.инж.л.
Весна Текић, дипл.инж.ел.

Термоенергетика:

Слободан Гаврић, дипл.инж.маш.
Михаило Несторовић, дипл.инж.маш.

Координатори тима:

Стеван Чукић, дипл.простор.план.
Бранка Благојевић, дипл.инж.арх.

САДРЖАЈ

Текстуални дио

	УВОД	27
А.	СТАНОВНИШТВО	28
Б.	СИСТЕМ И ФУНКЦИЈЕ НАСЕЉА	33
Б.І.	Постојећа и планирана мрежа насеља	33
Б.ІІ.	Положај градског подручја Бијељине у односу на Републику Српску и Босну и Херцеговину	42
Б.ІІ.1	Територијални развој	44
В.	ИЗГРАЂЕНОСТ И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ПРОСТОРА	47
В.І.	Становање и стамбени фонд	47
В.ІІ.	ПРИВРЕДА	49
В.ІІ.1.	Пољопривреда	51
В.ІІ.2.	Грађевинарство	54
В.ІІ.3.	Индустрија	54
В.ІІ.4.	Саобраћај	55
В.ІІ.5.	Рударство и енергетика	55
В.ІІ.6.	Трговина, занатство, туризам и угоститељство	57
В.ІІ.7.	Перспективе развоја привреде на подручју Града Бијељина	60
В.ІІІ.	НЕПРИВРЕДА	62
В.ІІІ.1.	Образовање	62
В.ІІІ.2.	Здравство	64
В.ІІІ.3.	Култура	65
В.ІІІ.4.	Социјална заштита	66
В.ІІІ.5.	Спорт	66
В.ІІІ.6.	Управа	68
В.ІІІ.7.	Комуналне дјелатности	68
В.ІІІ.8.	Управљање отпадом	69
В.ІV.	ИНФРАСТРУКТУРА	70
В.ІV.1	Саобраћајна инфраструктура	70
В.ІV.2.	Хидротехничка инфраструктура	73
В.ІV.3	Електроенергетска инфраструктура	75
В.ІV.4.	Термоенергетска инфраструктура	78
В.ІV.5.	Телекомуникациона и информациона инфраструктура	82
Г.	ПРИРОДНИ УСЛОВИ	85
Г.І.	Морфолошке карактеристике терена	85
Г.ІІ.	Геолошке карактеристике терена	85
Г.ІІ.1.	Основна геолошка грађа терена	85
Г.ІІ.2	Хидрогеолошке карактеристике терена	86
Г.ІІ.3	Инжењерско геолошке карактеристике терена	88
Г.ІІ.4.	Сеизмолошке карактеристике	90
Г.ІІ.5.	Рејонизација терена према природним и створеним подобностима и ограничењима за градњу	90
Г.ІІІ.	Клима	92
Д.	НАМЈЕНЕ ПРОДУКТИВНИХ ЗЕМЉИШТА	97
Д.І.	Развојни потенцијали – природни ресурси	97
Д.І.1.	Пољопривредно земљиште	99
Д.І.2.	Шумско земљиште	102
Д.І.3.	Водно земљиште	104

Д.І.4	Грађевинско земљиште	105
Б.	УНАПРЕЂИВАЊЕ ДЕВАСТИРАНИХ И УГРОЖЕНИХ ПОДРУЧЈА	108
Е.	ЗАШТИТА ПРИРОДЕ, КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКОГ НАСЉЕЂА, ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	109
Е.І.	Природно насљеђе	109
Е.ІІ.	Културно-историјско насљеђе	110
Е.ІІІ.	Заштита животне средине	114
Е.ІІІ. 1.	Мјере заштите земљишта	116
Е.ІІІ. 2.	Мјере заштите вода	117
Е.ІІІ. 3.	Мјере заштите ваздуха и смањење нивоа буке	117
Е.ІІІ. 4.	Мјере заштите вриједних еко система и квалитетне животне средине	118
Е.ІІІ. 5.	Мјере за управљање отпадом	118
Е.ІІІ. 6.	Заштита од природних непогода, техничких опасности и ратних дејстава	119
Е.ІІІ.6.1.	Заштита од природних несрећа	120
Е.ІІІ.6.1.1.	Заштита од поплава	120
Е.ІІІ.6.1.2.	Заштита од суша	122
Е.ІІІ.6.1.3.	Заштита вода	123
Е.ІІІ.6.1.4.	Заштита од земљотреса и клизишта	124
Е.ІІІ.6.1.5.	Заштита од ерозија и бујица	124
Ж.	ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, КОРИШЋЕЊА И ГРАЂЕЊА ПРОСТОРА	126
Ж.І.	Изградња објеката	126
Ж.І.1	Опште смјернице за изградњу стамбених, пословних и јавних објеката	126
Ж.І.1.1.	Помоћни објекти	128
Ж.І.1.2.	Привремени објекти	128
Ж.І.1.3.	Пословни, производни и складишни објекти	129
Ж.І.1.4.	Пољопривредна домаћинства и објекти за држање домаћих животиња	130
Ж.І.1.5.	Викенд објекти	133
Ж.І.2.	Инфраструктурни објекти и површине	133
Ж.І.2.1.	Саобраћај	133
Ж.І.2.2.	Електроенергетика	134
Ж.І.2.3.	Хидротехника	135
Ж.І.3.	Пољопривредно земљиште	136
Ж.І.4.	Шумско земљиште	137
Ж.І.5.	Воде и водно земљиште	138
Ж.І.6.	Културно-историјско и природно наслеђе	139
Ж.І.7.	Државна граница	139
З.	СМЈЕРНИЦЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПЛАНА	141
З.І.	Израда и доношење других просторно-планских докумената	141
З.ІІ.	Остале смјернице за провођење плана	143
З.ІІ.1.	Програми и стратегије за реализацију плана	143
З.ІІ.2.	Економски инструменти	143
З.ІІ.3.	Организациони инструменти	144
З.ІІ.4.	Правни инструменти	144
З.ІІ.5.	Технички инструменти	144
З.ІІ.6.	Формирање информационог система за потребе планирања простора	145

ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА

1. Рјешење о регистрацији
2. Лиценца ЈП „Дирекције за изградњу и развој града“ Д.О.О. Бијељина за израду стратешких докумената просторног уређења
3. Личне лиценце чланова радног тима
4. Одлука о приступању изради Просторног плана Града Бијељина
5. Рјешење о именовану савјета за израду Просторног плана Града Бијељина
6. Одлука о утврђивању нацрта Просторног плана Града Бијељина

BOSNA I HERCEGOVINA

REPUBLIKA SRPSKA

Okružni privredni sud u Bijeljini

Broj: 059-0-Reg-18-000 560

Datum: 18.06.2018.

Okružni privredni sud u Bijeljini, postupajući po sudiji pojedincu Slobodani Krstić, rješavajući po prijavi Javnog preduzeća " Direkcija za izgradnju i razvoj grada " društvo sa ograničenom odgovornošću Bijeljina, ul. Karadjordjeva br.33, radi upisa promjene statusa lica ovlašćenog za zastupanje, dana 18.6.2018.godine donio je

RJEŠENJE O REGISTRACIJI

Upisuje se promjena statusa lica ovlašćenog za zastupanje Javnog preduzeća " Direkcija za izgradnju i razvoj grada " društvo sa ograničenom odgovornošću Bijeljina, ul. Karadjordjeva br.33, pa će kao direktor, tj. lice ovlašćeno za zastupanje, biti upisan Mladen Petrović iz Bijeljine.

Firma: Javno preduzeće " Direkcija za izgradnju i razvoj grada " društvo sa ograničenom odgovornošću , Bijeljina
Skracena oznaka firme: JP" Direkcija za izgradnju i razvoj grada " d.o.o. Bijeljina
Sjedište: Karadjordjeva br.33, Bijeljina, Bijeljina
MBS: 59-05-0012-11 (1-5683)
MB: 01977601
JIB: 4401909450003
Carinski broj:

PRAVNI OSNOV UPISA

Rješenje o razrješenju vršioca dužnosti direktora JP " Direkcija za izgradnju i razvoj grada " D.O.O. Bijeljina, broj akta: I-295/18, datum: 30.5.2018

Rješenje o imenovanju direktora JP " Direkcija za izgradnju i razvoj grada " D.O.O. Bijeljina, broj akta: I-298/18, datum: 30.5.2018

OSNIVAČI / ČLANOVI SUBJEKTA UPISA – pravna lica

Naziv	Sjedište	Reg.br. / MBS
Grad Bijeljina	Trg Kralja Petra I Karadorđevića br.1, Bijeljina, Bijeljina	1002457

OSNOVNI KAPITAL SUBJEKTA UPISA

Ugovoreni (upisani) kapital:	2.000,00 KM
Uplaćeni kapital:	2.000,00 KM

UČEŠĆE U KAPITALU

Osnivač	Ugovoreni kapital	Procenat
Grad Bijeljina	2.000,00 KM	100,00 %

LICA OVLAŠTENA ZA ZASTUPANJE SUBJEKTA UPISA

U unutrašnjem prometu

Mladen Petrović, adresa: Gavrila Principa br. 16/10, Bijeljina, bez ograničenja ovlašćenja
Bijeljina, lična karta: 7T0K0A32, Direktor

DJELATNOSTI SUBJEKTA UPISA – u unutrašnjem prometu

Naziv

- 41.10 Organizacija izvođenja projekata za zgrade
- 52.21 Uslužne djelatnosti u kopnenom saobraćaju
- 62.09 Ostale uslužne djelatnosti koje se odnose na informacione tehnologije i računare
- 68.31 Agencije za nekretnine
- 68.32 Upravljanje nekretninama uz naplatu ili na osnovu ugovora
- 71.11 Arhitektonske djelatnosti
- 71.12 Inženjerske djelatnosti i s njima povezano tehničko savjetovanje

Образложење

Javnoo preduzeće "Direkcija za izgradnju i razvoj grada" društvo sa ograničenom odgovornošću Bijeljina, ul. Karadjordjeva br.33, je ovom sudu dostavilo prijavu, radi upisa promjene statusa lica ovlašćenog za zastupanje. Uvidom u dostavljenu dokumentaciju (rješenje Nadzornog odbora društva od 30.05.2018.godine o razrješenju Mladena Petrovića iz Bijeljine kao vršioca dužnosti direktora, odnosno odluku o imenovanju na dužnost direktora, notarski ovjerenu izjavu Mladena Petrovića od 12.06.2018.godine o prihvatanju dužnosti direktora, uvjerenje nadležnog organa o prebivalištu i notarski ovjeren potpis Mladena Petrovića, kao lica ovlašćenog za zastupanje), sud je utvrdio da je podnesena prijava osnovana, pa je shodno članu 52., članu 62. i članu 63. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 67/13 i 15/16), odlučio kao u dispozitivu rješenja.

Pravni lijek:

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba u roku od osam (8) dana od dana prijema rješenja. Žalba se izjavljuje Višem privrednom sudu u Banja Luci, a podnosi se putem ovog suda.

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, на основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 40/13, 106/15 и 3/16) и члана 14. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) и рјешења о испуњености услова за израду докумената просторног уређења број 15.03-361-162/17 од 07.03.2017. године, издаје

ЛИЦЕНЦУ

ЛП "ДИРЕКЦИЈА ЗА ИЗГРАДЊУ И РАЗВОЈ ГРАДА" ДОО Бијељина

за израду докумената просторног уређења и то:

1. израду стратешких докумената просторног уређења

Ова лиценца важи од 07.03.2017. године до 07.03.2021. године, а провјера испуњености услова на основу којих је лиценца издата вршиће се у складу са одредбама Закона о уређењу простора и грађењу и Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу.

Број лиценце: ПЛ-1172/2017
Бања Лука, 07.03.2017. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Стеван (Светислав) Чукић, дипл.просторни планер

(Име, очево име и презиме, занимање)

2603983180853 рођен-а 26.03.1983. године у Бијељини

(ЈМБГ)

(Датум)

(Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Број лиценце: ФЛ-2659/15

Број протокола: 15.02-361-702/15

Бања Лука, 16.07.2015. године

МИНИСТАР
Сребренка Голић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Бранка (Бранко) Благојевић, дип.инж.арх.

(Име, очево име и презиме, занимање)

0708963177669 рођен-а 07.08.1963. године у Сарајеву

(ЈМБГ)

(Датум)

(Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 2249/99 од 21.06.1999. године.

Број лиценце: ФЛ-3291/15

Број протокола: 15.02-361-1418/15

Бања Лука, 09.11.2015. године

МИНИСТАР
Сребренка Голић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Младен (Александар) Петровић, дипл.инж.грађ.

(Име, очево име и презиме, занимање)

0410980180887 рођен-а 04.10.1980. године у Бијељини

(ЈМБГ)

(Датум)

(Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 10 764/13 од 28.02.2013. године.

Број лиценце: ФЛ-3420/15

Број протокола: 15.02-361-1411/15

Бања Лука, 08.12.2015. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је

Биљана (Здравко) Којић, дипл.инж.саоб.

(Име, очево име и презиме, занимање)

2009972185862

(ЈМБГ)

рођен-а

20.09.1972.

(Датум)

године у

Бијељини

(Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 5670/04 од 24.08.2004. године.

Број лиценце: ФЛ-3298/15

Број протокола: 15.02-361-1410/15

Бања Лука, 11.11.2015. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Александар (Светко) Пљеваљчић, дипл.инж.грађ.
(Име, очево име и презиме, занимање)
2112970172696 рођен-а 21.12.1970. године у Сарајеву
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 9457/11 од 09.03.2011. године.

Број лиценце: ФЛ-1571/14
Број протокола: 15.02-361-1263/14
Бања Лука, 05.11.2014. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Весна (Срђан) Текић, дипл.инж.ел.
(Име, очево име и презиме, занимање)

1409980185876 рођен-а 14.09.1980. године у Бијељини
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Број лиценце: ФЛ-3413/15
Број протокола: 15.02-361-1405/15
Бања Лука, 08.12.2015. године

МИНИСТАР
Сребренка Голић
Сребренка Голић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Слободан (Велимир) Гаврић, дип.л.инж.маш.
(Име, очево име и презиме, занимање)
2311953180858 рођен-а 23.11.1953. године у Брчком
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 9459/11 од 09.03.2011. године.

Број лиценце: ФЛ-3304/15
Број протокола: 15.02-361-1408/15
Бања Лука, 11.11.2015. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Михаило (Мирослав) Несторовић, дипл. инж. за развој - маш. струка
(Име, очево име и презиме, занимање)

1101964180851 рођен-а 11.01.1964. године у Бијељини
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 10 128/12 од 28.02.2012. године.

Број лиценце: ФЛ-3422/15

Број протокола: 15.02-361-1409/15

Бања Лука, 08.12.2015. године

760

ЈП "Дирекција за изградњу и развој града" д.о.о. Бијељина	
Број:	U-474/18
Датум:	25.05.2018 год.

На основу члана 40. став 1. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број: 40/13, 106/15 и 3/16), члана 39. став 2. тачка 2. и 6. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број: 97/16) и члана 39. став 2. тачка 2. и 6. Статута Града Бијељина („Службени гласник Града Бијељина“, број: 9/17), Скупштина града Бијељина на својој 18. сједници одржаној дана 24. маја 2018. године, донијела је

О Д Л У К У
О ПРИСТУПАЊУ ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА БИЈЕЉИНА

Члан 1.

Овом Одлуком приступа се изради Просторног плана Града Бијељина.

Члан 2.

1) Граница обухвата Просторног плана на сјеверу иде десном обалом ријеке Саве и то низводно од запада ка истоку пратећи сјеверне границе катастарских општина: Вршани, Црњелово Горње, Црњелово Доње, Батковић, Остојићево, Бродац Горњи, Бродац Доњи, Велико Село и Балатун. Код ушћа ријеке Дрине у ријеку Саву, граница се ломи према југу и даље наставља лијевом обалом ријеке Дрине, пратећи од сјевера ка југу источне границе катастарских општина: Балатун, Међаши, Дворови, Попови, Амајлије, Јања 3, Батар - Јоховац и Главичице. Ту граница скреће у правцу запада и даље наставља пратећи од истока ка западу јужне границе катастарских општина: Главичице, Бјелошевац, Кацевац и Бањивца. Код к.о. Бањица, граница обухвата Просторног плана скреће у правцу сјевера и даље наставља у том правцу пратећи, од југа ка сјеверу, западне границе катастарских општина: Бањица, Кацевац, Ченгић, Модран, Сухо Поље, Загони, Горња Чађавица, Буковица Горња, те јужном границом к.о. Пиперци. Ту опет скреће у правцу сјевера и наставља даље пратећи западне границе катастарских општина: Пиперци, Буковица Доња, сјеверном границом к.о. Магнојевић Доњи до западне границе к.о. Вршани коју прати у правцу сјевера до ријеке Саве гдје се и завршава.

2) Просторни план Града Бијељине граничи са територијом Брчко дистрикта БиХ на сјеверозападу, подручјима Општина Лопаре и Угљевик на југоистоку и подручјем Града Зворника на југу, као и са територијом Републиком Србије на истоку (ријека Дрина) и територијом Републике Хрватске на сјеверу (ријека Сава).

3) Подручје Града Бијељина састоји се од 67 насељених мјеста, распоређених у оквиру 53 катастарске општине, односно 68 мјесних заједница.

4) Површина обухвата Просторног плана Града Бијељине износи око 734 км².

Члан 3.

Период за који се утврђују плански параметри је до 2038. године.

Члан 4.

1) Смјернице за израду Просторног плана Града Бијељине: План је неопходно израдити у свему према одредбама Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13, 106/15 и 3/16), подзаконским актима донесеним на основу овог закона, те

другим прописима релевантним за планирање и уређење простора (који се односе на: саобраћај, снабдјевање енергијом, снабдјевање водом, телекомуникације, заштиту од природних непогода, заштиту природе, заштиту воде, ваздуха, пољопривредног и шумског земљишта, природних вриједности, културних добара и сл.).

2) Носилац израде дужан је обезбиједити усаглашеност Просторног плана са одговарајућим планом вишег реда.

Члан 5.

Рок за израду Просторног плана Града Бијељина је 180 дана од дана потписивања уговора са носиоцем израде овог просторно-планског документа.

Члан 6.

Просторни план Града Бијељина мора садржати све елементе прописане чланом 31. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број: 40/13, 106/15 и 3/16), другим законима, као и елементе прописане чланом 98. и 99. Правилника о начину израде, садржају и формирању докумената просторног уређења („Службени гласник Републике Српске“, број: 69/13).

Члан 7.

1) Скупштина града Бијељине, на приједлог носиоца припреме, утврђује нацрт Просторног плана града Бијељина, као и мјесто, вријеме и начин излагања нацрта на јавни увид.

2) Нацрт Просторног плана Града Бијељина, биће стављен на јавни увид у трајању од 30 дана.

3) О мјесту, времену и начину излагања нацрта плана на јавни увид, јавност и власници непокретности на подручју за које се доноси овај план, биће обавијештени путем огласа, који се објављује у најмање два средства јавног информисања, осам дана прије почетка јавног увида и 15 дана од почетка излагања нацрта плана на јавни увид. Оглас мора садржати све елементе прописане чланом 47. став 4. Закона о уређењу простора и грађењу.

4) Нацрт Просторног плана, излаже се на јавни увид у складу са одредбама члана 47. Закона о уређењу простора и грађењу.

5) Носилац израде обавезан је да размотри све примједбе, приједлоге и мишљења, који су достављени током јавног увида, и да о њима заузме став прије утврђивања приједлога плана, те да образложен став у писаној форми достави носиоцу припреме плана и лицима која су доставила приједлоге, примједбе и мишљења на нацрт.

6) Став носиоца израде плана о примједбама, приједлозима и мишљењима, разматра се на јавној расправи, на коју се позивају представници носиоца припреме плана, носиоца израде плана, представници органа и правних лица из члана 42. став 3. Закона о уређењу простора и грађењу и чланови савјета плана.

7) Јавна расправа из претходног става мора се организовати у року од 30 дана од дана затварања јавног увида. Јавној расправи могу присуствовати сва заинтересована лица

8) Носилац припреме објављује позив за јавну расправу, у најмање једном дневном листу доступном на територији цијеле Републике, три дана прије и на дан одржавања расправе.

9) Уколико се приједлог планског документа, на основу прихваћених примедба и мишљења, пристиглих у току јавног увида, значајно разликује од нацрта документа, носилац припреме дужан је да организује поново јавни увид.

10) Поновни јавни увид спровешће се у складу са чланом 49. Закона о уређењу простора и грађењу.

11) Након одржане јавне расправе из члана 48. став 4. Закона о уређењу простора и грађењу, носилац припреме утврђује приједлог Просторног плана Града Бијељина, који се доставља Скупштини града Бијељина на усвајање.

Члан 8.

Финансијска средства потребна за израду Просторног плана Града Бијељине, обезбеђују се из буџета Града Бијељина.

Члан 9.

Носилац израде Просторног плана Града Бијељине, биће правно лице које има одговарајућу лиценцу за израду ове врсте докумената просторног уређења. Избор носиоца израде врши се у складу са прописима о јавним набавкама.

Члан 10.

Носилац припреме Просторног плана Града Бијељине је Одјељење за просторно уређење Градске управе Бијељина.

Члан 11.

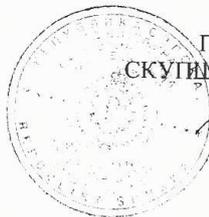
Ступањем на снагу ове Одлуке престаје да важи Одлука о приступању изради Просторног плана Града Бијељине („Службени гласник Града Бијељина“, број: 12/16).

Члан 12.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Града Бијељина“.

СКУПШТИНА ГРАДА БИЈЕЉИНА

Број: 01-022-41/18
Бијељина,
Датум, 24. мај 2018. године

ПРЕДСЈЕДНИК
СКУПШТИНЕ ГРАДА БИЈЕЉИНА
Slaviša Marković
Славиша Марковић

3. Ово Рјешење ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у „Службеном гласнику Града Бијељина“.

Образложење

Чланом 39. став 2. тачка 21. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број: 97/16) прописано је да Скупштина бира и разрешава председника скупштине, потпредседника скупштине, замјеника градоначелника, односно начелника општине и чланове сталних и повремених радних тијела скупштине, именује и разрешава секретара скупштине и начелника одјељења, односно службе и врши избор, именовања и разрешења на другим позицијама у складу са законом, док је одредбом члана 39. став 2. тачка 24) Статута Града Бијељина („Службени гласник Града Бијељина“, број: 9/17) прописано да Скупштина бира и разрешава председника скупштине, потпредседника скупштине, замјеника градоначелника, и чланове сталних и повремених радних тијела Скупштине града, именује и разрешава секретара скупштине града и начелника одјељења, односно службе и врши избор, именовања и разрешења на другим позицијама у складу са законом.

Одредбом члана 155. став 7. Закона о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе („Службени гласник Републике Српске“ број: 97/16) прописано је да након престанка мандата Одбора за жалбе или у случају да једном од чланова Одбора престане мандат прије истека времена на који је именован, скупштина до окончања поступка именовања Одбора за жалбе или члана Одбора, у складу са овим законом именује вршиоце дужности Одбора за жалбе, или вршиоца дужности члана Одбора, а најдуже за период до 90 дана, док је ставом 8. истог члана прописано да вршилац дужности члана Одбора мора да испуњава опште услове за запошљавање у градској, односно општинској управи и посебне услове за именовање у складу са овим законом. Сходно горе наведеном, одлучено је као у диспозитиву.

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛИЈЕКУ:

Ово Рјешење је коначно у управном поступку, те против њега није дозвољена жалба, али се може покренути управни спор подношењем тужбе Окружном суду у Бијељини у року од 30 дана од дана достављања рјешења.

Број: 01-111-45/18
Бијељина,
Датум: 3. јул 2018. год.

ПРЕДСЈЕДНИК
СКУПШТИНЕ ГРАДА БИЈЕЉИНА
Славиша Марковић, с.р.

На основу члана 43. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број: 40/13, 106/15 и 3/16), члана 39. став 2. тачка 37. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број: 97/16) и члана 39. став 2. тачка 43. Статута Града Бијељина („Службени гласник Града Бијељина“, број: 9/17), Скупштина града Бијељина на својој 19. сједници одржаној дана 3. јула 2018. године, донијела је

РЈЕШЕЊЕ О ИМЕНОВАЊУ САВЈЕТА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА БИЈЕЉИНА

Члан 1.

За чланове Савјета за израду Просторног плана Града Бијељина именују се:

1. Мићо Мићић, Градоначелник,
2. Миладин Ракић, начелник Одјељења за просторно уређење,
3. Ђурђија Ђукић, дипл. инж. архитектуре,
4. Мира Јездић, дипл. инж. хортикултуре,
5. Вера Панић, дипл. социолог,
6. Мирсад Иззић, дипл. инж. архитектуре,
7. Огњен Рашевић, секретар

Члан 2.

Савјет се именује ради укупног праћења израде Просторног плана Града Бијељина, вођења јавне расправе и усаглашавања ставова и интереса.

Поред послова наведених у 1. ставу, задатак Савјета је и да заузима стручне ставове према питањима општег, привредног и просторног развоја подручја за које се план доноси, рационалности и квалитета предложених планских рјешења, усаглашености плана са документима просторног уређења који представљају основу за његову израду, као и усаглашености плана са одредбама Закона о уређењу простора и грађењу и другим прописима заснованим на закону.

Члан 3.

Усвајањем Просторног плана Града Бијељина ово Рјешење престаје да важи.

Члан 4.

Ступањем на снагу овог Рјешења престаје да важи Рјешење о именовању Савјета за израду Просторног плана Града Бијељина („Службени гласник Града Бијељина“, број: 18/16).

Члан 5.

Ово Рјешење ступа на снагу наредног дана од објављивања у „Службеном гласнику града Бијељина“.

Број: 01-111-48/18
Бијељина,
Датум: 3. јул 2018. год.

ПРЕДСЈЕДНИК
СКУПШТИНЕ ГРАДА БИЈЕЉИНА
Славиша Марковић, с.р.

На основу члана 43. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број: 40/13, 106/15 и 3/16), члана 39. став 2. тачка 37. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број: 97/16) и члана 39. став 2. тачка 43. Статута Града Бијељина („Службени гласник Града Бијељина“, број: 9/17), Скупштина града Бијељина на својој 19. сједници одржаној дана 3. јула 2018. године, донијела је

РЈЕШЕЊЕ О ИМЕНОВАЊУ САВЈЕТА ЗА ИЗРАДУ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА ГРАДА БИЈЕЉИНА

Члан 1.

За чланове Савјета за израду Урбанистичког плана Града Бијељина именују се:

1. Мићо Мићић, Градоначелник,
2. Миладин Ракић, начелник Одјељења за просторно уређење,
3. Ђурђија Ђукић, дипл. инж. архитектуре,
4. Мира Јездић, дипл. инж. хортикултуре,
5. Вера Панић, дипл. социолог,
6. Мирсад Иззић, дипл. инж. архитектуре,

2.

Члан 3.

Нацрт Просторног плана Града Бијељина, након усвајања ове одлуке, биће изложен на јавни увид у просторијама Одјељења за просторно уређење Градске управе Града Бијељина, у просторијама Ј.П. „Дирекција за изградњу и развој града“ Д.О.О. Бијељина и у галерији Центра за културу у Бијељини у трајању од 30 дана.

Члан 4.

Носилац припреме плана, Одјељење за просторно уређење, обавјестиће јавност о мјесту, времену и начину излагања утврђеног нацрта плана путем огласа који ће бити објављен у два средства јавног информисања два пута, с тим да ће се прво обавјештење објавити осам дана прије почетка јавног увида, а друго 15 дана од почетка излагања нацрта документа просторног уређења на јавни увид.

Члан 5.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Града Бијељина“.

СКУПШТИНА ГРАДА БИЈЕЉИНА

Број: 01-022-81/18
Бијељина,
Датум, 30. новембар 2018. године

ПРЕДСЈЕДНИК
СКУПШТИНЕ ГРАДА БИЈЕЉИНА
Slaviša Marković
Славиша Марковић

ТЕКСТУАЛНИ ДИО

УВОД

Просторни план Града Бијељине је развојни, стратешки, дугорочни документ просторног уређења којим се дефинишу основни циљеви и принципи развоја овог подручја. Стратешки документи просторног уређења доносе на плански период од 20 година.

Овај документ представља скуп свих релевантних сазнања и података о простору чије генерисање омогућује њихово рационално и одрживо коришћење. Повод израде је да се кроз његову реализацију омогући коришћење природних ресурса овог подручја, засновано на принципима одрживог развоја, узимајући у обзир економске, социјалне и еколошке компоненте. То подразумева преузимање и детаљнију разраду планских рјешења из Просторног плана Републике Српске уз поштовање природних и културно-историјских вриједности предметног подручја. С тим у вези, треба истаћи чињеницу да је Бијељина једини примарни регијски центар који се налази на раскршћу двије осовине развоја (сјеверна и источна) које су дефинисане Просторним планом Републике Српске.

Законом о уређењу простора "Сл. гласник Републике Српске" број 40/13 утврђена су начела за уређење простора кроз процес планирања – члан 12. и 13. и установљени су стратешки и спроведбени документи просторног уређења – члан 25.

Изради просторног плана града Бијељина приступило се на основу одлуке Скупштине града Бијељина бр. 01-022-41/18 од 24.05.2018. године. Период за који се утврђују плански параметри, дефинисан Одлуком о приступању је до 2038. године, а површина обухвата Просторног плана износи око 734км².

Носилац припреме Просторног плана града Бијељине је Одјељење за просторно уређење Градске управе града Бијељина, док је за носиоца израде изабрано Ј.П. "Дирекција за изградњу и развој града" Д.О.О. Бијељина.

Граница обухвата Просторног плана Града Бијељина на сјеверу иде десном обалом ријеке Саве и то низводно од запада ка истоку пратећи сјеверне границе катастарских општина: Вршани, Црњелово Горње, Црњелово Доње, Батковић, Остојићево, Бродац Горњи, Бродац Доњи, Велино Село и Балатун. Код ушћа ријеке Дрине у ријеку Саву, граница се ломи према југу и даље наставља лијевом обалом ријеке Дрине, пратећи од сјевера ка југу источне границе катастарских општина: Балатун, Међаши, Дворови, Попови, Амајлије, Јања 3, Батар-Јоховац и Главичице. Ту граница скреће у правцу запада и наставља даље пратећи западне границе катастарских општина: Пиперци, Буковица Доња, сјеверном границом КО Магнојевић Доњи до западне границе КО Вршани коју прати у правцу сјевера до ријеке Саве гдје се и завршава.

A. СТАНОВНИШТВО

Обзиром да просторно планирање представља дисциплину која се бави организацијом, уређењем и опремањем неког простора како би становници тог простора квалитетније живјели, демографска ситуација представља фактор без којег се не може замислити ниједна планерска дисциплина. Због тога су становништво и његова структура компонената која има највећи значај и утицај на процес планирања јер све промјене везане за становништво имају директан и индиректан утицај и на простор. Када говоримо о становништву, из перспективе развоја Републике Српске, неопходно је истаћи чињеницу да је најзначајнији развојни проблем Републике Српске у области демографије и људских ресурса. Негативан природни прираштај, брже старење становништва, слабљење образовних капацитета и структуре, феминизација становништва у руралним дијеловима и пражњење руралних подручја, само су неки од демографских проблема који се данас јављају на цијелом подручју Републике Српске. Разлог појаве ових проблема су ратна дешавања на подручју БиХ која су била велика прекретница у демографским токовима и структурама становништва.

Квантитативни развој броја становника Града Бијељина био је различит по интензитету у појединим пописним периодима од 1953 – 2013. године. Према подацима евидентира се апсолутни пораст броја становника у посматраном периоду, осим у периоду између пописа 1953. године и 1961. године, када се једино евидентира пад броја становника на ван урбаном подручју, што није довело до пада броја становника на цјелокупном градском подручју.

Табела бр. 1: Кретање броја становника у периоду од 1953 – 2013. године

Редни број	Назив насељеног мјеста	Година					
		1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2013.
1.	Амајлије	984	1128	1126	1098	1110	1112
2.	Балатун	1430	1473	1444	1400	1295	1245
3.	Бањица	633	597	543	519	406	265
4.	Батар	416	440	423	419	393	225
5.	Батковић	3623	3811	3841	3769	3483	2515
6.	Бијељина	14303	17340	24761	31124	36187	41121
7.	Бјелошевац	721	756	756	689	642	442
8.	Бријсница	219	247	218	222	194	173
9.	Бродац Горњи	1339	1297	1157	967	875	767
10.	Бродац Доњи	1021	966	937	799	765	668
11.	Буковица Горња	683	603	689	654	569	324
12.	Буковица Доња	993	997	1002	869	794	568
13.	Велика Обарска	3339	3457	3551	3515	3558	3902
14.	Велино Село	760	734	678	533	448	342
15.	Вршани	1269	1333	1305	1251	1252	614
16.	Главичице	1403	1487	1562	1417	1366	1070
17.	Главичорак	445	448	422	400	359	169
18.	Глоговац	552	579	549	499	433	402
19.	Гојсовац	219	219	215	363	475	683
20.	Голо Брдо	202	226	176	183	198	377
21.	Градац-Ступањ	0	0	0	0	0	509
22.	Даздарево	501	498	549	482	432	522

23.	Дворови	1609	1656	1648	1710	1814	4716
24.	Дијелови	0	0	0	0	0	669
25.	Доњи Загони	0	0	0	0	0	305
26.	Драгањевац Горњи	717	706	716	651	601	418
27.	Драгањевац Доњи	444	490	483	472	463	339
28.	Драгањевац Средњи	1096	1112	1110	1102	1040	741
29.	Загони	1932	2082	2067	1948	1763	619
30.	Јања	6108	6915	7945	9226	10458	10542
31.	Јоховац	274	336	343	324	356	284
32.	Кацевац	417	445	460	427	351	268
33.	Ковалнлук	130	149	138	151	158	508
34.	Ковачићи	0	0	0	0	0	383
35.	Којчиновац	869	836	800	863	736	794
36.	Крива Бара	290	284	295	291	255	345
37.	Љељенча	663	847	860	860	964	913
38.	Љесковац	450	496	519	502	486	969
39.	Магнојевић Горњи	699	750	566	771	665	333
40.	Магнојевић Доњи	592	607	635	643	613	419
41.	Магнојевић Средњи	404	360	508	348	333	318
42.	Међаши	1191	1135	1098	1051	896	858
43.	Модран	1344	1423	1441	1426	1411	963
44.	Мала Обарска	0	0	0	0	0	305
45.	Нови	0	0	0	0	0	183
46.	Ново Насеље	735	1083	920	1082	1268	832
47.	Ново Село	425	347	200	137	122	1153
48.	Обријеж	246	236	247	234	218	180
49.	Остојићево	787	777	749	673	598	440
50.	Патковача	559	612	566	594	632	2569
51.	Пиперци	457	489	476	462	386	193
52.	Попови	1092	1142	1125	1145	1134	1238
53.	Пучиле	764	801	780	752	769	2090
54.	Слобомир	0	0	0	0	0	6
55.	Рухотина	477	510	519	487	446	276
56.	Сухо Поље	1506	1626	1619	1593	1499	1154
57.	Тријешница	305	303	317	291	290	496
58.	Трњаци	674	708	692	632	623	1074
59.	Ћипировине	241	265	271	281	273	622
60.	Хасе	242	304	387	346	341	938
61.	Црњелово Доње	3012	3123	3165	3054	2950	2011
62.	Црњелово Горње	1836	1889	1933	1903	1824	1279
63.	Чађавица Доња	1570	1632	1667	1543	1529	577
64.	Чађавица Горња	966	1027	1066	1042	971	676
65.	Чађавица Средња	867	864	788	831	692	533
66.	Чардачине	424	556	441	452	352	471
67.	Ченгић	1182	1331	1362	1336	1284	859
УКУПНО:		72	78	86	92	96	103
		651	890	826	808	988	874

Извор: Републички завод за статистику РС

Међутим, иако се број становника константно повећавао, развој становништва градског подручја Бијељине има неповољне тенденције због успореног демографског раста, израженог процеса демографског старења, високих стопа морталитета и ниских стопа природног прираштаја што води природној депопулацији. Просторна дистрибуција становништва није уравнотежена. Уочава се појачана концентрација становништва у појединим просторним цјелинама градског подручја. Ако посматрамо број становника по насељеним мјестима, а према попису из 2013. године, утрђује се да је највећа концентрација становништа у Бијељини, као центру градског подручја и насељеним мјестима у непосредној близини. Исто тако, јасно се види да су сјеверни и јужни дио градског подручја насељенији у односу на западни дио. Такође се јасно може уочити да је у већини насељених мјеста дошло до пада броја становника, док је до изразитог повећања броја дошло у Бијељини и околним мјестима, односно насељима са избјеглим и досељеним становништвом.

Све наведено резултирало је појаву интензивне "дивље" градње углавном стамбених објеката, у рубним дијеловима града, као и насељима који гравитирају граду. У тренутку израде претходног просторног плана, ова појава стварања групе нових објеката није се могла назвати новим насељима. У том тренутку то је било оправдано са аспекта урбане социологије, односно социологије насеља јер је настанак ових објеката био резултат задовољавања искључиво егзистенцијалне потребе, а то је да се обезбиједи "кров над главом". Од тренутка настанка ових "псеудо-урбаних простора" до данас, дошло је до њихове урбанизације у неком основном облику. Због тога, када данас говоримо о овим просторима, ипак можемо говорити о њима као уређеним стамбеним насељима која су резултирала повећање урбаног подручја према одређеним правцима. Са аспекта становништва, значај ових насеља се огледа у томе јер је до пораста броја становника дошло управо захваљујући овим насељима.

Стање природног прираштаја је резултат ниских стопа наталитета и високих стопа морталитета. Смањење природног прираштаја директно је утицало на интензивирање процеса старења становништва. Као што је било очекивано, пад наталитета резултовао је смањење броја дјете старости до 5 година (предшколски узраст), па је учешће ове категорије, у укупном становништву, смањено са 8,69% колико је било 1971. године на 4,74% 2013. године. Велико смањење броја евидентира се и у контингенту дјете основношколског узраста (1971. године 20,06%, 2013. године 9,89%), као и у контингенту дјете средњешколског узраста (1971. године 10,60%, 2013. године 5,89%). За разлику од претходног, контингент радно способног становништва биљежи повећање свог учешћа у укупном становништву са 65,43% у 1971. години, на 67,82% у 2013. години. Повећање учешћа становништва старијег од 65 година у укупној популацији на 14,1% указује на интензиван процес демографског старења становништва. Према резултатима пописа 2013. године утврђено је да је просјечна старост мушке популације износи 40,05 година, женске популације 42,40 година, док је просјечна старост укупног становништва 41,25 година. У укупном броју становника највећи проценат је становника старости 50 - 54 година - 7,78%. Гледано по полу, у укупном броју становника више је женског становништва - 51,13%, док је мушког становништва 48,87%. Према наведеним подацима може се израчунати и стопа

маскулинитета¹ која износи 955,7. Гледано по старосним групама, највише је мушкараца старости 50 - 54 године, а жена старости 55 - 59 година.

Механичко кретање становништва обухвата миграције становништва, односно усељавање и иселавање становништва са одређене територије. Према свом обиму могу позитивно или негативно да утичу на укупан број становника и због тога су један од битних елемената који дјелују на кретање броја становника.

На подручју Града Бијељина унутрашња миграциона кретања су још увијек присутна, међутим, иако се смањују, евидентира се позитиван миграциони салдо (и даље је више досељених лица него одсељених лица), али и тај салдо је у опадању.

Оно што свакако треба да буде политика локалне самоуправе је покретање механизма за природно повећање броја становника, али и задржавање постојећег и новог становништва кроз стварање бољих услова живота и рада. Обзиром на податак из Просторног плана РС који је истакао да је најзначајнији развојни проблем Републике Српске управо у области демографије и хуманих капацитета, гдје се поред тога наводи да реалну слабост представља негативан природни прираштај и драстично умањење броја становника до 2030. године, као и убрзано старење становништва и слабљење образовних капацитета у већем дијелу територије Републике. Поред тога, велики проблем представља и то што је становање, као основна функција просторног развоја Републике Српске данас углавном предмет приватне иницијативе, и велики број станова је у приватном власништву. Све су то проблеми како на националном нивоу, али и на локалном. Град Бијељина као регионални центар свакако мора посебну пажњу да посвети наталној стратегији.

Основни проблеми демографског развоја су:

- негативан природни прираштај проузрокован ниском стопом наталитета
- неповољна старосна структура
- депопулација насељених мјеста западног дијела градског подручја

Општи циљ у области демографске политике је:

- смањење негативних тенденција у кретању броја становника и успостављање пронаталитетне демографске политике

За остварење општег **циља посебни циљеви будућих демографских кретања** треба да омогуће:

- Подизање нивоа природне обнове становништва
- Успоравање депопулације и њено свођење на ефекат природног прираштаја
- Могуће мјере за претходно наведено су: финансијска помоћ породицама са већим бројем дјеце и стварање материјалних услова за повећање стандарда нових породица и дјеце
 - Мјерама социјалне и здравствене политике у што већој мјери спријечити даље повећање стопе смртности, како би се до краја планског периода степен морталитета задржао на што нижем нивоу
 - Стварање повољних економских услова за инвестирање чиме би се појачао механички прилив становништва и задржавање истог, отварањем нових радних мјеста

¹ Ова стопа показује колико има мушкараца на 1000 жена.

- Побошљање образовног, социјалног, културног развоја, као и кредитно-финансијске подршке за развој гпредузетништва и пољопривредне производње како би се омогућило задржавање млађе популације
- Повећање квалитета здравствене и социјалне заштите, као и помоћи старијој популацији, посебно самачким домаћинствима
- Континуирано вршити контролу исправности свих елемената животне средине (вода, ваздух, земљиште)
- Редовно спровођење мјера дезинфекције, десинсекције и дератизације

Пројекција броја становника одређене територије представља веома важан полазни елемент у процесу просторног планирања. Према броју становника планирају се и остале компоненте простора као што су: стамбени фонд, привредни капацитети, техничка и друштвена инфраструктура и друго. Двије основне компоненте које утичу на пројекцију броја становника и домаћинстава су природно и механичко кретање броја становника, што значи да будуће кретање броја становника зависи од низа фактора, како оних биолошких, тако и социјалних, економских, општих друштвених, политичких и других.

Табела бр. 2: Пројекција броја становника Града Бијељина до 2033. године

Година	2013	2023	2033
Број становника	103874	106039	108204

Међутим потребно је истаћи да су основе за израду демографских пројекција непотпуне и непоуздане. Прво и основно оправдање је велики временски размак између званичних пописа становништва (1991. година и 2013. година), у ком је дошло до значајних промјена у броју становника, али и структурума које су се догодиле послје грађанског рата (1991-1995. године), а о чему не постоје поуздани подаци. Затим, ту је и кретање становништва (природно и механичко) које још увијек није завршено, а на које утичу многобројни фактори.

Б. СИСТЕМ И ФУНКЦИЈЕ НАСЕЉА

Б.1. Постојећа и планирана мрежа насеља

Квалитетна анализа подручја обухвата Просторног плана, поред анализе основних елемената простора, подразумјева и анализу, односно утицај промјена у процесу просторног планирања које су резултат актуелних друштвено-економских и политичких токова. Узимајући у обзир то, долази се до закључка да се подручје обухвата мора анализирати са два аспекта:

- унутрашња организација подручја обухвата
- везе подручја Града Бијељина са околином

Град Бијељина заузима површину од око 734км², чија територија се граничи са територијом Брчко Дистрикта БиХ на сјеверозападу, општинама Угљевик и Лопаре на југоистоку, подручјем града Зворника на југу, Републиком Србијом на истоку (ријека Дрина) и сјеверу (ријека Сава). Према свом Статуту, Град Бијељина је територијална јединица локалне самоуправе, у којој грађани учествују у остваривању заједничких интереса, непосредно и преко својих слободно и демократски изабраних представника. Територија града Бијељина састоји се од 67 насељених мјеста, распоређених у оквиру 53 катастарске општине, односно 68 мјесних заједница.

Насељено мјесто Бијељина представља центар подручја града. Састоји се од централне градске зоне, зоне проширеног центра, ужег урбаног подручја и рубног појаса урбаног, у оквиру којих су и засебне цјелине урбаног подручја (зоне индустрије и мале привреде, зона непосредне заштите изворишта). Простор насељеног мјеста Бијељина састоји се од 3 катастарске општине и 13 мјесних заједница.

Када је у питању унутрашња организација простора обухвата, односно мрежа насеља дефинисана важећим просторним планом, утврђена је следећа хијерархија коју чини пет хијерархијских редова насељених мјеста:

1. општински центар
2. субопштински центри
3. секундарни центри
4. локални центри
5. примарно сеоско насеље

На основу тако утврђене хијерархије насељених мјеста, дефинисане су функционалне заједнице насеља, и то:

- двије заједнице насеља I степена које чине: Бијељина, Амајлије, Попови, Патковача, Голо Брдо, Типировине, Љесковац, Ново насеље, Хасе, Бријесница, Ново Село, Гојсовац, и Јања, Чардачине, Којчиновац, Глоговац, Модран, Обријеж
- три заједнице насеља II степена од којих: прва обухвата насељена мјеста сјеверног дијела подручја Града Бијељина, друга обухвата насељена мјеста западног дијела градског подручја и трећа која обухвата насељена мјеста крајњег јужног дијела подручја Града

- једна заједница насеља III степена која обухвата насељена мјеста југозападног дијела подручја Града Бијељина.

Ако анализирамо тренутну ситуацију на терену, евидентира се да није дошло до реализације постсмјерница из претходних планова. Прије свега нису исправљене већ евидентирани неправилности у насељавању одређених подручја Града, некада општине. Због тога имамо ситуацију да слабо насељени и ненасељени дијелови градског подручја, а који су у оквиру грађевинских реона, и даље остају слабо насељени, док се вриједно пољопривредно земљиште претвара у насеља. Зато, када говоримо о густини насељености на подручју обухвата Плана, уочавају се изразите разлике по насељеним мјестима иако цјелокупно подручје Бијељине карактеришу повољни услови за насељавање. Правци који су посебно атрактивни за насељавање су потези уз магистралне правце Бијељина-Зворник и Бијељина-Рача, гдје се у том смислу посебно издвајају Јања и Дворови. Подручје Јање и потез на правцу Бијељина - Јања данас је изразито насељен дио градског подручја, са тенденцијом и даљег пораста броја становника и развоја у привредном смислу. Слична ситуација је и у сјеверном дијелу градског подручја, односно потез од Бијељине према Рачи. У последње вријеме постепено "оживљавају" и насељена мјеста уз магистрални правац Бијељина-Тузла. За остало подручје Града може се рећи да је на релативно ниском степену развоја и нема адекватан третман и поред добрих услова за развој (путна и остала инфраструктура). Насеља крајњег западног, брдовитијег дијела Града, као и крајњег јужног дијела имају мањи број становника и притисак у насељавању, што аутоматски успарава и привредни развој ових насеља. Тако неравномјеран распоред становништва условио је и неравномјеран распоред функција и неравномјеран развој дијелова Града. Ова чињеница је неповољна из још једног разлога и упозорава носиоце свих надлежних институција да мјерама својих надлежности усмјере развој ових подручја.

Наиме, управо дијелови Града који су густо насељени и који су атрактивнији за будући развој јесу дијелови најбољег, најквалитетнијег пољопривредног земљишта. Све ово је последица неспремности и економске немогућности учесника планирања да спријече овакав тренд насељавања, и да усмјере активности на подизање стандарда сеоских насеља кроз увођење и груписање одређених функција. Јасно је да кретање броја становника по насељеним мјестима, није резултат природног прираштаја, нити је текло према смјерницама просторно планске документације. Због тога је дошло до неравномјерности и неправилности у просторним размјештају становништва. Самим тим, важећа хијерархија насеља је доведена у питање јер се у примарним, секундарним и локалним центрима нису десиле скоро никакве друге активности на подизању квалитета живота.

На територији тадашње општине Бијељина дефинисане су следеће функционалне заједнице насеља:

- **Функционална заједница I реда** која обухвата два гравитациона подручја, гравитационо подручје града Бијељина и гравитационо подручје Јање.
- **Функционална заједница II реда** која се састоји од два нивоа. Први ниво обухвата сјеверни равничарски дио обухвата плана, а други ниво обухвата западни, брдовитији дио обухвата.
- **Функционална заједница III реда** обухвата јужни, брдовити дио и југозападни дио обухвата

Овим планом предвиђа се нешто другачија и једноставнија мрежа насеља коју ће чинити:

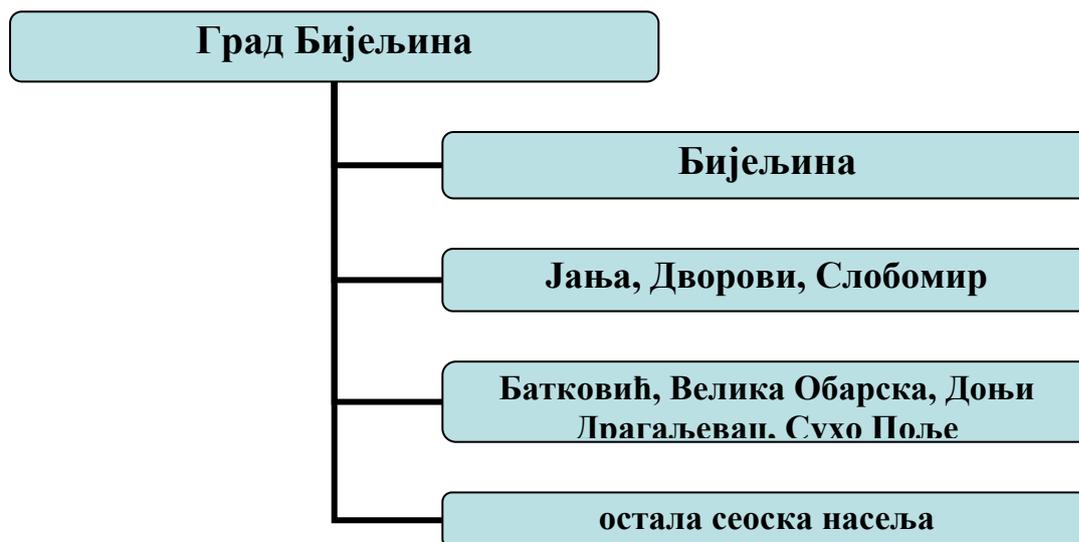
1. центар градског подручја (центар 1. реда): Бијељина
2. секундарни центри (центри 2. реда): Јања, Дворови, Слобомир
3. сеоски центри вишег реда (центри 3. реда): Батковић, Велика Обарска, Доњи Драгаљевац, Сухо Поље
4. сеоски центри нижег реда (центри 4. реда): остала сеоска насеља

Основни критеријуми приликом дефинисања мреже насеља су: саобраћајно- геогрфски положај, број становника, ниво опремљености објектима јавних служби и комуналне инфраструктуре, функцијским значајем, и др.

Основни циљеви развоја и организације планиране мреже насеља су:

- Планско лоцирање социјалних, здравствених, сервисних, услужних, образовних и других објеката друштвених дјелатности
- Квалитетније саобраћајно повезивање сеоских насеља
- Растеређење Бијељине као центра градског подручја
- Побољшање квалитета уређености и комуналне опремљености
- Ублажавање просторно-функцијских разлика између појединих дијелова подручја Града Бијељина и повећање степена унутрашње кохезије
- Одржавање постојеће и изградња нове саобраћајне инфраструктуре у циљу што боље повезаности свих насеља и дијелова подручја Града
- Поштовати границе грађевинских реона, у циљу контролисане изградње и заштите пољопривредног земишта, природних ресурса и вриједности, споменика културе
- Унапређење привредних активности села

Слика бр. 1. – шематски приказ мреже насеља Града Бијељина

Бијељина као једино насељено мјесто градско типа је центар градског подручја, и као такво представља центар 1. хијерархијског реда.

Дворови и Јања дефинисани су као секундарни центри (центри 2. Хијерархијског реда) јер су једина насеља на градском подручју која имају донесен урбанистички план, а Слобомир има озбиљан потенцијал за даљи развој као секундарни центар.

Бијељини, као центру градског подручја, гравитирају сва насељена мјеста на подручју Града, али велику улогу у даљем развоју има функционално повезивање насељених мјеста. Функционално повезивање насељених мјеста унутар обухвата плана довешће до јачања његове локалне и регионалне функције, а стварање функционалних веза резултираће смањењем и елиминацијом разлика између појединих дијелова Града.

Због тога ће дефинисани центри, који ће у складу са мјестом у хијерархији насеља, бити носиоци развоја у оквиру дате заједнице насеља. Овако груписана насељена мјеста повезана су функционалним везама I и II степена.

Функционалне везе I степена утврђене су између Бијељине, као центра урбаног подручја и секундарних центара, односно центара 2. реда.

Функционалне везе II степена повезују секундарне центре и сеоске центре вишег реда са сеоским центрима нижег реда која им гравитирају. Сваки центар првог, другог и трећег хијерархијског реда има своје гравитационо подручје.

На основу тако утврђене хијерархије насеља, дефинишу се следећа гравитациона подручја:

- гравитационо подручје Бијељине
- гравитациона подручја секундарних центара (центара 2. реда)
- гравитациона подручја сеоских центара вишег реда (центри 3. реда)

Гравитационо подручје Бијељине које чине Бијељина као центар градског подручја и 12 сеоских центара нижег реда (центри 4. реда): Ново Село, Кованлук, Амајлије, Голо Брдо, Патковача, Типировине, Пучиле, Ново Насеље, Хасе, Бријесница, Гојсовац и Љељенча.

Слика бр. 2 - гравитационо подручје Бијељине

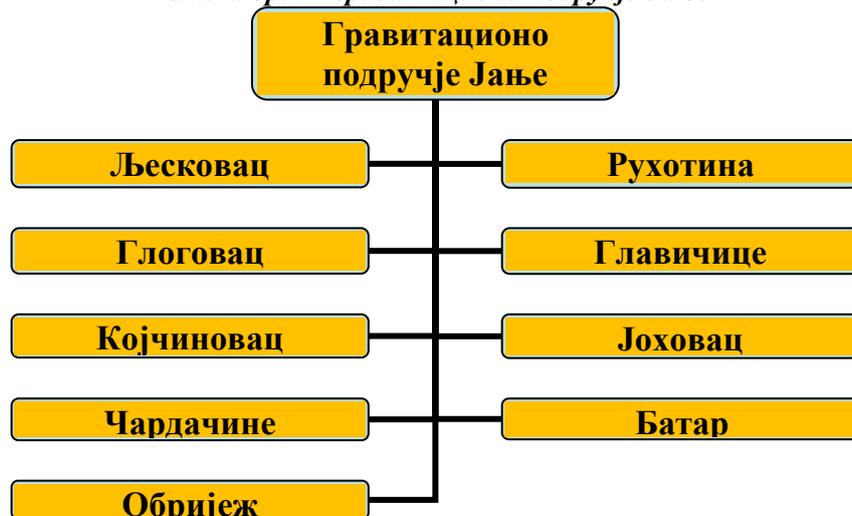
Дакле то је централни дио градског подручја који обухвата Бијељину као центар градског подручја и насељена мјеста у непосредној близини која се интензивно граде, углавном индивидуалним стамбеним објектима. Обзиром да се ово гравитационо подручје формира око центра градског подручја, исто ће бити најзначајније у даљем развоју Града, има и имаће највећи број становника и истовремено највећи ниво функција централитета.

Према резултатима пописа 2013. године, на овом подручју живјело је 53 091 становника, односно 51,11% од укупног броја становника.

Гравитациона подручја секундарних центара Јање, Дворова и Слобомира

Гравитационо подручје Јање чини насељено мјесто Јања као секундарни центар (центар 2. реда) и 9 сеоских центара нижег реда (центри 4. реда) југоисточног дијела градског подручја: Љесковац, Глоговац, Којчиновац, Чардачине, Обријеж, Рухотина, Главичице, Јоховац и Батар.

Слика бр. 3 - гравитационо подручје Јање

Према резултатима пописа 2013. године, на овом подручју живјело је 15 213 становника, односно 14,64% од укупног броја становника. Јања као центар овог гравитационог подручја има највећи број становника, али и добру подлогу за даљи развој супраструктуре, како би се растеретио притисак на центар градског подручја. У Јањи већ сада има неколико значајних објеката јавне инфраструктуре: ОШ "Меша Селимовић" са подручним одјељењима (Ченгић, Модран, Глоговац, Чардачине, Ново Насеље), Средња стручна школа Јања, матични уред, територијална ватрогасна јединица, амбуланта породичне медицине (са лабораторијом, гинеколошком и стоматолошком амбулантом, и педијатром), ПТТ испостава, полицијска станица. Такође, у Главичицама постоји ОШ "Ћирило и Методије", као, матични уред, ПТТ испостава и амбуланта породичне медицине. Ове јавне функције довољне су за административно функционисање овако дефинисаног гравитационог подручја. Када је у питању развој привредних грана, највише потенцијала има у области пољопривреде.

Гравитационо подручје Дворова чини насељено мјесто Дворови као секундарни центар (центар 2. реда) и 8 сеоских центара нижег реда (центри 4. реда) сјевероисточног дијела градског подручја: Дијелови, Тријешница, Крива Бара, Даздарево, Трњаци, Међаши, Балатун и Велино Село.

Слика бр. 4 - гравитационо подручје Дворова

Према резултатима пописа 2013. године, на овом подручју живјело је 10 267 становника, односно 9,88% од укупног броја становника. Дворови као центар овог гравитационог подручја има највећи број становника, али и добру подлогу за даљи развој супраструктуре. У Дворовима већ сада има неколико значајних објеката јавне инфраструктуре: ОШ "Дворови", амбуланта породичне медицине, ПТТ испостава, полицијска станица.

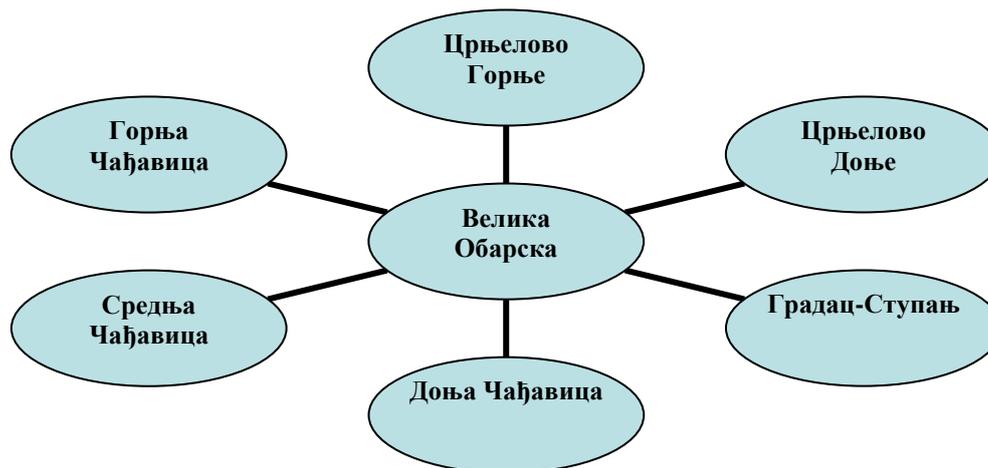
У Трњацима постоји амбуланта породичне медицине, матични уред и ПТТ испостава. У Међашима, Балатуну и Трњацима постоји подручно одјељење ОШ "Петар Кочић" Бродац. Ове јавне функције довољне су за административно функционисање овако дефинисаног гравитационог подручја. Када је у питању развој привредних грана, највише потенцијала има у области пољопривреде и туризма. У наредном периоду потребно је максимално искористити потенцијале Бање Дворови.

Гравитационо подручје Слобомира чини само Слобомир као секундарни центар и један сеоски центар нижег реда Попови. Ово гравитационо подручје нема значајан број становника, обзиром да је у Слобомиру регистровано 6 становника (према попису 2013. године), а у Поповима 1 238, што је укупно 1 244 (свега 1,19%). Разлог због којег је Слобомир дефинисан као секундарни центар (центар 2. реда) је тај што би овај центар могао постати трговачко-занатски и привредни центар, односно центар модерних сектора терцијарних и кварталних дјелатности, уз даљи развој постојећих дјелатности. Данас на простору Слобомира егзистира Слобомир II Универзитет са 6 факултета, РТВ Слобомир, сједиште Компаније Слобомир. У току је изградња туристичког и спортско-рекреативног комплекса „Аqua city“ која је отпочела средином 2011. године, а евидентирају се значајни ресурси геотермалне воде. Поред развоја туризма, образовања и трговине, постоје и добри предуслови за развој пољопривреде.

Гравитациона подручја сеоских центара вишег реда Велике Обарске, Батковића, Сухог Поља Доњег Драгаљевца.

Гравитационо подручје Велике Обарске чини Велика Обарска као сеоски центар вишег реда (центар 3. реда) и 7 сеоских центара нижег реда, сјеверозападног дијела градског подручја: Црњелово Горње, Црњелово Доње, Градац-Ступањ, Доња Чађавица, Средња Чађавица, Горња Чађавица

Слика бр. 5 - гравитационо подручје Велике Обарске

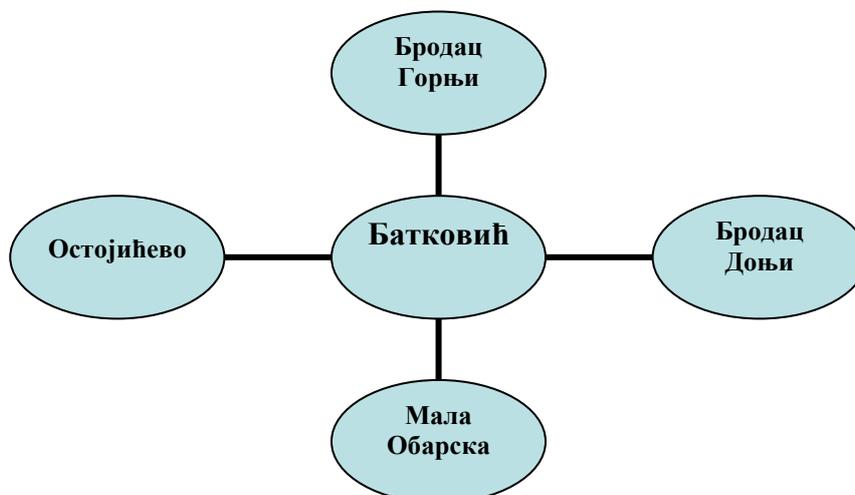
Према попису 2013. године, на овом обухвату живи 9 487 становника, што је 9,13 % укупног броја становника. Ово гравитационо подручје једно је од већих на подручју обухвата плана и карактериша се га велика удаљеност између појединих насеља, али је центар подручја лако доступан за сва насеља која му гравитирају. Од јавних функција у центру евидентира се амбуланта породичне медицине, матични уред, ПТТ испостава, ОШ "Петр Петровић Његош" са једним подручним одјељењем. У осталим насељима овог гравитационог подручја евиентира се:

- ОШ "Свети Сава" Црњелово,
- подручно одјељење школе ОШ "Петар Петровић Његош" у Грацу,
- подручна одјељења ОШ "Стеван Немања" у Доњој, Средњој и Горњој Чађавици,
- подручно одјељење ОШ "Кнез Иво од Семберије" у Љељенчи
- матични уред у Горњем Црњелову,
- амбуланта породичне медицине у Доњем и Горњем Црњелову, Горњој Чађавици
- ПТТ испостава у Горњем Црњелову

Од привреде заступљена пољопривреда коју у наредном периоду треба додатно развијати.

Гравитационо подручје Батковића чини Батковић као сеоски центар вишег реда (центар 3. реда) и 4 сеоска центра нижег реда сјеверног дијела градског подручја: Мала Обарска, Остојићево, Бродац Горњи и Бродац Доњи.

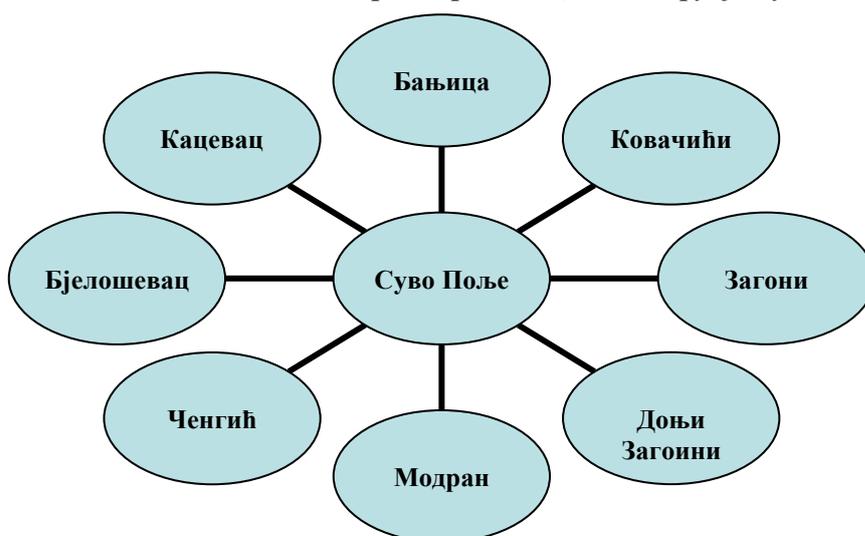
Слика бр. 6 - гравитационо подручје Батковића

Према попису 2013. године, на овом подручју живи 4 695 становника, односно 4,51% од укупног броја становника. Највећи број становника живи у Батковићу, у ком постоји матични уред, амбуланта породичне медицине, ПТТ испостава, подручно одјељење ОШ "Свети Сава" Бијељина. У Броду постоји ОШ "Петар Кочић" са четири подручна одјељења, амбуланта породичне медицине, ПТТ испостава, матични уред. У осточићеву ради подручно одјељење ОШ "Петар Кочић" Бродац. Ово подручје посједује добре услове за бољи развој пољопривреде.

Гравитационо подручје Сувог Поља чини Суво Поље као сеоски центар вишег реда и 8 сеоских центара нижег реда смјештених у југозападном дијелу градског подручја: Бањица, Кацевац, Бјелошевац, Ченгић, Модран, Доњи Загони, Загони, Ковачићи.

Слика бр. 7 - гравитационо подручје Сувог Поља

Према попису 2013. године на овом подручју живи 5 258, што је 5,06% укупног броја становника. Ово је, такође једно од већих гравитационих подручја по површини које

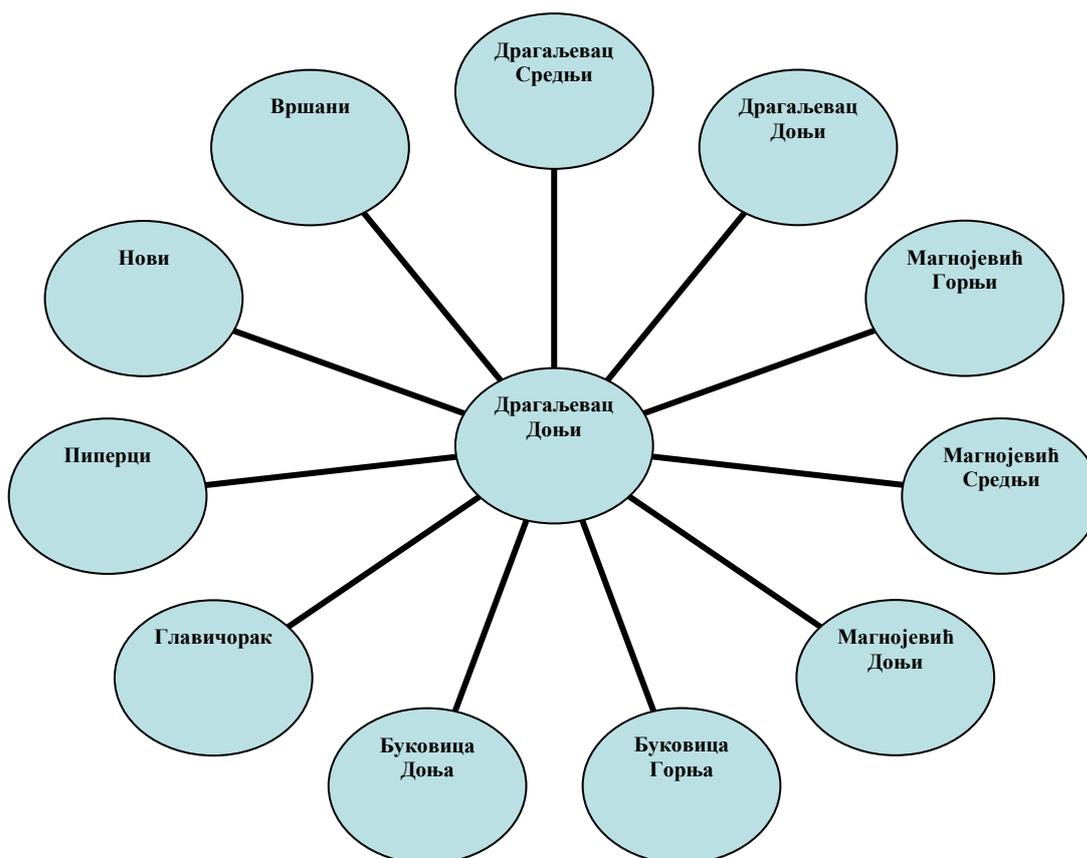
карактерише разбијена структура. У центру гравитационог подручја постоји ОШ "Доситеј Обрадовић", амбуланта породичне медицине, ПТТ испостава и матични уред. У осталим насељеним мјестима евидентира се:

- подручно одјељење ОШ "Ћирило и Методије" Главичице у Бањици, подручна одјељења ОШ "Меша Селимовић" Јања у Модрану и Ченгићу, подручно одјељење ОШ "Доситеј Обрадовић" Цуво Поље у Загонима
- амбуланта породичне медицине у Бањици и Ченгићу
- матични уред у Модрану

Од привреде заступљена пољопривреда коју у наредном периоду треба додатно развијати.

Гравитационо подручје Доњег Драгаљеваца чини Доњи Драгаљевац као сеоски центар вишег реда (центар 3. реда) и 11 сеоских насеља нижег реда (центра 4. реда) смјештених у крајњем сјеверозападном дијелу градског подручја: Средњи Драгаљевац, Горњи Драгаљевац, Горњи Магнојевић, Средњи Магнојевић, Доњи Магнојевић, Горња Буковица, Доња Буковица, Главичорак, Пиперци, Нови и Вршани.

Слика бр. 8 - гравитационо подручје Драгаљеваца Доњег

Према попису 2013. године на овом подручју живи 4 619, што је свега 4,44% укупног броја становника. Дакле, ради се о гравитационом подручју са највећим бројем насељених мјеста, али најмањим бројем становника, ако изузмемо Слобомир (само два насељена мјеста имају више од 500 становника). У центру гравитационог подручја

постоји амбуланта породичне медицине, матични уред, ПТТ испостава и подручно одјељење ОШ "Стеван Немања" Горњи Драгаљевац. У осталим насељеним мјестима гравитационог подручја евидентира се:

- ОШ "Стеван Немања" у Горњем Драгаљевцу, са подручним одјељењима у осталим насељеним мјестима овог гравитационог подручја
- матични уред у Средњем Магнојевићу, Доњој Буковици и Горњем Драгаљевцу
- амбуланта породичне медицине у Горњем Магнојевићу и Вршанима.

Од привреде заступљена пољопривреда коју у наредном периоду треба додатно развијати.

Повезаност насеља на подручју обухвата плана планира се функционалним везама I и II степена. Функционалне везе I степена утврђују су између Бијељине, као центра урбаног подручја и секундарних центара, док функционалне везе II степена повезују сеоска насеља нижег реда са сеоским насељима вишег реда или секундарним центрима, зависно ком гравитационом подручју припадају.

Основни циљеви развоја и организације планиране мреже насеља су:

- Планско лоцирање социјалних, здравствених, сервисних, услужних, образовних и других објеката друштвених дјелатности
- Квалитетније саобраћајно повезивање сеоских насеља
- Растерећење Бијељине као центра градског подручја
- Побољшање квалитета уређености и комуналне опремљености
- Ублажавање просторно-функцијских разлика између појединих дијелова подручја Града Бијељина и повећање степена унутрашње кохезије
- Одржавање постојеће и изградња нове саобраћајне инфраструктуре у циљу што боље повезаности свих насеља и дијелова подручја Града
- Поштовати границе грађевинских реона, у циљу контролисане изградње и заштите пољопривредног земишта, природних ресурса и вриједности, споменика културе
- Унапређење привредних активности села

У наредном периоду, поред јачања Бијељине као центра градског подручја, морају се јачати и центри нижег реда, у првом реду секундарни центри. Ови центри морају добијати нове садржаје којима се мора јачати образовна, здравствена, административна, продајно-услужна и производна улога. Све ово мора пратити одговарајућа инфраструктура.

Б. II. Положај градског подручја Бијељине у односу на Републику Српску и Босну и Херцеговину

Град Бијељина, у Републици Српској има изузетан геостратешки положај, који представља основу за будући развој. Са таквим положајем има изузетне потенцијале за успостављање добрих веза са околним подручјем како на територији Републике Српске, али и на територији Републике Србије. Тиме се отварају бројне могућности за различите видове међурегионалних и трансграничних удруживања те привлачења домаћег и страног капитала. У прилог томе иде чињеница да је цјелокупно градско подручје саобраћајно добро повезано са непосредним окружењем и да је урбано подручје Бијељине заправо раскрсница три магистрална правца:

- магистрални пут М-18 Тузла-Бијељина-Рача који долази из правца југозапада, пролази кроз (поред) Бијељине и идући у правцу сјевероистока иде према граничном прелазу Рача (према Србији)
- магистрални пут М-18.1 Бијељина-Богатић који од Бијељине идући у правцу (сјевероистока) иде према граничном прелазу "Павловића мост" (Србија)
- магистрални пут М-14.1 Брчко-Бијељина-Зворник који долази из правца сјеверозапада, пролази кроз (поред) Бијељине и идући у правцу југа иде према Зворнику

Дакле ради се о изузетно значајним путним правцима Републике Српске. Сама та чињеница указује да постоје сасвим оправдане и релане претпоставке за динамичан развој привреде и друштва у цјелини. У том смислу Бијељина представља најзначајнији регионални центар сјевероисточног дијела Републике Српске. Поред значајних путних правца, као потенцијал будућег регионалног развоја Бијељине огледа се и у близини ријека Саве и Дрине.

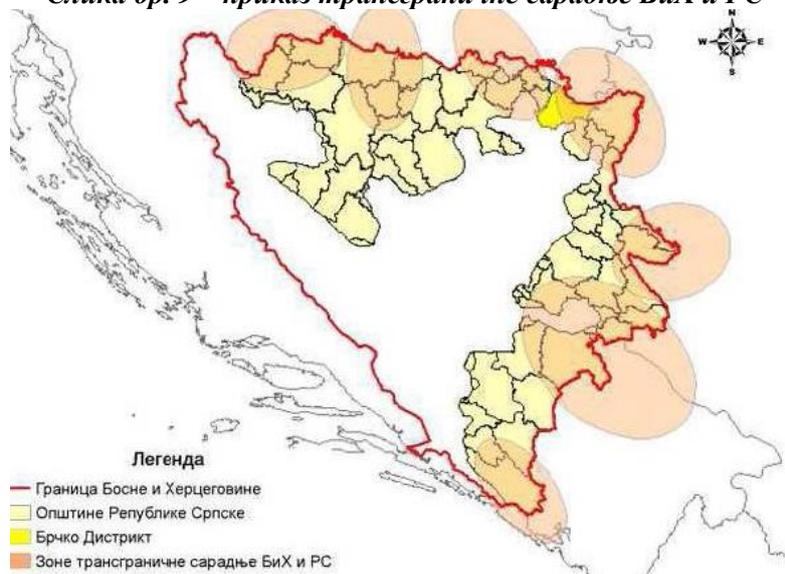
Овакво стање, са евидентним потенцијалом за развој пољопривреде Граду Бијељина и бијељинској регији отвара значајне шансе, али и захтјева мудра улагања у повеживање, унапређивање и стимулисање руралног залеђа.

Ако погледамо физички облик територије Републике Српске, лако се уочава специфичност Бијељине у смислу њеног положаја. Као последица таквог облика, на територији нашег ентитета Просторним планом РС, утврђене су три осовине развоја: **сјеверна, источна и јужна**. По свом значају предњаче сјеверна и источна, а Бијељина је једини град који се налази на мјесту укрштања ове двије осовине.

Оно што свакако не треба занемарити када је у питању непосредно окружење је близина границе ЕУ (Република Хрватска) и близина Републике Србије са којом Република Српска има потписан споразум о успостављању специјалних паралелних односа. Поред добрих транспортних потенцијала, оно што Бијељину издваја као значајан регионални центар су природни ресурси за изизетан развој пољопривреде јер се управо највеће површине под ораницама и баштама налазе у Семберији. Од укупно 19 граничних прелаза преко којих Република Српска остварује везу са сусједним земљама, 2 се налазе на територији Града Бијељина (Рача - Сремска Рача и Попови - Бадовинци), а у непосредној близини налазе се Шепак - Трбушница, Каракај - Мали Зворник, као и Брчко - Гуња.

Све наведено Бијељину сврстава у групу примарних регијских центара Републике Српске, гдје се налази одмах после Бања Луке која као највећи град и административни центар Републике је једина сврстана у први ранг насељених мјеста Републике Српске.

Слика бр. 9 – приказ трансграничне сарадње БиХ и РС

Упориште у даљем развоју Бијељине као регионалног центра потврђује и Просторни план Републике Српске у ком је посвећена посебна пажња међурегијском развоју и и развоју њихових центара, ради рационалнијег и ефикаснијег располагања ресурсима у простору и времену. Регијско повезивање градова и општина има чисто економски смисао, односно указује на неопходну координацију заједничких интереса локалне самоуправе и то трајног карактера и на вишем нивоу од локалног. Просторни план Републике Српске дефинисао је неколико планско-статистичких регија са могућношћу формирања различитих акционих подручја. Једна од њих је **агро- индустријска регија Бијељина-Зворник** (регија у којој се укрштају најинтензивнији саобраћајни и развојни правци Републике Српске. Препозната је по пољопривредној производњи, агроиндустрији и транспортној привреди. На тој територији могуће је идентификовати једно потенцијално акционо подручје - **агроиндустријско акционо подручје Зворник**). У овако дефинисаној регији Бијељина је одређена ја примарни регионални центар, а припадају јој још Братунац, Власеница, Зворник, Лопаре, Милићи, Осмаци, Сребреница, Угљевик, Шековићи.

Јачање позиције Бијељине као регионалног центра Републике Српске и Босне и Херцеговине лакше ће се одвијати поштовањем и осталих планских рјешења Просторног плана Републике Српске која се односе на опште смјернице просторног развоја Републике Српске, а то су прије свега:

- децентрализација и деконцентрација
- увођење регија са правним субјективитетом
- јачање надлежности градова

Б.П.1. Територијални развој

Конфигурација терена Бијељине одиграла је значајну улогу на данашњи изглед територије, степен насељености, правце развоја Бијељине као урбаног и градског подручја, итд. Миграције становништва узроковане ратним дешавањима довели су до

формирања нових насеља на локацијама које су на први поглед дјеловале као најповољније. Обзиром да се радило о јакој потреби задовољавања једне од основе људске потребе ("кров над главом"), у тренутку прилива великог броја становништва нису постојале могућности, механизми, али и довољно времена да се тај процес усмјери у другом правцу. С тим у вези уочава се разлика између југозападног и западног дијела градског подручја које је мање насељено у односу на остале дијелове. Данас је тај дио градског подручја мање насељен у односу на остале дијелове, иако га карактеришу повољни природни услови за насељање, који су праћени развојем саобраћајне и друге инфраструктуре. У прилог томе говоре и подаци о броју становника, јер поредећи те податке уочава се тренд опадања броја становника управо у насељима овог дијела градског подручја. Праћењем овог параметра, али и других (економских, социјалних) параметара генерално посматрано уочава се континуирани пад у руралним насељима (нарочито у најудаљенијим дијеловима) са једне стране, и јачање приградских насеља и насеља у непосредној близини градског центра. Због тога, данас урбано језго које чини Бијељина као центар градског подручја и приградска насеља у непосредном и ширем окружењу представља комплексу цјелину која се интензивно гради и развија и поред отежавајућих фактора, а што се очекује и у будућем периоду. Дакле имамо ситуацију да је стихијски настало јако урбано језгро око којег се формирао прстен приградских насеља у којима као функција и намјена преовладава становање.

Када говоримо о будућем територијалном развоју Бијељине као центра градског подручја, најприје морамо сагледати елементе који могу утицати на поменути развој и побољшати га. По површини, Град Бијељина је осма локална заједница у низу од 68 општина и градова у Републици Српској. Посебан географски положај резултирао је тиме да Бијељина постане регионални центар на који се ослањају општине мајевичког и бирчанског региона (Угљевик, Лопаре, Зворник, Брчко). Добра саобраћајна повезаност са наведеним општинама свако ће допринијети даљем територијалном развоју уз ове путне правце, што значи територијално ширење у правцу запада, југозапада и југа. Са друге стране сјеверни, сјевероисточни и источни дио подручја Града Бијељина који гравитира према ријекама Сави и Дрини условљава развој територије и у овом правцу. Дакле, када говоримо о правцима територијалног развоја, у будућности се може очекивати радијално ширење територије Бијељине као центра јединице локалне самоуправе. Оно што се може јавити као проблем у том процесу, а као последица досадашњег тренда, јесте неравномјеран и неуравнотежен територијални развој јер су равничарски дијелови градског подручја данас насељенији и имају тенденцију даљег насељавања и развоја. С тим у вези, нужно је усмјеравати даљи развој у правцу југозапада и запада.

Дакле, приоритетан циљ је пребацивање тежишта развоја у правцу југозапада и запада. Постизање овог циља је могуће уколико се општа концепција организације, уређења и коришћења територије Града Бијељина заснива на равномјернијем територијалном развоју, активирању природних и привредних потенцијала уз поштовање принципа одрживог развоја и заштите животне средине у складу са актуелним трендовима. У будућем периоду очекује се квалитетнији развој Града Бијељине као административног, привредног, образовног и културног центра у ком ће водећу улогу управо имати Бијељина као центар градског подручја. Поштовањем принципа равномјерног и радијалног развоја језгра урбаног подручја кроз повезивање

урбаних и руралних дијелова доћи ће и до активирања мање развијених дијелова. У том смислу препоручује се полицентрични модел развоја који подразумјева јачање центара и насеља по утврђеној хијерархији. Дакле јачањем Бијељине као центра, доћи до јачања најприје секундарних центара, а затим и осталих центара који су по рангу нижи.

V. ИЗГРАЂЕНОСТ И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ПРОСТОРА

V.I. Становање и стамбени фонд

Стамбена изградња је битан елемент процеса урбанизације, и као такав има велики утицај на развој становништва и привреде, како локалне заједнице, тако и Републике Српске. Због тога, једна од најзначајнијих државних политика требала би да буде стамбена политика јер она има директан утицај на развој просотра и његових компоненти. Нажалост Босна и Херцеговина, па ни Република Српска немају званичну стамбену политику. Тај недостатак има негативне посљедице на бројне области друштвеног живота и простор у цјелини, јер је стамбена област готово потпуно препуштена механизимима слободног тржишта. Најзначајнији проблеми у области становања су бесправна изградња и њена легализација, као и квалитативне и квантитативне карактеристике стамбеног фонда, и социјално становање.

Најзначајнији проблеми у области становања су бесправна изградња и њена легализација, као и квалитативне и квантитативне карактеристике стамбеног фонда, и социјално становање.

Према резултатима пописа 2013. године на подручју Града Бијељина било је 34 309 домаћинстава и да је просјечан број чланова домаћинства био 3,02. У укупном броју домаћинстава, највећи проценат је домаћинстава са два члана 24,11%, а најмање домаћинстава са 5 или више чланова - 17,75%.

Што се тиче станова и њихове структуре, евидентирано је 47946, од чега је највећи број двособних станова, чак 42, 93%, али и велики проценат празних станова, чак 25,40.

На основу података утврђује се да је 2013. године стамбени суфицит износио 13 637. Стамбени суфицит углавном се јавља као резултат напуштања стамбеног простора у руралним подручјима, емиграција становништва у иностранство, и других врста миграција. Чест је случај да власници станова бораве у другим градским насељима РС или БиХ или у иностранству, а стамбене јединице на подручју Града Бијељина користе повремено или их уопште не користе. Исто тако, актуелна је појава да је више станова у власништву једног домаћинства. Такође, у руралним насељима постоји велики број напуштених стамбених објеката, лошег квалитета и који су неусловни за становање.

Унапређење становања у наредном периоду захтијева поштовање општих и посебних циљева циљева међу којима су најважнији:

- ~ легализација бесправно изграђених објеката и заустављање будуће бесправне изградње,
- ~ побољшање квалитета постојећег стамбеног фонда (опремљеност инсталацијама, просјечна величина стана, структура стамбених јединица и сл.),
- ~ санирање објеката оштећених у поплави 2014. године,
- ~ обнављање или замјена дотрајалих стамбених јединица,
- ~ што боља искоришћеност постојећег стамбеног фонда,
- ~ предвиђање подручја за викенд зоне,
- ~ утврђивање нове стамбене политике,
- ~ стамбено збрињавање породица погинулих бораца и ратних инвалида.

До краја планског периода очекује се повећање броја домаћинстава на подручју Града

Бијељина. Обзиром да нисмо добили податке о броју домаћинстава 1991. године, нису рађене пројекције броја домаћинстава у наредном периоду. Оно што је сигурно, у Бијељини као центру градског подручја број станова ће наставити да има тенденцију раста, што се значи да се може очекивати даље повећање стамбеног суфицита. Због тога изградња нових станова не треба бити постављена као приоритет, већ акценат треба да буде на одржавању, обнови и реконструкцији постојећих станова, са циљем побољшања квалитета становања, замјени дотрајалог стамбеног фонда, санирању постојећих стамбених објеката оштећених у поплави 2014. године и што бољем искоришћењу тренутно некоришћеног стамбеног фонда. Потребно је повећати енергетску ефикасност свих стамбених објеката, што треба поставити као посебан услов приликом извођења било каквих грађевинских радова на објектима. Такође је неопходно одређеним механизмима поспјешити легализацију бесправно изграђених објеката, као и спријечити нову бесправну изградњу. Одржавање вишепородичних стамбених зграда је дефинисано Законом о одржавању стамбених зграда („Службени гласник Републике Српске“, број 101/11), чија је стриктна примјена неопходна како би се побољшао квалитет становања у вишепородичним стамбеним објектима. У првим годинама планског периода требало би у потпуности ријешити проблем стамбеног збрињавања породица погинулих и несталих припадника оружаних снага Републике Српске и ратних инвалида.

Посебан акценат Плана треба ставити на утврђивање нове стамбене политике која мора бити социјално усмјерена, а интервенција локалне власти је неопходна у рјешавању овог питања.

Приоритет у задовољавању стамбених потреба требале би имати сљедеће циљне групе:

- млади, квалификовани и радно способни грађани који заснивају сопствено домаћинство
- породице са малом дјецом,
- стручњаци за које треба обезбиједити станове,
- избјегличка популација,
- породице погинулих и несталих бораца Републике Српске и ратних инвалида.
- повратничка популација

Начин рјешавања стамбеног питања су субвенције ентитетских и локалних власти и то у сљедећим сегментима:

- повољни хипотекарни кредити за изградњу или куповину стана;
- понуда парцела и локација различитог нивоа опремљености и стандарда становања;
- подстицање приватне изградње станова за закуп са контролисаном закупнином;
- регулисања дугорочног закупа;
- давање субвенције за станове закупљене на тржишту.

У том смислу треба настојати да оптимални просторни модел треба да омогући добру повезаност између зона становања, рада и рекреације, тако да се ове функције максимално надопуњују кроз правилну просторну и функционалну дистрибуцију ових садржаја.

В. II. ПРИВРЕДА

Привреда је основна друштвена дјелатност у ужем смислу, која обухвата производњу и расподјелу производа. У ширем смислу, привреда обухвата све врсте дјелатности и услуга које омогућавају задовољавање свих људских потребе. На привредни развој неког подручја утичу бројни и разноврсни чиниоци. Они потичу из саме привреде, али и других дијелова друштва са којима је привреда повезана.

Стање привреде на неком подручју битно зависи од привреде на неком више нивоу. Дакле, када говоримо о привреди локалне заједнице и њеном стању на том нивоу, морамо имати у виду да је ситуација у привреди неког града или општине условљена привредном ситуацијом на вишим нивоима (републички, државни, регионални). То значи да привреда града или општине зависи од привредне ситуације Републике Српске, која опет дио неког већег привредног система (регије, уније, итд.).

Један од битнијих фактора, поред становништва (људских ресурса), који утиче на развој привреде је природна средина, односно природне карактеристике одређеног подручја.

Анализа стања привреде подручја Града Бијељина евидентира:

- пораст броја пословних субјеката
- смањење броја незапослених, и одржавање и благи пораст броја запосених
- у структури запослених (2016. године) највеће учешће од 26,4% остварили су запослени у области трговине, затим слиједи прерађивачка индустрија са 17,4%, у јавној управи 8,71%, образовању 8,17%, здравству 6,74%, грађевинарству 5,16%, хотелијерству и угоститељству 4,37%, научно-техничким дјелатностима 3,76%, у области саобраћаја и складиштења 3,66%, финансије и осигурање 2,36%, информације и комуникације 2,68%, док је у осталим привредним и друштвеним дјелатностима запослено 10,59% укупног броја запослених.
- у старосној структури незапослених лица, чак 57 % незапослени старосне доби од 30 до 50 година. Када је у питању квалификациона структура, највеће учешће од 33,4% имају квалификовани радници, затим слиједе лица са средњом стручном спремом са учешћем од 26,8%, док лица са високом стручном спремом чине 12,5%
- варирање вриједности нето плате на подручју Града Бијељина у односу на ниво Републике Српске
- повећање покривености увоза извозом
- пораст укупног прихода и смањење укупног расхода

Основним планским циљевима усмјерава се равномјеран развој територије што подразумијева прије свега и равномјеран привредни развој у урбаној и ванурбаној територији. У складу са концентрацијом радне снаге и постојећих привредних капацитета и у планском периоду очекује се доминантан развој привреде унутар урбаног подручја. Ипак планом се предлажу мјере за активирање ванурбаног подручја, нарочито у смислу активирања природних ресурса и квалитетних земљишта.

Основни циљ и задатак на локалном нивоу је општи напредак са одрживим развојем у свим областима живота, што подразумијева:

- развој свих грана привреде по принципима одрживог развоја и у пажљивој корелацији са другим градским функцијама.
- стварање привредног амбијента који ће привући домаће и стране инвеститоре;

- организовање привредника кроз коморе и асоцијације са циљем развоја предузетништва;
- санација и јачање индустрије;
- повећање броја запослених;
- развој занатства у руралним подручјима стимулативним мјерама расположивим олакшицама;
- увођење европских и свјетских стандарда за све производе и услуге, како би исти имали пролаз у отвореној и слободној конкуренцији на западноевропском и свјетском тржишту;
- јачање свих врста услуга;
- јачање партнерског односа између јавног и приватног сектора;
- стварање услова за интензивну пољопривредну производњу;
- јачање капацитета пољопривредних задруга и формирање пољопривредних удружења, како би се обезбиједио заједнички наступ на тржишту пољопривредних субјеката са овог простора;
- стварање услова за формирање откупно-прерађивачких и складишних простора;
- стварање услова за прилагођавање пољопривреде условима ЕУ;
- интегрално увезивање пољопривреде са осталим комплементарним дјелатностима (прерађивачка индустрија и туризам);
- стварање препознатљиве туристичке понуде која ће бити квалитетна и конкурентна на туристичком тржишту, темељене на расположивим туристичким потенцијалима;
- образовати туристичке раднике у складу са туристичким трендовима и успоставити кадровску основу;
- стварање услова за уравнотежен просторни развој привреде усмјеравањем привредних активности у неразвијена насеља градског подручја;

Развој привреде у срединама као што је Град Бијељина треба да се базира на принципима локалног економског развоја и стварању што боље инвестиционе климе кроз интензивније вредновање положаја предметног подручја, јачања процеса реструктурирања предузећа, јачања предузетништва и јавног-приватног партнерства, као и даљег унапређења пословног окружења. У том смислу потребно је даље развијати већ дефинисане индустријске (пословне) зоне и, по потреби дефинисати нове. У привреди Града Бијељина потребно је развијати оне дјелатности за које постоје реални и оправдани ресурси, уз помоћ којих се може постићи већа конкурентност.

Према Просторном плану РС, подручје Града Бијељина дефинисано је као **пољопривредно-прехрамбени комплекс** са пословним зонама од посебног и локалног значаја.

Концепција привредног развоја Града треба да се заснива на развоју већ заступљених дјелатности, као што су прерађивачка индустрија, трговина и грађевинарство. Основу оваквог концепта чине већ постојећи капацитети, традиција, радна снага, тржиште, инфраструктура. У том смислу, неопходно је да се створе услови да постојећа предузећа прођу процес реструктурирања, да се подстакне развој малих и средњих предузећа у руралним подручјима и успостави веза између пољопривреде и прерађивачких капацитета. Обзиром да је увођење нових технологија и иновација неупитно, реално је очекивати и развој нових грана који до сада нису били

заступљени. Нове потребе и могућности за развој ће се јавити услед даљег развоја саобраћајне инфраструктуре (у првом реду изградњом аутопута Бијељина-Бања Лука) што треба довести до развоја, прије свега, саобраћајне привреде. Природни и створени потенцијали омогућавају интензивнији развој услужног сектора, посебно развој туризма. Приликом формирања малих и средњих предузећа предност треба да имају она која не захтијевају велика финансијска улагања, а брзо дају економске ефекте, јер као таква су флексибилнија и прилагодљива промјенама које долазе из окружења. Мала и средња предузећа се могу оснивати у разним производним и услужним дјелатностима, а њиховим развојем на ширем подручју Града ће се омогућити: равномјеран развој, задржавање становништва на селу приближавајући им радна мјеста и инфраструктурне објекте.

Површине најинтензивније привредне активности су постојеће индустријске (пословне) зоне. Детаљнијом планском документацијом дефинисани су урбанистички параметри за изградњу и њихове намјене. Нове привредне локације могу се очекивати у насељеним мјестима дуж магистралних путева, а за развој привреде посебно су значајна насељена мјеста Јања, Дворови и Слобомир. У осталим насељима се могу развијати мали привредни капацитети у форми „породичних предузећа“ који ће бити засновани на коришћењу локалних ресурса или служити за задовољење потреба становништва (занатске услуге, трговина и др).

На подручју Града Бијељина перспективне гране привреде су: пољопривреда, грађевинарство, индустрија, саобраћај, рударство и енергетика, трговина, занатство, туризам и угоститељство.

В.П.1. Пољопривреда

Пољопривреда представља најперспективнију привредну грану обзиром на природне потенцијале овог подручја.

Значај пољопривреде на подручју Града Бијељина најбоље се огледа у чињеници да у земљишном покривачу, односно начину кориштења земљишта доминира пољопривредно земљиште, које заузима површински највећи дио територије Града, односно 75,6 %. И према тренутним катастарским подацима из Града Бијељина, најзначајнији ресурс овог подручја је квалитетно пољопривредно земљиште погодно за узгој пољопривредних култура. Обрадиво пољопривредно земљиште је један од главних природних ресурса Бијељине, чији ће значај у будућности бити све већи, те су неопходне свеобухватане мјере ради заштите од претварања обрадивог земљишта у друге намјене, као и од разних врста.

У климатском смислу, Република Српска, Семберија, а тиме и подручје Града Бијељина има континенталну климу са прилично оштрим зимама и топлим љетима. Због илустрације значаја климатских карактеристика за привредни развој, наводимо следеће податке. Мразеви почињу крајем октобра, а трају најдуже до половине априла због чега је ово подручје подесно за гајење пољопривредних култура карактеристичних за ово поднебље, с обзиром да прољетна сјетва и кретање вегетације почињу средином марта. Укупна топлотна сума у периоду од марта до октобра прелази 3.400 степени Целзијуса, што је довољно за развој свих важнијих култура, укључујући и производњу дувана, који је иначе јако деликатна биљка према топлотним сумама.

Велика распрострањеност квалитетног земљишта заједно са повољним климатским

условима, је чињеница окарактерисана као **потенцијал развоја**. Земљиште је посебно погодно за узгој житарица, поврћа и индустријског биља. Осим тога, ово подручје, са квалитетним педолошким саставом земљишта, налази се у сливу двију ријека (ријека Саве и Дрине), што чини добар потенцијал за производњу здраве хране која је актуелна свуда у свијету.

У пољопривредној производњи на подручју Града Бијељина најзаступљеније пољопривредне културе су житарице са 80% (кукуруз, пшеница, јечам), поврће са 8% (купус, лубеница, краставац, паприка, парадајз исл.) и индустријско и крмно биље 12% (шећерна репа, дуван, луцерка и сл.), те производи животињског поријекла, као што су млијеко и месо. Унапређење ефикасности, модернизација машинерије, обрада пољопривредних производа, као и кориштење подземних геотермалних вода за загријавање пластеника и стакленика и даље представљају неискориштен потенцијал у овом подручју.

Међу проблемима у области пољопривреде издвајају се следећи:

- ниске цијене готових пољопривредних производа у односу на улазне репродуковане материјале са даљом тенденцијом раскорака на штету првих због увођења ПДВ,
- земљишни посједи су уситњени што за посљедицу има некономично пословање,
- и поред подстицаја за набавку нове механизације, иста није зановљена и преовлађује бројна механизација која је нешто старија, поред лошег квалитета рада иста изазива и велике трошкове одржавања,
- изостанак адекватних мјера економске политике у односу на земље из окружења, тако да имамо веома скупу производњу која не може да буде конкурентна робама из увоза,
- високе каматне стопе у односу на сезонски карактер и дуг обрт капитала у пољопривредној производњи,
- кашњење са исплатом готових производа што се посебно односи на поврће, индустријско биље и производе анималног поријекла (млијеко и месо) итд.
- анализирајући постојеће стање мора се констатовати да је дошло до угрожавања ванурбаног пољопривредног земљишта и његовог неадекватног кориштења за изградњу објеката. Томе је највише допринио процес приватизације и поврат земљишта некадашњим корисницима. Истовремено, није се створио законски основ који би пратио кориштење враћеног земљишта.

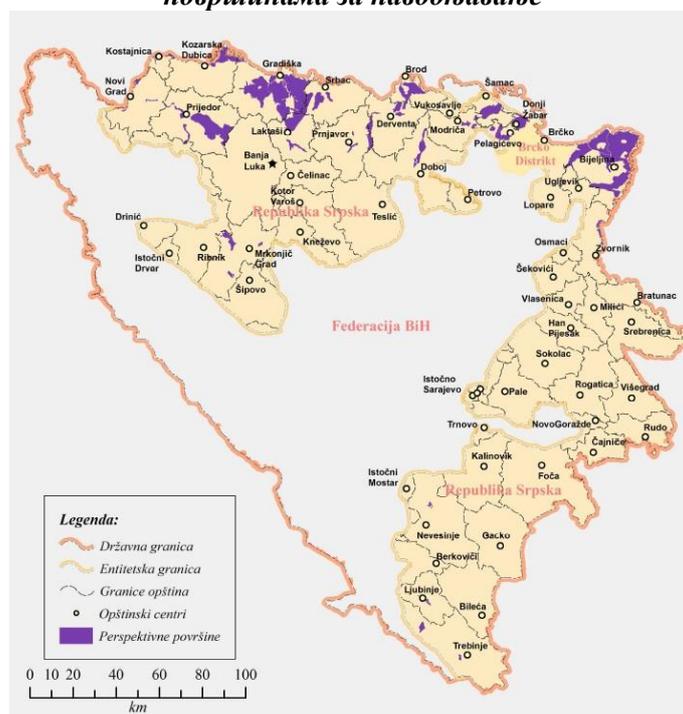
Обзиром да је је пољопривредно земљиште дефинисано као најзначајнији развојни потенцијал предметног подручја, у том правцу потребно је усмјерити се на јачање пољопривредне производње као најприоритетније и најперспективније гране привреде кроз следеће циљеве:

- Наставак уређивања пољопривредног земљишта путем комасације
- Рационално кориштење и заштита свих пољопривредних ресурса
- Одрживо кориштење пољопривредног земљишта као природног бокатсва и добра од националног интереса
- Међусобно повезивање пољопривредних произвођача и њихово повезивање са прерађивачима у циљу затварања круга; производња – прерада – пласман (продаја)
- Едукација пољопривредних произвођача, посебно младих који су спремни да остану у руралним срединама

- Модернизација пољопривредне производње
- Повећање подстицаја у пољопривредној производњи
- Стварање услова за производњу органске хране
- Стварање услова за тржишно оријентисану пољопривредну производњу и брендирање пољопривредних производа карактеристичних за подручје
- Заштита пољопривредног земљишта од природних и антропогених утицаја
- развој и повећање ефикасности тржишта пољопривредног земљишта, кроз осавремењавање и ажурирање катастра непокретности, уз континуирано евидентирање промјена намјене обрадивог пољопривредног земљишта,
- побољшање водног режима пољопривредног земљишта, упоредо с отклањањем проблема несташнице воде у вегетационом периоду, као фактора који ограничава приносе пољопривредних култура кроз изградњу система за наводњавање

У циљу развоја пољопривреде велику улогу има и развој система за наводњавање. Студија одрживог развоја иригационих површина на подручју Републике Српске показала је да је на подручју Републике Српске једно од најперспективнијих подручја је Семберија, обзиром да с, у највећој мјери превазиђена основна ограничења за развој система за наводњавања. Простор Семберије угланом је заштићен од вањских и унутрашњих вода, а завршетком свих планираних радова ситуација ће бити још повољнија. Комасација и организација земљишта је извршена, а имовински односи су дефинисани. Стање ресурса квалитетне воде за наводњавање је добро, сагледавајући све природне факторе који могу утицати на ове ресурсе. Једино се евидентирају мањи проблеми у организацији система, али исти могу бити ријешени мањим напорима на нивоу јединице локалне самоуправе, али и на републичком нивоу.

Слика бр. 10. – прегледна карта Републике Српске са назначеним перспективним површинама за наводњавање

Извор: Стратегија интегралног управљања водама Републике Српске

Због тога, у планском периоду треба посветити посебну пажњу развоју ових система у циљу побошљања пољопривредне производње.

В.П.2. Грађевинарство

Грађевинарство је такође једна од заступљенијих грана привреде на подручју обухвата плана и најзаступљенија је у центру градског подручја - Бијељини. Њен појачан развој управо је резултат великог прилива становништва, али и миграција из мањих градова и општина које су усмјерене према Бијељини јер долази до изражене потребе за новим првенствено стамбеним, али и пословним простором. Процесом приватизације долази до наглог повећања приватних грађевинских предузећа, које преузимају иницијативу у градитељству. Истовремено велики грађевински комбинати из државног сектора доживљавају стагнацију и полако се гасе. Иако је дјелатност предузећа у овој области разноврсна (високоградња, нискоградња, хидроградња, изолатерски и инсталатерски радови у грађевинарству, производња и складиштење грађевинског материјала, инжињеринг и пројектовање, итд.) може се рећи да се грађевинарство није адекватно развијало због неквалификоване радне снаге што може да узрокује низ проблема у оквиру ове привредне гране. Један од начина превазилажења проблема јесте појачано учешће државе у формирању грађевинских фирми, као и образовања одговарајућег стручног и занатског кадра.

Због повољних геотехничких потенцијала терена, ова грана привреде има добре потенцијале за даљи развој, али кроз поштовање различитих организационих мјера и инструмената као што су:

- преиспитивање постојећих и увођење нових стандарда у грађевинарству
- рационално управљање грађевинским земљиштем
- јачање институционалне сарадње свих учесника у грађењу
- увођење институције градског архитекте или градског урбанисте

В.П.3 Индустрија

Иако је предметно подручје у основи пољопривредни крај, Бијељина је у одређеном периоду свог развоја имала индустријске капацитете. Данашња позиција индустрије у укупној структури привреде Бијељине је веома неповољна. Узрок томе је што нису испуњена очекивања да ће се, кроз процес приватизације и реструктурисања, сачувати и унаприједити некада водећи индустријски капацитети и програми; напротив, у тим програмима се најтеже налазе заинтересовани страни партнери и инвеститори, а у међувремену је дошло и до технолошког заостаја – многи од њих су се угасили или свели на маргинални ниво.

Град Бијељина требало би да проводи активности и мјере које ће бити усмјерене на подстицање индиректних, односно хоризонталних мјера индустријске политике, што значи стварање правних, финансијских и информатичких услова за пословања у којима би се развијала предузетничка иницијатива, укључујући и промотивне активности на домаћем и иностраном тржишту.

У новој економији базираној на знању подразумијева се оптимално коришћење свих

ресурса који стварају вриједност. Између осталог нова економија базира се на отворености, прилагодљивости, потицају иновативног размишљања и примјени савремене технологије, то су елементи које Бијељина у будућем развоју индустрије треба да има у виду. Свој развој у првим корацима треба да усмјери на мјере које доприносе побољшавању инвестиционе климе, спровођењу политике конкурентности, производње према потребама тржишта и успостављању правне регулативе. У оквиру глобалног развоја привреде на нивоу Републике Српске, Град Бијељина у будућем планском периоду највише потенцијала и основа има за развој прехранбене и прерађивачке индустрије.

В.П.4 Саобраћај

Оно што представља основу развоја саобраћаја јесте саобраћајна инфраструктура као и плански развој постојеће и нове инфраструктуре која у великој мјери доприноси рационалном коришћењу простора и мобилности. Реализацијом ових мјера у планском периоду требао би се обезбиједити такав развој саобраћајне инфраструктуре која неће представљати ограничавајући фактор реализације других постављених циљева, а истовремено ће омогућити подизање квалитета живота у Граду на бољи ниво. Чињеница је да улагање у капиталну инфраструктуру представља огроман издатак, али и шансу и основу за бржи развој. Међутим, паралелно са развојем саобраћајне и телекомуникационе инфраструктуре јавља се и потреба квалитетнијег обликовања простора, у функцији хуманог становања грађана и достизања стандарда становања развијених европских земаља. Шире посматрано, изградња наведене инфраструктуре и њене опремљености на подручју цијелог Града посебно у руралним подручјима може довести до заустављања процеса депопулације, а утицај развијености ове инфраструктуре на привредни развој није потребно посебно наглашавати.

Географски и саобраћајни положај Града Бијељина треба искористити да се развије саобраћајна привреда, посебно развојем и ширењем саобраћајних и дистрибутивних функција, али и различитих сервисних услуга. Према рјешењима из Просторног плана РС, на подручју Града Бијељина планирана је изградња робно-транспортног центра и робно-путничког аеродрома. Такође је планирана изградња пристаништа на ријечи Сави.

Изградњом свих наведених објеката у области саобраћаја, већом употребом ријеке Саве, као и успостављањем латералног пловног пута на ријечи Дрини, доћи ће до значајног развоја саобраћаја што ће се позитивно одразити на привредну структуру и Града Бијељина, али и ширег окружења.

В.П.5 Рударство и енергетика

На пољу експлоатације минералних сировина као потенцијали развоја евидентирају се:

- многобројна налазишта квалитетног шљунка на ријечној тераси и дринском алувиону, као и на изолованим просторима
- налазиште квалитетне цигласте глине
- налазиште кречњака на сјеверним обронцима Мајевице
- велики резеорвари минералних, термалних и геотермалних вода на читавом подручју Семберије

Обзиром да не постоје ограничења развоја, општи циљ развоја рударства и енергетике на подручју Града јесте рационално коришћење ресурса, базирано на принципима одрживог развоја и заштите животне средине.

У области енергетике евидентира се неколико фактора коју директно и индиректно утичу на стање ове гране. На првом мјесту то је пораст броја домаћинстава и станова, нерационална потрошња електричне енергије, пад потрошње електричне енергије у категорији индустрија, пораст потрошње у категорији остали потрошачи и друго.

Снабдијевање топлотном енергијом потрошача у Граду Бијељина треба да се заснива на сљедећим општим принципима:

- максимално коришћење енергетских потенцијала и изграђених капацитета у оквиру предметног подручја и ширем окружењу,
- избор оптималних примарних извора у производњи секундарне енергије
- капацитети објеката и водови енергетских система који морају бити комплементарни у задовољавању укупних потреба потрошача топлоте
- повољнија структура енергије испоручене крајњем кориснику са повећањем племенитих облика енергије
- заштита животне средине и укупног стандарда живота и рада на предметном подручју

Наведени општи принципи ће у максималној мјери бити остварени уколико се будућа рјешења у снабдјевању потрошача топлотом буду ослањала на:

- развој и коришћење присутних геотермалних потенцијала
- развој и пласман природног гаса из гасоводног система Србије и Црне Горе у широкој потрошњи
- умјерни развој постојећег система даљинског грејања у мјери колико је то потребно да си ефикасно искористили постојећи објекти и водови, и прикључили на систем објекти за колективно становање, јавни и пословни објекти који имају постојеће котларнице, али и други

У наредном периоду, као оперативни циљ у области енергетике утврђује се **употреба геотермалне енергије и гасификација**. Увођењем ових система снабдијевања топлотом доћи ће до побошања општег стања на пољу енергетике. Оба начина имају добре потенцијале за развој у у будућем периоду.

Геотермални ресурси Семберије откривени су 1957. приликом израде истражне бушотине у Дворовима када је дошло до ерупције термалне воде температуре од 75°C. Након тога урађене су још четири бушотине у Бијељини, Дворовима, Поповима и Остојићеву и утврђено је да се температура термалних вода у налазиштима на подручју Бијељине креће од 60°C до 130°C, а количина се процјењује као термални еквивалент количини од око 40 милиона тона нафте. Коплетно коришћење геотермалне енергије обухвата широк дијапазон области од којих су најзначајније: грејање, туризам, агрикултура, балнеологија, индустрија аквакултура и сл.

Досадашња примјена евидентираних ресурса је мала, а могућности су велике. У наредном периоду потребно је урадити сљедеће:

- израдити пројекат геотермалних истраживања на подручју Града Бијељина ради егзактне процјене резерви геотермалне енергије, односно сагледавања конкретних облика и могућности њеног интегралног и комплексног коришћења у граду и соским насељима
- истражити бушотоину која се налази на локацији индустријске зоне 3, у смислу оцјене геотермалних резерви, услова коришћења и економске оправданости
- приступити изради истражно-експлоатационе бушотине у близини постојеће градске топлане и извршити процјену њених геотермалних резерви уз одређивање услова њеног укључивања у постојећи топлофикациони систем
- започети ширу примјену геотермалне енергије и на основу стечених искустава дефинисати даљу стратегију њеног увођења на цијелом подручју Бијељине као еколошки чистог, јефтиног и лако интегративног енергента.

Развој гасоводног система на подручју Града Бијељина темељи се на одређивањима из Просторног плана Републике Српске. Основна концепција гасификације Републике Српске подразумева двије тачке уласка гаса из Србије:

1. на граници Србије/БиХ код Мачванског Прњавора и служи као основ за изградњу магистралног гасовода од границе Србије/БиХ – Бијељина – Бања Лука – Нови Град Че којим се предвиђа гасификацију сјеверног дијела РС. Траса овог магистралног гасовода након Бијељине пратиће трасу планираног аутопута Бијељина – Брчко – Вукосавље – Добој, а један крак планира се према Угљевику.

2. код Шепка, одакле идем правцем Зворник - Кладања - Сарајево. Од ове улазне тачке планиран је и крак који би се код Бијељине прикључио на претходно наведени магистрални гасовод.

Изградњом гасоводног система природни гас ће се у Бијељини пласирати у широкој потрошњи за потребе грејања, кувања и припреме топле воде прије свега у зонама индивидуалног становања, а код индустријских потрошача за технолошке потребе и грејање.

В.П.6. Трговина, занатство, туризам и угоститељство

Трговина је данас једна од најзначајних компоненти развоја не само са аспекта опслуживања становништва, него првенствено у афирмацији Бијељине као трговачко - прометног центра. Развијена трговина као дјелатност доприноси бржем привредном расту, равномјернијем регионалном развоју привреде, ширњу тржишта и др. Због тога, она треба да преузме улогу носиоца интеграције пољопривреде, индустрије и туризма на цјелокупном градском подручју. Основни циљеви развоја трговине су:

- проширење малопродајне мреже уз проширење асортимана производа и квалитета услуга које мора бити усклађено са развојем мреже насеља и центара
- усмјеравање трговачких капацитета, уз обезбјеђивање вишег нивоа услуга, у секундарне центре
- на подручју града Бијељина извршити реструктурирање малопродајне мреже на ужем урбаном подручју, а у циљу измјештања магацинске, административне и свакодневне

прометне функције

- обезбјеђивање вишег нивоа опремљености становништва периферних насеља и мјесних заједница основним услугама
- смањење удјела роба иностраног порјекла у трговинком промету кроз стварање услова за веће укључивање свих актера на тржошту, а у циљу развоја домаће производње како би у укупном трговинском промету било што веће учешће производа домаћег порјекла
- рјешавање проблема нелојалне конкуренције

Поред трговине, на развој привреде на подручју Града значајно утиче и **занатство**, јер се ова дјелатност развија и развијаће се у складу са потребама становништва и привреде. У ранијем периоду, занатство је имало значајнију улогу и велику присутност на готово цијелом подручју некадашње општине, а данас Града. Нажалост, данас су многе занатске дјелатности угашене или су на веома ниском нивоу, иако за њима постоје стварне потребе. Основни проблем огледа се у недовољној организованости и укупној економској нестимулисаности занатства. Због тога циљеви будућег развоја занатства треба да буду:

- повећање броја пружаоца услуга и њихов равномјернији просторни размјештај
- развој услуга намјењених потребама домаћинства, а у складу са захтјевима савременог начина живота и рада (разни сервиси, интелектуалне услуге и сл.)
- повезивање производног занатства са привредом
- формирање капацитета мале привреде, посебно на подручју индустријских зона, а у функцији индустријског и укупног привредног развоја
- стимулативним мјерама и расположивим олакшицама стимулирати развој занатства у руралним подручјима, гдје ова дјелатност може да има значајну улогу у развоју туристичке и пољопривредне дјелатности.

Туризам и угоститељство на подручју Града имају стварне и завидне потенцијале које треба максимално искористити да би дошло до јачању њиховог значаја у наредном периоду.

Развој туризма прати првенствено развој инфраструктурне опремљености, те унапређење општег стандарда живота становништва. На подручју Града могу се развијати сљедећи видови туризма:

- бањски туризам
- сеоски туризам
- планински туризам
- еко-туризам
- транзитни туризам
- вјерски туризам
- градски туризам
- манифестациони туризам
- културни туризам

Постојање разноврсних туристичких потенцијала захтјева првенствено одговарајућу смјештајну структуру која задовољава све потребе туриста како у квантитативном, тако и у квалитативном смислу, лаку доступност свих туристичких дестинација и планирање њиховог повезивања. У том смислу на редном периоду потребно је

дефинисати све туристичке зоне на подручју Града. Тренутно, најзначајнији туристички потенцијали Града су Бања "Дворови", Етно село "Станишићи", обала Дрине, вјерски објекти и планина Мајевица.

Најбољи показатељ да Град Бијељина има добру перспективу за даљи развој туризма показује чињеница да се број долазак како домаћих тако и страних туриста константно повећавао у претходном периоду, као и број ноћења.

Имајући у виду расположиве потенцијале и различита ограничења (финансијска средства, стручни кадар, постојећа инфраструктура итд.), дошло се до закључка да је нереално очекивати да се сви сектори туризма могу истовремено развијати или успјешно комерцијализовати. На основу тога потребно је приступити развоју оних сектора који, уз најмањи напор, могу дати најбоље резултате у што краћем року. Ови производи ће имати функцију покретача развоја осталих производа који захтијевају више улагања. Достицање жељеног циља у развоју туризма могуће је предузимањем одређених економско-финансијских и организационих мјера:

- повећање смјештајних капацитета и изградња хотела високих категорија (за развој конгресног туризма), изградња кампова, обогаћивање постојећих смјештајних капацитета додатним садржајем;
- повећање инвестиција у туристички сектор и иницирање олакшица и стимулативних мјера за улагаче;
- унапређење туристичке инфраструктуре и супраструктуре;
- унапређење квалитета услуга у туризму и примјена ЕУ стандарда;
- структурно и квалитативно трансформисање и прилагођавање туристичко-угоститељске понуде промјенљивим захтјевима тражње, у циљу стварања услова за бржи развој домаћег, а посебно иностраног туризма;
- подстицање предузетништва у туризму (јачање инструмената развоја људских ресурса те трансфера знања, поједностављење прописа за регистрацију и пословање предузећа туристичке привреде и иницирање пореских олакшица за предузетнике почетнике);
- приоритетно се усмјерити на развој туристичке дестинације „Бања Дворови“ уз проширење спортско-рекреативних и других садржаја,
- уређење обала Дрине и Саве
- стварање услова за интегрални развој руралних подручја и њихова интеграција у туристичке токове (оброници Мајевице);
- стварање локалних, регионалних и међудржавних облика партнерства у склопу јавног и приватног сектора и структура цивилног друштва.
- подизање нивоа сарадње између заинтересованих страна у туризму и увезаност туристичке привреде;
- подизање свијести кроз едукацију и медијске кампање о значају и могућностима развоја туризма код локалног становништва и доносиоца одлука;
- додатно усавршавање кадрова у складу са потребама тржишта,
- јачање промотивних активности и медијско експонирање туристичких производа;
- стварање препознатљивог имиџа Града као туристичке дестинације;
- развој нових трендова у туризму (комбиновани туризам и остварити интеграцију пољопривреде, угоститељства и туризма).
- увезивање туристичке понуде кроз регионалне туристичке аранжмане и стварање интегралних регионалних туристичких производа;

В.П.7. Перспективе развоја привреде на подручју Града Бијељина

Ако се има у виду геостратешки положај Бијељине, као једног од најзначајнијих урбаних центара Републике Српске, а посебно за регионално окружење, развој веза са сусједним регионима (трансграничне и трансрегионалне) је у великој мери условљен убрзањем транзиционих процеса. Развој овог процеса је условљен нормативним и другим активностима које су у надлежности државе, али која истовремено треба да брине и о заштити домаће привреде (пољопривреде и прехрамбене индустрије) и њеном подстицању (аграрни фонд), у циљу увећане конкурентности. Захваљујући квалитету регионалног окружења неопходно је промовисати развој индустрије на принципима одрживог развоја.

Иако је креирање новог нормативног окружења посао државе, локална самоуправа Бијељине са своје стране мора да предузме све мјере које могу да убрзају процес транзиције, а прије свега у домену афирмације и промоције Бијељине за привлачење капитала (на пример, промоцијом простора и локација у оквиру постојећих индустријских зона), изградњом инфраструктуре, понудом изграђених, а данас неискоришћених објеката, појачаним мјерама за очување животне средине, повољном пореском политиком, подстицањем партнерства јавног и приватног сектора, и сл.

Имајући у виду остварени развој и уочене проблеме, као и потребу да се оствари амбијент који ће омогућити да се локална привреда трансформише, може се закључити да су раније постављени правци и стратегија њиховог постизања остали у највећој мери актуелни и за наредни плански период, а односе се на: подизање општег нивоа економске развијености, на основу заустављања рецесије, обнављања одрживих привредних функција и побољшања квалитативних елемената привређивања и успостављање економије градског земљишта, на основу увођења економских принципа у газдовању грађевинским земљиштем.

Да би се ово постигло неопходно је да се настави процес реструктурирања на:

- **међугранском нивоу**, у правцу даљег јачања услужног сектора, али и реструктурирањем индустрије и грађевинарства. У сфери услужног сектора акценат је на развоју не само прометног већ и других услужних дјелатности (занатских, угоститељско-туристичких), а посебно финансијских, банкарских, информатичких, интелектуалних и других, без којих нема амбијента за модерно пословање;
- **гранском нивоу**, у правцу модернизације, рационализације и интензификације производње. Производна структура треба да се трансформише у правцу пропульзивних, профитабилних и еколошки одрживих програма, што упућује да се кроз развој малих и средњих предузећа овај концепт може најбоље реализовати; и
- **нивоу предузећа**, кроз финансијско (финансијском консолидацијом - рјешавање питања покривања губитака, наплате потраживања и подмирења дуговања потражиоцима, улагањима), организационо (постављање нове организације послова, издвајања дијелова који могу самостално да функционишу) и производно реструктурирање (увођење нових програма тржишно оријентисаних, стицање "бренда" тј. робне марке производа, и сл.). Приватизација је један од кључних метода оздрављења, а који поред финансијских и социјалних елемената треба да садржи и аспект заштите животне средине, који у савременом пословању постаје све важнији елемент вриједности акционарског капитала.

Такође је неопходно да се:

- успоставе институције и механизми који би омогућили да се средства уложена у земљиште (опремање) поврате у реалном економском износу, како би се омогућила одговарајућа понуда локација и простора (кроз развој новог земљишта, урбану обнову, реструктурирања постојећих простора, и сл.), и
- успоставе инструменти који би обезбиједили кохерентност економске, фискалне, посебно пореске и кредитне политике. Уређење и обезбеђење функционалног развоја будућег урбаног подручја (ширењем урбаног подручја, новоизграђеним стамбеним насељима) ће захтјевати велика финансијска средства, а самим тим и унапређење досадашње пореске политике како би се захватио приход од земљишта и промета непокретности, где се, такође, одвија један вид "сиве" економије и тражење додатних извора прихода, укључујући и приватна средства.

Према наведеном дефинише се сљедећи оперативни циљ:

Омогућити развој свих грана привреде по принципима одрживог развоја и у пажљивој корелацији са другим градским функцијама.

Основним планским циљевима усмјерава се равномјеран развој територије што подразумијева прије свега и равномјеран привредни развој у урбаној и ванурбаној територији. У складу са концентрацијом радне снаге и постојећих привредних капацитета и у планском периоду очекује се доминантан развој привреде унутар урбаног подручја. Ипак планом се предлажу мјере за активирање ванурбаног подручја, нарочито у смислу активирања природних ресурса и квалитетних земљишта.

Пољопривредна производња везана је за комплексе пољопривредног земљишта. Интензивна пољопривредна производња актуелна је прије свега на земљиштима квалитетних бонитетних категорија на којима се могу очекивати бољи приноси.

Индустрија и производне дјелатности планира се у индустријским зонама, и на свим другим локацијама које се документацијом нижег реда буду анализирале као погодне за реализацију производних дјелатности.

Грађевинарство је у постојећем стању развијено у ужем урбаном подручју, гдје ће се и даље развијати у смислу близине комплекса у изградњи, а планом се предвиђа развој и у ширем урбаном подручју.

Рударство је везано за постојећа експлоатациона и истражна поља - циглана Бијељина.

Енергетика ће у планском периоду бити заступљена у урбаном подручју, односно у близини највећег броја потрошача (високоталасна постројења и далеководи). Постоје реалне могућности за искориштење водног потенцијала изградњом МХЕ на каналском систему који се протеже од ријеке Дрине у зони Јање на југу до ријеке Саве на подручју Црњелова на сјеверу.

Саобраћај као привредна грана има претпоставку развоја услијед планирања коридора од регионалног и међународног значаја, те се може очекивати већи промет путника и робе. Већи промет може се очекивати и као посљедица планираног развоја привреде и туризма. Планирани саобраћајни капацитети вежу се превасходно за саобраћајну инфраструктуру и путничке и робно-транспортне терминале.

Трговина се планира у највећем дијелу у урбаном подручју али и у планираним индустријским зонама, те свим урбаним и грађевинским подручјима.

Туризам и угоститељство планирано је широм подручја обухваћеног просторним

планом према видовима туризма и у складу са природним и створеним потенцијалима.

В.Ш. Непривреда

Сектор непривреде, односно сектора друштвених дјелатности обухвата све установе, предузећа и организације које обављају дјелатности од општег интереса у следећим областима: предшколско и школско васпитање и образовање, наука, култура, спорт и физичка култура, здравствена и социјална заштита, омладинско организовање, управа и остало.

Према Просторном плану РС, у области непривреде једино је планирана изградња позоришта.

В.Ш.1. образовање

Предшколско образовање

Стање постојећих објеката је на задовољавајућем нивоу и нису потребна већа улагања у исте, али је евидентан проблем смјештајних капацитета постојећих установа који не може одговорити потребама локалног становништва. Овај проблем се највише одражава на дјецу у руралним дијеловима градског подручја, гдје овакав вид услуге не постоји. Сем објеката које Дјечији вртић "Чика Јова Змај" има у Јањи и Дворовима, као и објекта Вртића у природи "Штрumpfоград" који се налази у Љељенчи, сви остали објекти из области предшколског образовања и васпитања су на подручју Бијељине, па у наредном периоду треба радити на ширењу мреже објеката предшколског васпитања. Такође, на овом нивоу образовања преовладава приватни сектор.

Због тога у наредном периоду реализовати стратешке циљеве на изградњи, сређивању и опремању простора за потребе предшколског васпитања и образовања, са акцентом на приградско и сеоско подручје. У том смислу препоручује се и обезбјеђивање потребних површина у оквиру подручних школа за потребе предшколског образовања. Имајући у виду чињеницу да због неприлагођености простора, дјеца са посебним потребама немају приступ у установе предшколског васпитања и образовања, неопходно је у наредном периоду стварати предуслове за укључивање ове категорије дјеце у предшколске установе.

Основно образовање

Основно образовање (од школске 2003/2004. године) траје девет година и обавезно је и бесплатно за сву дјецу од седам, односно шест до петнаест година. Реализује се у основним школама као васпитно-образовним установама. На подручју обухвата плана настава се одвија у 12 централних школа и 34 подручна одјељења. Стање школских објеката из области основног образовања је задовољавајуће, али одређене школе на планском подручју немају фискултурне сале, а евидентирају се и проблеми око приступа дјечи са посебним потребама. Градске школе и централна школа у Јањи раде у двије смјене, док централне и подручне школе у сеоским подручјима наставу организују у једној смјени.

Просторно школе су добро распоређене и повезане аутобуским сабраћајем што их чини доступним свим ученицима. Међутим, због недостатка средстава у буџету, Град

Бијељина је 2010. године престао са субвенционисањем ђачког превоза што се може негативно одразити на образовање, нарочито дјеце из руралног подручја. Данас не постоје ограничења у смислу да је основно образовање омогућено свима, мада постоје проблеми похађања наставе код ромске популације.

Обзиром да на цијелом подручју обухвата стагнира или опада број уписане дјеце, у скорој будућности није потребна изградња нових школских објеката, већ пажњу треба усмјерити на реконструкцију постојећих објеката и побошање услова рада. У циљу побошљања стања у области основног образовања потребно је:

- Опремање и оспособљавање свих школских објеката за несметано извођење наставног плана и програма, као и опремање отвореног простора у школским двориштима;
- Повећање просторних стандарда, нарочито основног образовања (могућност рада у једној смјени).
- Реновирање постојећег дома ученика и изградња новог,

Средње образовање

Овај ниво образовања траје од двије до четири године и обухвата различите врсте и облике образовања којим се након завршене основне школе стичу знања и способности потребна за рад или за наставак школовања. Средње образовање није обавезно.

Мрежу средњих школа на подручју Града Бијељина чини шест школа, од којих су пет средње стручне школе и једна општеобразовног типа. Пет школа има сједиште у Бијељини, а једна је у Јањи. Школе су углавном опремљене наставним средствима, а евидентира се већа заинтересованост за занимања четвртог степена, док су занимања трећег степена мање привлачна. Због тога је изражен проблем неусклађености програма са потребама локалне привреде јер ученици више уписују смјерове за које нема довољне потражње на тржишту. Као и код основног образовања, проблеми постоје у оквиру рмске популације јер нема интересовања за наставак школовања.

У наредном периоду потребно је повећати афирмацију и мотивисање младих да уписују образовне програме дефицитарних занимања како би се смањило вишак радне снаге на тржишту рада. У тај процес афирмације и мотивације треба укључити јавну управу, локалну заједницу, завод за запошљавање, средње школе, савјете младих, привредне субјекте који послују на подручју Града Бијељина, као и све остале релевантне установе. Изградња нових објеката није потребна, имајући у виду садашње капацитете. Умјесто планирања нових објеката, активности је потребно усмјерити ка реорганизацији, проширењу, адаптацији и модернизацији постојећих средњошколских капацитета у складу са новим принципима средњег образовања. Такође је потребно размотрити могућност изградње средњошколског центра у Дворовима, са образовним програмима пољопривреде и туризма.

Високо образовање

Према Закону, високо образовање је образовање након средње школе које води до међународно признатог степена високог образовања и организује се у три циклуса. Развој високошколског образовања у Бијељини почиње 1993. године када је са радом

почео Учитељски факултет и Виша школа за спољну трговину. Данас егзистира пет (приватних) универзитета са сједиштем у Бијељини и шест факултета који су дио других универзитета.

Стање у области високог образовања знатно је побољшано изградњом Центра за високо образовање у ком је настава поћела школске 2010/2011 године. У овом објекту смјештени су државни факултети који су дио Универзитета у Источном Сарајеву. Универзитети, са сједиштем у Бијељини, који су у приватном сектору, имају своје објекте. У том смислу високо образовање има прилично добре и задовољавајуће услове по питању просторних капацитета. На подручју Бијељине не постоји студентски кампус са пратећим садржајима за ову врсту објеката (менза, библиотека са читаоницом, итд.).

Обзром да Бијељина има тенденције даљег развоја као универзитетског центра, у том смислу потребно је пратити упис студената, у смислу потребе изградње нових објеката високошколских установа. Због тога треба настојати да дође до реализације изградње планираних објеката друштвених дјелатности на подручју данашње касарне, обзиром да је овај простор резервисан за даљи развој друштвених дјелатности, а нарочито из сектора високог образовања.

У планском периоду потребно је изградити студентски дом са свим неопходним, пратећим садржајима, у близини постојећег Центра за високо образовање, као и размотрити могућност отварања истурених одјељења других универзитета.

В. Ш.2. Здравство

Здравствена заштита становника на подручју Града Бијељина проводи се на примарном, секундарном и дијелом на терцијарном нивоу, као и путем приватне праксе.

Примарни ниво здравствене заштите се темељи на моделу породичне медицине и обезбјеђује се кроз активности Дома здравља Бијељина.

У оквиру Дома здравља дјелују: служба породичне медицине (данас броји 55 тимова), служба хитне медицинске помоћи, хигијенско-епидемиолошка служба, служба лабораторијеске дијагностике, служба радиолошке и ултразвучне дијагностике, служба превентивне, дјечије и опште стоматологије, центар за заштиту менталног здравља, амбуланта за специјалистичке консултације из области педијатрије, амбуланта за специјалистичке консултације из гинекологије, центар за физикалну рехабилитацију у заједници. Претходно наведене службе смјештене су у централном објекту Дома здравља у Бијељини, док служба породичне медицине има своје секторске амбуланте по насељеним мјестима на подручју Града Бијељина.

Објекти амбуланти породичне медицине како у централној згради, тако и у секторским амбулантама су углавном новијег датума изградње или су реконструисани у претходном периоду, тако да је данас стање ових објеката добро, а мрежа објеката добро развијена да може да одговори потребама сановништва у области примарне здравствене заштите.

Секундарни ниво здравствене заштите се остварује путем болничко-стационарног пружања услуга у Општој болници "Свети врачевци", као и терцијарни ниво који се дјелимично пружа у специјалистичким амбулантама и службама Болнице. Поред

становника Бијељине, услуге Болнице користе станиовници општина Угљевик, Лопаре, Пелагићево и Доњи Жабар, као и сви други корисници здравствене заштите који те услуге желе да остваре у овој установи.

Када је у питању приватни сектор, његов значај у области друштвене заштите је значајан у смислу да умногоме допуњује дијагностички третман пацијената и болесника.

У наредном периоду потребно је проширивати постојеће просторне и кадровске капацитете у складу са евентуалним повећањем броја корисника, и радити на унапређењу кадровске структуре (увођење нових специјалистичких грана). Такође, потребно је јачати партнерство на релацији државни-приватни здравствени сектор, како би здравствена заштита била што више доступна, што већем броју становника.

В. Ш.3. Култура

На подручју Града Бијељина, организацијом културног живота грађана баве се званичне институције културе, чији је оснивач локална заједница или Влада Републике Српске, удружења грађана чији су програми везани за област културе, групе и појединци овог подручја и гостујући умјетници.

Културне манифестације које се реализују на вом подручју могу се подјелити на устаљене и повремене, а програми на ове стварају домаће институције и програми уговорени са трећим лицима, правним и физичким.

Институције културе на подручју Града су: ЈУ Центар за културу "Семберија", ЈУ "Музеј Семберије", ЈУ "Народна Библиотека "Филип Вишњић", ЈУ СКУД "Семберија", док је једина јавна установа за информисање на овом простору ЈИП "СиМ", који издаје штампани недељник "Семберске новине".

Као резултат рада установа културе и удружења грађана која се баве овом дјелатношћу настале су бројне културне манифестације које оздржавају већ дужи низ година. Неке од њих су: Знањем, игром и пјесмом кроз Семберију, Мајске музичке свечаности, Дани комедије, Ноћ музјеа, Културно љето, Вишњићеви дани, Отворена сцена, итд.

У ванурбаном подручју културни живот организован је углавном кроз рад културно-умјетничких друштава и њихових секција, али понуда културних садржаја није на задовољавајућем нивоу. Културни садржаји у руралним подручјима односе се већином на организацију мјесних забавних догађаја у облику локалних вашара, школских манифестација и локалних спортских турнира. Оваква ситуација дијелом је узрокована непостојањем адекватне културне инфраструктуре, slabим залагњем културних установа да се одређене активности реализују у ванурбаном подручју, али и slabим интересовањем грађана за културна збивања. Носиоци културе у сеоским насељима су углавном домови културе, и њихово стање је различито, али се у последње вријеме евидентира напредак у смислу реконструкције постојећих и изградње нових објеката ове намјене. Поред наведених проблема у овој области, ту су и проблеми са финансијским средствима, неадекватна структура и недовољан број запослених.

У урбаном подручју потребно је изградити позориште. Тачан број сједишта и величину објекта утврдити на основу потреба. Поред тога потребно је изградити једну универзалну и мултифункционалну салу, као и објекте за најважнија културна

удружења. Потребни је радити на укључивању становништва из руралног подручја у културна дешавања и њихову организацију што се може постићи осмишљавањем културних манифестација на ван урбаном подручју. Такође дати подршку институционалној организацији удружења културе у сеоским насељима и наставити даље активности на изградњи нових и реконструкцији постојећих објеката домова културе.

В. III.4. Социјална заштита

Према дефиницији, корисником социјалне заштите сматра се свако лице које се налази у стању социјалне потребе и које је у току године једном или више пута користило одређене мјере социјалне заштите и услуге социјалног рада. Корисници су разврстани у двије основе узрасне групе: малољетни у пунољетни корисници. Носиоци социјалне заштите на неком подручју су Центри за социјални рад, који представљају установе које према Закону о социјалној заштити, врше јавна овлашћења и обављају стручне послове у провођењу социјалне заштите и социјалног рада, породичне и дјечије заштите.

На подручју Града Бијељина, социјална заштита организована је кроз рад Центра за социјални рад. Поред овог центра, социјалну заштиту пружа Градска организација црвеног крста, невладине организације хуманитарног карактера и надлежна одјељења Градске управе. Такође ту је и Дом пензионера који обезбјеђује културно- забавне, окупационе и друге активности, као и Дневни центар и прихватилиште за стара лица.

Стање и капацитети ових објеката није задовољавајуће, тако да се овој области мора дати далеко већи значај. Тренутно је у фази изградња нове зграде Центра за социјални рад са дневним центром за дјецу са посебним потребама. На подручју Града, данас не постоји нити једна установа социјалне заштите за инвалидну дјецу и дјецу ометену у психичком и физичком развоју, као ни установа социјалне заштите за одрасла инвалидна лица. Наведене категорије данас се срећу са многим проблемима. У приватном сектору постоји неколико домова за стара лица која нуде смјештај, искрану и примарни ниво здравствене заштите, али због цијена услуга, ови домови доступни су малом броју корисника.

У наредном периоду, поред завршетка нове зграде Центра за социјални рад, треба планирати изградњу објеката за установе социјалне заштите инвалидне дјеце, као одрасла инвалидна лица. Такође је потребно обезбједити и локацију за изградњу дома за стара лица, иако постоји велики број приватних домова. За ове објекте одабрати локалитете који морају бити изоловани од буке, на оптималној удаљености од центра, са пратећим зеленим и рекреативним површинама. У циљу постизања што бољег квалитета социјалне заштите потребно је јачати партнерство на релацији државни-приватни сектор.

В. III.5. Спорт

Спортске активности на подручју Града Бијељина спроводе клубови и грански савези општинског/градског или другог нивоа. Град Бијељина има 150 регистрованих спортских колектива у којима се спортом активно бави више од 5000 активних спортиста и око 3500 рекреативаца. Заступљене су све спортске гране, како у колективним тако и у појединачним спортовима. Највећи број регистрованих

колектива су фудбалски клубови којих, према подацима Општинског фудбалског савеза Бијељина, има 61, затим кошаркашки, одбојкашки, рукометни, карате, џудо, теквондо, боксерски, тениски, ронилачки, пливачки, стрељачки, шаховски, коњички... Сви регистровани спортски клубови учествују на свим нивоима такмичења, почев од општинских, преко регионалних, републичких, државних до европских и свјетских такмичења. Такмичења се одржавају током свих 12 мјесеци у години.

Стратегија локалне заједнице је стварање услова за укључивање што више младих људи у спорт кроз школски спорт и млађе селекције спортских клубова, али и жена и инвалидних лица. У оквиру наведених регистрованих спортских клубова су и 2 женска фудбалска клуба, рукометни и одбојкашки клуб и један мјешовити кошаркашки клуб (м/ж) као и три клуба инвалида-одбојкашки, кошаркашки и стрељачки.

Основни услов за спровођење спортских активности је постојање довољног броја адекватних објеката и пратеће инфраструктуре. Бијељина као други град по величини у Републици Српској има завидан број спортских објеката и терена: 55 фудбалских терена, 1 терен за мали фудбал, 37 за кошарку, 6 за баскет, 35 за рукомет, 29 за одбојку, 6 за тенис, 5 базена, 1 атлетска стаза, 1 хиподром, 1 стрелиште, 3 спортске дворане, 12 школских сала за физичку културу, 1 куглана и Соколски дом.

Међутим, и поред свега набројаног евидентан је недостатак спортских терена, па је прије свега потребно је изградити мултифункционалану спортску дворану, затворени базен, стазе за рекреацију (трим и бицикличка).

У наредном периоду потребно је интензивно радити на побољшању просторних капацитета у области спорта, нарочито кроз изградњу адекватне спортске дворане, стадиона, малих споретских терена, бицикличких и трим стаза, идт. Такође, обратити пажњу на постојеће спортске терене и вршити њихову санацију и реконструкцију по потреби.

Површине за рекреацију нису адекватно организоване и генерално се може рећи да су спорт и рекреација међусобно спојени, што би у наредном планском периоду требало раздвојити и објема функционалним цјелинама посветити посебну пажњу. Тренутно су објекти и површине за рекреацију становништва исте површине и објекти за спорт. Поред ових површина рекреација се одвија у још неколико објеката као што су "Соколски дом" у улици Карађорђевој, сала у склопу одјељења Средње Машинске школе "Михајло Пупин" у централној градској зони – улица Атинска, као и низ отворених спортских игралишта у склопу основних и средњих школа.

У површине за рекреацију убрајају се и парковске површине, иако тренутно у оквиру њих нема уређених стаза и рекреативних садржаја. То су градски парк у централној градској зони и неколико природних, амбијенталних цјелина од којих јесу најзначајнија подручје "Пет језера" и подручје језера у обухвату Регулационог плана "Пучилска Поља" у којима треба посебно приступити уређењу и увођењу рекреативних садржаја.

Обале канала Дашнице, који пролази кроз централни дио урбаног подручја, тренутно су неуређене и "отуђене" од града, а пружају могућности за адекватно уређење и развој рекреативних садржаја са потезом бицикличке стазе, шеталишта и сл.

В. III.6. Управа

По правилу ова врста објеката смјештена је обично у централној зони урбаних подручја. Такав је случај и са Бијељином. У наредном периоду, нове објекте републичке и локалне управе је потребно оријентисати у ужем урбаном подручју, док у ванурбаном подручју треба попити недостатак дјелатности у секундарним центрима и центрима 3. реда, али и радити на развоју система електронске управе.

Јања и Дворови као центри другог реда ће имати највеће потребе за просторима за ове садржаје, а њихово правилно увођење доприћеће растерећењу Бијељине као центра градског подручја.

Нове канцеларије мјесних заједница у ванурбаним подручју могуће је смјестити у новим објектима или слободним просторијама, планираних или постојећих, друштвених домова.

В. Ш.7. Комуналне дјелатности

Пијаце

На подручју Града Бијељина највећа зелена пијаца налази се у централној зони Бијељине и данас располаже са 313 пијачних столова. Поред ове, на локацији "Мали бувљак" такође постоји мања пијачна површина са 27 столова. Поред Бијељине, пијаце мањих капацитета постоје у Јањи и Дворовима.

У овом смислу посебно се издваја простор Агротржног центра који се налази на крајњем западном дијелу урбаног подручја Бијељине, који у свом саставу има: кванташку пијацу, сточну пијацу, ауто пијацу, вишенамјенску (бувљак) халу, сајамско-спортску халу и простор за вашерске садржаје.

У наредном периоду, сваки простор на подручју Града који се користи у ове сврхе потребно је уредити, како саме пијаце по стандардима и прописима из ове области, тако и сав други простор на коме се организују пијаце у одређеним временским интервалима.

Локације сточних пијаца су могуће у ванурбаним и приградским подручјима, уз строго поштовање Закона о заштити животне средине при обављању дјелатности. Локације сточних пијаца морају бити детаљније конципиране и разрађене урбанистичком документацијом нижег реда.

Гробља

Комунална гробља су садржаји који су на простору Града Бијељина лоцирани углавном на повољним теренима. Најзначајнија и највећа гробља су: Градско гробље у Пучилама и Ново градско гробље Хасе - Бријесница и њима управљају ЈКП "Градско гробље". Гробљима у сеоским насељима су у надлежности вјерских заједница.

Приликом одређивања локација за нова гробља треба да се задовоље следећи услови:

- Гробље треба имати адекватан колски прилаз
- Треба бити позиционирано на доступној удаљености од гушће изграђених насеља, али је пожељно да је на минималном растојању од 200 м од стамбених објеката и зона планираних за реализацију стамбених објеката
- Треба имати пратећу инфраструктуру и садржаје прописане релевантним прописима
- Гробља се лоцирају првенствено на водојелницама и другим теренима изолованми од контакта са подземним водама, и то на прозачним растреситим земљиштима која

обезбјеђују одвијање процеса биолошке разградње

В. Ш.8. Управљање отпадом

Према поријеклу, чврсти отпад се дијели на комунални, комерцијални и безопасни индустријски отпад. Уобичајено је да се отпад урбаних средина и комерцијални отпад једним именом назива комунални (општински) чврсти отпад. Комунални чврсти отпад по дефиницији укључује отпад из домаћинства, као и други отпад који је због своје природе и састава сличан отпаду из домаћинства: неопасни отпад из индустријских, комерцијалних установа (укључујући болнице) и институција, административних установа, занатских радњи, грађевински отпад (шут, земља, мјешовити отпад са градилишта), пијачни отпад, баштенски отпад, зелени отпад из паркова и гробља и остатке од чишћења улица.

Управљање комуналним отпадом обухвата функције сакупљања, транспорта, рециклаже, поновне употребе, третмана и одлагања комуналног чврстог отпада.

Принципи у стратегији управљања отпадом су:

Принцип одрживог развоја - Одрживи развој је усклађени систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у коме се на принципима економичности, разумности и рационалности користе природне и створене вриједности, са циљем да се сачува и унаприједи квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. Кораци ка достизању одрживог развоја укључују: јачање постојећих мјера, развој нових мјера, повећану интеграцију интереса за животну средину у остале секторске политике, прихватање веће појединачне одговорности за животну средину и активније учешће јавности у процесима доношења одлука.

Принцип близине и регионални приступ управљању отпадом - Принцип близине значи да отпад треба третирати или одложити што је могуће ближе тачки његовог настајања. Приликом избора локација постројења за третман и локације за одлагање отпада треба поштовати принцип близине, да би се избјегао нежељени утицај транспорта отпада на животну средину, водећи рачуна о равнотежи између принципа близине и економичности.

Регионално управљање отпадом подразумијева да одређене регије треба да развију своје стратешке планове за управљање отпадом, на бази политике и принципа управљања отпадом на националном нивоу уважавајући друге регионалне стратегије и планове.

Принцип загађивач плаћа - Принцип загађивач плаћа значи да загађивач мора да сноси укупне трошкове настале угрожавањем животне средине.

Принцип хијерархије у управљању отпадом - Хијерархија представља редосљед приоритета у управљању отпадом:

- Превенција стварања отпада и редукација - минимизација коришћења ресурса и смањење количина и/или опасних карактеристика насталог отпада
- Поновна употреба - поновно коришћење производа за исту или другу намјену
- Рециклажа - поновни третман отпада ради коришћења као сировине у производњи истог или разлиитог производа
- Одлагање отпада - уколико не постоји друго одговарајуће рјешење, одлагање отпада депоновањем.

Одвозом чврстог отпада обухваћена су сва домаћинства на подручју града Бијељина, као и поједине сеоске мјесне заједнице (МЗ "Велика Обарска", МЗ "Хасе", МЗ "Патковача" -дио, МЗ "Дворови - приградски дио, МЗ "Амајлије" - приградски дио, МЗ "Јања" и околна села). Циљ у будућем периоду је потпуна покривеност Града прикупљањем и одвозом комуналног отпада.

Депонување комуналног отпада на подручју Града Бијељина врши ЈП "ЕКО-ДЕП" доо. Ради се о депонији регионалног карактера која покрива подручје Града Бијељина и општина Угљевик, Лопаре, Челић и Теочак.

У наредном периоду треба настојати да поменута депонија служи за одлагање свих осталих врста отпада.

В.IV. ИНФРАСТРУКТУРА

В.IV.1. Саобраћајна инфраструктура

Друмски саобраћај је најзаступљенији вид саобраћаја у погледу броја учесника и његовог просторног утицаја на простору Града Бијељина, који ће се и даље интензивно развијати због демографског раста, али у будућности је потребно предвидјети и планирати и развој других видова саобраћаја. Друмски саобраћај се одвија магистралним, регионалним, локалним и некатегорисаним путевима.

У планском периоду потребно је развијати путну мрежу међурегионалног, регионалног и локалног значаја.

Општи циљеви које је потребно остварити у процесу планирања саобраћаја на подручју Града Бијељина су:

- смањење индивидуалног саобраћаја;
- подстицање пјешачког, бициклистичког и јавног путничког саобраћаја;
- смањење присилне мобилности становништва адекватним просторним размјештајем функција становања, рада и одмора;
- смањење еколошког оптерећења;
- стабилизовање, односно, побољшање услова становања у граду.

Појединачни циљеви које је потребно остварити у процесу планирања саобраћаја на подручју Града Бијељина су:

- смањење саобраћајног оптерећења;
- удаљавање транзитног саобраћаја;
- удаљавање транзитног саобраћаја у мировању;
- смањење оптерећења буком и издувним гасовима;
- смањење брзине вожње на подручју града;
- повећање саобраћајне сигурности за пјешаке и бициклисте;
- побољшање квалитета живота у улицама;
- смањење саобраћајних површина у корист других потреба;
- побољшати изглед улица и тргова.и сл.

Смјернице развоја у области саобраћајне инфраструктуре на подручју Града Бијељина:

- изградња аутопута Модрича – Брчко – Бијељина – граница са Републиком Србијом, новим коридором;
- изградња брзог пута Бијељина - Зворник
- реконструкција појединих дијелова главних путних праваца – дијелова магистралних путева, у насељеним подручјима и потпуна заштита путног појаса због омогућавања будућих интервенција на овим саобраћајницама;
- реконструкција, модернизација и изградња регионалних, локалних и некатегорисаних путева са побољшањем нивоа услуге ове путне мреже;
- реконструкција и изградња приступних (евакуационих) праваца и паркинг простора код објеката који имају већу концентрацију корисника, као што су здравствени, спортски, школски, привредни и рекреациони комплекси;
- изградња терминала (аутобаза) за паркирање теретних возила и аутобуса и транзитног саобраћаја у мировању;
- изградња царинских робних терминала;
- реконструкција градске путне мреже, са изградњом паркинга и објеката јавних гаража;
- реконструкција уличне градске и приградске мреже која ће омогућити обезбједно одвијање активног бициклическог саобраћаја;
- подизање нивоа услуге и квалитета јавног градског саобраћаја (градски и приградски превоз) изградњом аутобуских стајалишта и избором адекватних превозних средстава – аутобуси, минибуси и/или такси возила;
- подизање нивоа услуге и квалитета такси превоза и његово активно укључивање у јавни градски превоз (услуга „линијски такси“);
- побољшање квалитета и омогућавање услова за безбједно одвијање пјешачког саобраћаја изградњом пјешачких стаза у оквиру путног појаса у дијеловима насељених подручја поред магистралних и регионалних путева, изградњом безбједних пјешачких прелаза на овим саобраћајницама, као и планирањем и изградњом пјешачких коридора и зона у градском центру.
- у жељезничком саобраћају предвиђена је реконструкција и модернизација постојеће трасе пруге Шид-Бијељина и изградња наставка пруге Бијељина - Брчко - Бања Лука. Новопроектвана траса обилази град Бијељину сјеверним ободом урбаног подручја, а на траси је планирана изградња жељезничког терминала лоцирана уз индустријске зоне у сјеверозападном дијелу урбаног подручја града.
- област ваздушног саобраћаја за подручје Града Бијељина у великој мјери зависи од генералног развоја овог вида саобраћаја на територији Републике Српске. Тако се на подручју Бијељине предвиђа локација за робно-путнички аеродром, а дефинисаће се на основу претходно наведених услова развоја на нивоу Републике. (западно од урбаног подручја Бијељине - на локалитету Обријеж). Такође се планира и изградња хелидрома западно од урбаног подручја града Бијељина.
- Просторним планом РС дефинисан је пловни пут ријеком Савом, као и латерални пловни пут ријеком Дрином. Оба ова пута иду границом подручја Града Бијељина. За потребе ријечног саобраћаја планира се пристаништа лука - локалитет Рача која ће бити једна у систему постојећих и планираних лука на пловном путу ријеке Саве.
- Постојећа путна мрежа на два мјеста прелази границу према Србији, преко граничних прелаза „Рача“ (Рача – Сремска Рача) и „Павловића мост“ (Попови–Бадовинци). Ради се о врло фреквентним граничним прелазима који су, генерално, оспособљени за прелаз путника и робе у друмском саобраћају.

Планирање саобраћајних површина у просторно-планским документима ослања се на обавезну примјену општих правила урбанистичке регулације и парцелације.

У Републици Српској посебним правилником (Сл.Гл.РС 115/13, чл.6) су дефинисана растојања регулационих линија којима се дефинише минимална ширина путног коридора за градске и магистралне саобраћајнице насеља (15м), сабирне улице (10м), стамбене улице (6м), јавне саобраћајнице у селима (7м), колски пролази (5м), приватни пролази (2,5м) и пјешачке стазе (1,5м). Правилником се наглашава да се ширина коридора саобраћајница дефинише у односу на постојећу регулацију и парцелацију, постојеће трасе саобраћајница и функционалност саобраћајне мреже. Уколико то просторни и технички услови дозвољавају, планира се зелени појас и бицикличке стазе у оквиру путног коридора. Често се комунална и друга јавна инфраструктура насеља поставља у појасу регулације.

Овај сегмент регулације указује на значај саобраћајне мреже као подсистема у урбаном простору који треба да омогући ефикасност саобраћаја, у првом реду, али свакако и безбједносне критеријуме, нарочито у погледу транзитног саобраћаја (значај градске путне обилазнице, брзе саобраћајнице и др.) као и односа намјене површина, физичких структура и система саобраћајница.

У друмском саобраћају развија се путна мрежа међурегионалног, регионалног и локалног значаја.

Међурегионална ванградска путна мрежа подразумијева путни правац аутопута, који повезује Приједор – Бања Луку - Дервенту – Модричу – Брчко – Бијељину и Србију.

У последњим моментима израде овога плана дошло до промјене дијела трасе аутопута кроз подручје Града Бијељина. Траса која је уграђена у план достављена је од стране ЈП "Аутопутеви РС" д.о.о.Бања Лука, (уз извод из Студије трасе аутопута Брчко – Бијељина - Рача) као најповољнија варијанта.

Нова траса аутопута пролази сјеверним дијелом подручја Града Бијељина. Око двије трећине трасе из правца Брчког пружа се у правцу са запада ка истоку и тангира градско подручје са сјеверозападне стране. Приближава се градској путној обилазници на око 1 км, тангира подручје Индустијских зона Града а онда наставља према сјеверу, односно према граничном прелазу са Србијом, „Рача“.

За трасу аутопута са свим неопходним пратећим елементима планом је дефинисан коридор ширине 500м, а сама траса ће у тој резервисаној површини бити прецизно дефинисана техничком документацијом.

Такође, планом је дефинисан коридор, односно резервисан простор, за изградњу брзог пута са свим елементима. Брзи пут из правца Зворника са јужне стране територије Града долази до подручја насељеног мјеста Јања, тачније Чардачине – Којчиновац, одакле се траса „рачва“ у два смјера – један ка сјеверозападу и планираној траси аутопута, гдје је планирано укрштање и планом је дефинисана површина резервисана за изградњу саобраћајне „петље“.

Десни крак брзог пута наставља ка сјеверу. У близини насељеног мјеста Ново Село је предвиђено ново рачвање – раскрсница, од које један правац води на исток, до граничног прелаза „Павловића мост“ односно до границе територије Града са Републиком Србијом. Други правац води на сјеверозапад до планираног аутопута гдје

је планирано друго укрштање и дефинисана површина резервисана за изградњу друге саобраћајне „петље“.

За путну мрежу регионалног и локалног значаја битна је градска путна обилазница која постојећу путну мрежу растерећује од великог транзитног саобраћаја. Градска путна обилазница повезује све магистралне правце који пролазе подручјем Града Бијељина. Траса обилазнице иде од укрштања магистралних путава Бијељина - Рача и Бијељина – Богатић на сјеверу, поред нове планиране трасе жељезничке пруге сјеверним ободом урбаног подручја до раскрснице са магистралним правцем Бијељина – Брчко, западног излаза из града, те прати трасу Мајевичког ободног канала до укрштања са магистралним путним правцем Бијељина – Угљевик, преко Пучилских поља до укрштања са магистралним правцем Бијељина – Зворник. Планирани наставак трасе, преко дијела простора Алаковац, Грмић, Ново Село, Крушевље до почетне сјевероисточне раскрснице магистралних праваца Бијељина – Рача (Богатић) чинио би затворен круг обилазне саобраћанице (градске путне обилазнице).

Правци постојећих магистралних путева чине радијалну мрежу. Између њихових кракова континуално се развија градско подручје, а у ванградском подручју дошло је до „коридорског“ развоја насеља поред ових магистралних праваца што захтијева њихову реконструкцију у сврху побољшања нивоа услуге због повећаног пјешачког, бицикличког, путничког и теретног саобраћаја. У складу са тим, потребно је повећану пажњу посветити кориштењу заштитног појаса путева, у складу са законом. Мрежу регионалних, локалних и некатегорисаних путева треба дјелимично реконструисати и модернизовати.

Терминали (аутобазе), као услужне дјелатности, могу се планирати и градити у оквиру површина намијењених за комуналне дјелатности – агротржни центри, индустријске зоне и у оквиру ријечних пристаништа.

Саобраћај у мировању за теретна возила потребно је организовати на ванградским терминалима (услуга паркирања и одржавања и сервисирања возила).

V.IV.2. Хидротехничка инфраструктура

Простор Града Бијељина има значајне потенцијале за развој хидротехничке инфраструктуре који се огледају у постојању, прије свега, богатих издани нарочито артешког карактера у слојевима шљунка и пијеска нарочито прве терасе (изворишта на источном ободу Бијељине).

Међутим по својим природним карактеристикама постоје и ограничења у простору која имају значаја за будући развој хидротехничке инфраструктуре. Ова ограничења су сљедећа:

- близина урбанизованих и деградираних земљишта може угрозити издан и квалитет воде,
- нерегулисано питање прихвата, осдвода и пречишћавања отпадних вода насеља и индустрије посебно изван урбаног подручја Бијељине.

Водоснабдијевање подручја Града Бијељина базира се на планираном регионалном

водоводном систему и изворишту "Грмић" ,чија се издашност процјењује на 1,0 до 2,0 м³/сек. На регионални систем по Програму дугорочног водоснабдијевања ослоњене су и општине Брчко, Угљевик и Лопаре.

Будући регионални систем развијао би се приоритетно у правцима:

- према сеоским насељима сјеверног дијела Града Бијељина
- према сеоским насељима општине Угљевик и Лопара
- према сеоским насељима општине Брчко

Насеља која су скоро у потпуности покривена водоводном мрежом: Бијељина, Патковача, Пучиле, Љесковац, Глоговац, Којчиновац, Јања, Дворови, Љељенча, Бријесница, Амајлије, Попови.

Насеља која су већим дијелом покривена водоводном мрежом: Велика Обарска, Црњелово, Батковић, Остојићево, Бродац, Велино Село, Балатун, Трњаци
Насеља до којих је дошла водоводна мрежа али није изграђена дистрибутивна мрежа: Модран и Хасе.

За прорачун потребних количина воде за заштиту од пожара потребно је придржавати се сљедећих прописа:

- Закон о заштити од пожара („Службени гласник Републике Српске“, број 71/12);
- Правилник о техничким нормативима за спољну и унутрашњу хидрантску мрежу („Службени лист СФРЈ“, број 30/91);
- Правилник о техничким захтјевима за заштиту гаража за путничке аутомобиле од пожара и експлозије („Службени гласник Републике Српске“, број 19/10);
- Уредба о техничким нормативима заштите од пожара у објектима намијењеним за јавну употребу у којима се окупља или борави, односно ради већи број лица („Службени гласник Републике Српске“, број 32/12);

Заштитне мјере које је потребно испоштовати, а тичу се водоснабдијевања су:

- дуж примарних цјевовода, успоставља се појас ширине по 3,0 m са обе стране осовине цјевовода,
- у заштитном појасу цјевовода не могу се градити грађевине ни други објекти који би могли штетно утицати на сигурност и функцију цјевовода или на квалитет воде у њему, ни изводити други радови који би могли имати такав утицај,
- ако се из техничких разлога у заштитном појасу морају постављати канализационе цијеви, или се морају укрштати са цјевоводом, оне се могу постављати само на коти нижој од коте цјевовода, и уз све мјере обезбјеђења за случај оштећења цјевовода или канализационе цијеви,

Стратегијом развоја иригационих површина утврђено је да је подручје Семберије и Бијељине изузетно перспективна површина за наводњавање на подручју Републике Српске. Утврђена је површина од 19 298 ха и иста је подјељена на 7 цјелина.

За потребе наводњавања тих површина на подручју Семберије захватање воде вршило би се из ријеке Дрине, постојеће каналске мреже и двије акумулације.

Када је у питању **каналисање** отпадних вода, генерална ситуација на простору Града се доста поправила у односу на предходни плански период:

- у ужем подручју урбаног дијела града Бијељине изведен је сепаратни систем канализације, тј. посебни кишна а посебно фекална канализација. До сада је изграђено око 52 km фекалне канализације – 38,5 km колектора и око 13,5 km прикључних водова. Дужина изграђених кишних колектора је око 18 km. Регистровано је 9480 корисника канализације од чега су 9510 домаћинства а 970 правна лица. Канализационом мрежом покривен је центар града, те улице Галац и Лозничка, насеља "ГТЗ", Ковиљуше и дио новог насеља "Кнез Иво од Семберије"
- путем Главног фекалног колектора фекални канализациони систем је спојен са новоизграђеним Постројењем за пречишћавање отпадних вода (ПШОВ) са тзв. СБР технологијом третмана отпадне воде крајњег капацитета до 40.000, становника; пријемник пречишћене воде је Мајевички ободни канал (МОК).
- у току су радови на проширењу канализационе мреже како би се достигао планирани капацитет пречистача.

Питање правилног рјешавања канализације отпадних и употребљених вода је од стратешког интереса за Град Бијељину, како због стварања предуслова за очување здравог потенцијала животне средине и биодиверзитета на подручју општине, тако и стварања предуслова за благовремено испуњавање обавеза из Оквирне директиве о водама што је предуслов европских интеграција и одрживог развоја општине и региона. Код сагледавања укупне проблематике прикупљања, транспорта и пречишћавања отпадних вода насеља треба поћи од даље доградње, реконструкције и проширивања постојећих канализационих система. Тамо гдје успостављање колекторског канализационог система није оправдано, било зато што се не би произвеле користи за животну средину или зато што би изазвало изузетне трошкове, треба примјењивати индивидуалне (локалне) системе којима се постиже једнака заштита животне средине. У свим случајевима отпадне воде прије коначне диспозиције, морају бити подвргнуте одговарајућем третману (пречишћавању) било на заједничким постројењима (уређајима) или индивидуалним (локалним) уређајима.. Канализацију оборинске воде је потребно водити посебним каналима и упуштати у природне реципијенте. На дијеловима терена гдје су изражена већа загађења (паркинзи за теретна возила, платои бензинских пумпи, саобраћајнице са великим интензитетом саобраћаја) сакупљене воде од падавина ће бити потребно претходно „третирати“ (пречишћавати) на одговарајућим сепараторима уља прије прикључивања на главне одводне колекторе, односно прије коначног упуштања у реципијенте.

Према законској регулативи, Правилнику о третману отпадних вода за подручја градова и насеља гдје нема јавне канализације („Службени гласник Републике Српске“, број 68/01), предвиђају се сљедећи начини (као привремена односно прелазна рјешења док се не изгради јавна градска канализација и постројење за пречишћавање градских отпадних вода):

- тип 1, септик за кориснике до шест чланова: техничке карактеристике дате у прилогу Правилника,
- тип 2, сабирна јама (емшерска јама), за кориснике преко шест чланова: техничке карактеристике дате у прилогу Правилника,
- тип 3, префабриковани септички уређаји: техничке карактеристике ових уређаја даје произвођач у сваком конкретном случају, а власник односно корисник таквог објекта је дужан имати техничку документацију за свој објекат (или заједнички уређај

за више објеката).

–

У будућности би се ова проблематика требала спроводити по предметном Правилнику. забрањено је испуштање атмосферске воде на мјестима гдје су изражена већа загађења (паркинзи за теретна возила, платои бензинских пумпи, саобраћајнице са великим интензитетом саобраћаја и сл.) у канале за одвођење атмосферских вода без претходног пречишћавања.

В.IV.3. Електроенергетска инфраструктура

Преносна електроенергетска мрежа треба да обезбједи:

- Сигурност снабдијевања привреде и становништва по економски одрживим цијенама;
- Повећање ефикасности преноса електричне енергије;
- Модернизовање и градњу преносних система са техничким карактеристикама који су у складу са стандардима ЕУ ;
- Примјену савремених мјерних уређаја и даљинско управљање енергетским системима
- Повезаност постојећих и планираних преносних система напонског нивоа 400, 220 и 110 kV са енергетским системом ФБиХ и сусједних држава.

Пошто се не знају стварне потребе потрошача који ће бити инсталирани у предвиђеном планском периоду, треба нагласити да ће се инфраструктурни објекти на свим напонским нивоима (трафостанице, подземни и надземни далеководи и мреже) градити према стварним потребама, без обзира да ли су обухваћени Просторним и другим плановима, на локацијама које су зато технички најповољније, при чему се морају претходно ријешити имовински односи.

Програм реконструкције и развоја електроенергетске мреже

Дистрибутивни конзум подручја Града Бијељина, електричном енергијом се највећим дијелом напаја из двије ТС 110/x kV: ТС 110/35/10 kV Бијељина 1, инсталисане снаге 3x20 MVA и ТС 110/35/10 kV Бијељина 3, инсталисане снаге 1x40 MVA и 1x20 MVA. На подручју Града Бијељина постоји и ТС 110/20/10 kV Бијељина 2 инсталисане снаге 1x12,5 MVA и 1x20 MVA (остварено вршно оптерећење износи 1,9 MW), која се инсталирањем трансформатора 20 MVA користи за напајање дистрибутивних потрошача по 10 kV напону.

Достигнуто вршно оптерећење ТС Бијељина 3 износи 29,15 MW, а прогнозирано оптерећење у крајњој години планског периода износи 33,49 MW.

С обзиром да приликом испада трансформатора 40 MVA више од 12,25 MVA потрошње остаје без напајања, а да се ТС Бијељина 1 и ТС Бијељина 3 могу међусобно обезбиједити резерву у напају од сса 8 MW, планирана је замјена трансформатора 20 MVA у ТС Бијељина 3 трансформатором 40 MVA.

Достигнуто вршно оптерећење ТС Бијељина 1 износи 51,15 MW, што је 89,74% постојеће инсталисане снаге енергетских трансформатора у ТС Бијељина 1.

Због старости и лоших експлоатационих карактеристика, као и због пораста оптерећења ТС Бијељина 1, планирано је да се сва три трансформатора 20 MVA

замијене и умјесто њих уграде два трансформатора од 40 MVA, чиме би се укупна снага трансформације у овој ТС повећала на 80 MVA. У крајњој години планског периода прогнозирано оптерећење ТС Бијељина 1 износиће 45,60 MW, односно 60% инсталисане снаге нових трансформатора (80 MVA). Како би се растеретила ТС Бијељина 1 потребно је изградити нову ТС 110/x kV. Нова ТС 110/35/10 kV Бијељина 5 би напајала сјеверни и источни дио Града Бијељина, а прогнозирано оптерећење ТС би износило 8,0 MW за колико ће се растеретити ТС Бијељина 1 и Бијељина 3.

Нова ТС Бијељина 5 ће се у ЕЕС уклопити далеководом 110 kV на ТС Бијељина 3 или на ТС-е Бијељина 1 и Бијељина 4 (по принципу улаз-излаз са ДВ 110 kV Бијељина 1 – Бијељина 4).

Према плану развоја преносне мреже 2018 – 2027, у 2022. години планирана је реконструкција далековода ДВ 110 kV Бијељина 3 – Брчко 2, замијена старог ужета (дионица на којој је уже Al-Fe 150/25mm²) новим ужетом Al-Fe 240/40mm².

За озбиљну прогнозу у области развоја електроенергетике до 2025.године потребно је имати поуздане планове привредног развоја Града Бијељина који су у уској вези са привредним развојем. Пошто поузданих планова тог типа нема, све процјене потрошње електричне енергије су сасвим приближне. Формирна је индустријска зона предвиђена за градњу великог броја производних, складишних и др. објеката, али је укупна инсталисана снага будућих потрошача још увијек непозната. Сматра се да ће за снабдјевање потрошача на тој локацији бити довољна трафостаница БТС 10/ 0,4kV, 1000kVA која је у фази градње, а поставља се на мјесту раније предвиђене ТС 35/10kV од чије градње се одустало.

У Бијељини је у току гасификацији града и већих села, посебно у објектима колективног становања, у самом граду, што ће резултирати падом потрошње електричне енергије када се реализује тај пројекат, али је рјешење прикључка на гасовод још неизвјесно.

Промјенама у организационој структури Електропривреде и измјенама у тарифном систему, електрична енергија ће све мање бити атрактивна за загријавање просторија, па ће у овом сегменту потрошња значајно опати. Ипак је тренутно популарно гријање топлотним пумпама чији је утрошак ел.енергије значајан, мада се сматра да је такав начин гријања рационалан, а инестиција исплатива након 3-5 година.

План развоја дистрибутивне мреже ЗЕДП „Електро –Бијељина“

План развоја дистрибутивне мреже је рађен на основу важеће Студије развоја Електродистрибутивног система РС 2012-2020 године (студију радио Електротехнички факултет из Београда), при чему се морају поштовати развојни планови преносне компаније („Дугорочни план развоја преносне мреже 2017. – 2026. година“).

На основу доступних података о дистрибутивној мрежи (техничке карактеристике, погонска спремност, оптерећености електроенергетских објеката, година старости.) дефинишу се приоритети и потребе реконструкције и изградње нових објеката дистрибутивне мреже. На подручју града Бијељина Просторним планом потребно је

предвидјети сљедеће инвестиције, које су дио Плана развоја дистрибутивне мреже ЗЕДП „Електро-Бијељина“:

– Замјена трансформатора 110/20 kV, 12,5 MVA, у ТС 110/20 kV “Бијељина 2” трансформатором 110/20/10kV, 16 MVA, ради напајања дистрибутивне потрошње. Овим трансформатором би се преузело напајање дијелова 10 kV далековода који се тренутно напајају са ТС 110/35/10 kV “Бијељина 1” (ДВ 10 kV «Циглана»), ТС 35/10 kV “Чађавица” (ДВ 10 kV „Обарска“) и ТС 35/10 kV “Модран”, (ДВ 10 kV Суво Поље). Очекивана вршна снага у моменту преузимања потрошача би била између 3 и 4 MW. Преузимањем дијелова потрошача са постојећих ТС, на начин како је речено, значајно би се смањили дистрибутивни губици као и застоји у испоруци електричне енергије, посебно код већих купаца електричне енергије. Активирањем нове трансформације смањила би се вршна снага на трафостаници ТС 110/35/10 kV “Бијељина 1” сигурно за 1,5 до 2 MW, а истовремено би се растеретила и ТС 110/35/6 kV Угљевик за 1,0 до 1,5 MW имајући у виду садашње оптерећење трафостаница које ће бити преузето на ТС 110/10 kV „Бијељина 2“;

– Реконструкција ТС 110/35/10 kV „Бијељина 1“ која је неопходна ради старости опреме у објекту који је пуштен у рад 1972 године, али и ради избјегавања вишегодишњих импровизација са трећим трансформатором (Т3) који се на почетку зимске сезоне круто веже на 110 kV поље трансформатора Т2 ради обезбјеђивања потребне снаге за потрошаче који се напајају са те трафостанице. У плану реконструкције треба предвидјети и повећање снага трансформатора Т1 и Т2 са 20 на 40 MVA и реконструкцију средњенапонског постројења са обезбјеђењем одређеног броја водних ћелија за развој мреже на том подручју (укупно девет 35 kV и двадесет 10 kV ћелија као што је предвиђено у Нацрту плана развоја преносне мреже оперативног подручја Тузла за период 2014-2023);

– Изградња ТС 110/x kV “Бијељина 5” која би напајала ел. енергијом насеља “Кнез Иво од Семберије” (12 MVA), “Слобомир” (16 MVA) и сјеверо-источни дио града Бијељина (5 MW). Изградња нових насеља је предвиђена просторним, урбанистичким и регулационим планом града Бијељина, а активности на изградњи ових насеља су већ започете. Насеља „Слобомир“ и „Кнез Иво од Семберије“ су нова насеља и ту нема никаквог растерећења постојећих трафостаница 110/x kV, док би дио потрошача који се преузима са постојеће мреже растеретио трафостаницу ТС 110/35/10 kV „Бијељина 3“ у истој вриједности снаге;

– Уградња паралелних трансформатора у ТС 110/35/10 kV Јања, што је потребно ради повећања сигурности снабдијевања потрошача ел. енергијом на том подручју.

В.ІV.4. Термоенергетска инфраструктура

Развој енергетике треба усмјерити на кориштење домаћих ресурса, што веће кориштење обновљивих извора енергије, увођење и подстицање мјера енергетске ефикасности те примјену савремених енергетских технологија. Истовремено се треба водити рачуна о очувању животне средине и смањењу штетних утицаја енергетског сектора на најмању могућу мјеру. Осим овога, упоредо са унапређењем енергетског сектора, треба унаприједити и законску регулативу важну за рад и развој енергетике.

Општи циљеви развоја енергетике су:

– обезбиједити потребне количине и облике енергије, те сигурност снабдијевања привреде и становништва, а по економски одрживим цијенама,

- повећати ефикасност производње, транспорта, дистрибуције и потрошње енергије, посебно у области високоградње,
- успостављање система за праћење потрошње енергије,
- створити услове за отварање енергетског тржишта и улагање у енергетски сектор,
- успоставити ефикасан систем подстицања енергетске ефикасности и кориштења обновљивих извора енергије,
- осигурати одржив развој енергетског сектора у условима ограничене емисије штетних гасова са ефектом стаклене баште,
- израда студије и/или пројекта даље топлификације,
- истраживање и коришћење геотермалне енергије у енергетске и производне сврхе,
- едукација и јачање свијести о примјени мјера енергетске ефикасности и коришћењу обновљивих извора енергије,
- ускладити законодавство са правним наслеђем ЕУ.

Даљинско гријање

Основни извор топлотне енергије за загријавање просторија у ужем урбаном подручју града Бијељина треба остати систем даљинског гријања из градске Топлане. Основни разлози су: изграђена инфраструктура, боље искоришћење горива у односу на алтернативу са много малих ложишта и једноставнија контрола димних гасова и њиховог утицаја на околину. Систем даљинског гријања има и недостатака које би требало у што краћем времену отклонити а највећи су: дотрајалост цјевоводне мреже, скупо гориво (тешко лож уље мазут), велики садржај сумпора у гориву који проузрокује загађење ваздуха, воде и земље, недостатак мјерења утрошка енергије по потрошачу, неизбалансирана цјевоводна мрежа, те застарјелост мјерне и регулационе опреме у котловници и у топлотним станицама која доводи до лошег вођења система. Због често ниске температуре у становима, лоше укупне економске ситуације и других разлога наплата од потрошача је релативно лоша.

Отклањање неких од ових недостатака је започело санацијом дијела цјевоводне мреже. У контексту унапређења система топлификације града неопходно је планирати проширење капацитета градске топлане. У том смислу потребно је планирати изградњу ТЕ – ТО Бијељина и наставити топлификацију ширег центра града. Капацитет, положај и врста енергента будућег постројења утврдиће се кроз израду планске и пројектне документације нижег нивоа, односно првенствено израдом студије оправданости и изводљивости, а на основу исте израдом пројектне документације.

Сви објекти породичног становања и сви објекти који нису спојени на систем даљинског гријања или немају могућност спајања до даљњег, користе топлотну енергију за загријавање просторија из приватних котловница, котлова за етажно гријање или локалним изворима топлоте по просторијама.

Као и до сада најчешће ће се користити дрво, а затим лож уље и електрична енергија. Дрво, поред цијепаног облика, све више ће се користити у облику пелета и сјечке у котловницама за централно гријање. Дрво као енергент је повољан и са становишта чувања околине. Наиме при сагоријевању дрвета ослобођени угљикови оксиди се поново вежу у биљке из којих су и настали при сагоријевању тако да имају занемарив утицај на ефект стаклене баште. Количина пепела и шљаке је занемариво мала и креће се испод 1% утрошене масе при сагоријевању. Дрво је такођер домаћи и обновљив

енергент.

За локално и централно гријање, у почетном дијелу планског периода, се очекује највише коришћење дрвета као енергента и то најчешће као цијепано дрво. Повећањем производње пелета и појефтијења котлова за централно и етажно гријање који користе пелет и сјечку потрошња дрвета у овом облику ће се све више користити уз смањење цијепаног дрвета.

Због очекиване изградње цјевоводне мреже за дистрибуцију и цјевоводне мреже за расподјелу природног гаса, након гасификације Града, очекује се смањење потрошње других фосилних горива и електричне енергије за производњу топлотне енергије, док се очекује и даље коришћење дрвета и друге био масе у котловницама за централно и етажно гријање.

Енергетска ефикасност

Енергетска ефикасност је однос између оствареног резултата у услугама, добрима или енергији и за то утрошене енергије.

Основне мјере за побољшање енергетске ефикасности подразумевају провођење активности и радњи које доводе до мјерљивог или процјенљивог побољшања енергетске ефикасности објеката, техничких система и производних процеса, односно уштеда енергије које се могу изразити у новцу примјеном енергетски ефикасне технологије и поступака.

Коришћење обновљивих извора енергије за производњу електричне или топлотне енергије сматра се једном од мјера за побољшање енергетске ефикасности у смислу овог закона, ако се електрична или топлотна енергије произведена на овај начин користи у згради или објекту у којем је дјелимично или у потпуности произведена и ако није намијењена за продају.

У складу са Законом о енергетској ефикасности основни циљ је да се примјеном политике и мјера за побољшање енергетске ефикасности у финалној потрошњи оствари одрживи енергетски развој кроз:

- смањење негативних утицаја на животну средину,
- повећање сигурности снабдијевања енергијом,
- задовољење енергетских потреба свих потрошача,
- смањење емисије гасова који изазивају ефекат стаклене баште, д) подстицање одговорног понашања према енергији,
- смањење експлоатације фосилних горива,
- рационализацију потрошње енергије,
- повећање конкурентности домаће привреде,
- елиминисање енергетског сиромаштва
- испуњавање обавеза из међународних уговора, споразума и конвенција.

Закон о енергетској ефикасности нарочито прописује обавезе за јавни сектор који чине корисници средстава републичког буџета, органи јединице локалне самоуправе, јавне установе и јавна предузећа.

Енергетска ефикасност са аспекта термоенергетике

Енергетска ефикасност подразумијева ефикасно коришћење енергије то јест оптималан утрошак енергије за свакодневне потребе у домаћинствима, привреди и индустрији. Пошто се око 40% од укупне потрошње енергије троши у стамбеним, пословним и производним објектима за загријавање и расхлађивање ту су могуће и највеће уштеде. У поменутих објектима углавном се користи топлотна и електрична енергија. Електрична енергија се у највећој количини претвара у топлотну за загријавање просторија, загријавање потрошне топле воде, воде за прање у машинама за веш и посуђе, а мања количина за остале потребе.

На један дио потрошње енергије се може утицати директно на објектима, изолацијом објеката чиме се постиже значајно смањење потрошње топлотне и расхладне енергије за загријавање и расхлађивање. На други дио потрошње се може утицати употребом уређаја са већим степеном искоришћења енергије, а трећи дио смањења потрошње се може постићи рационализацијом коришћења уређаја избегавајући непотребна укључивања уређаја и апарата. Трећим обликом уштеде постиже се најмања уштеда, али не и безначајна.

При производњи енергије могу се постићи уштеде потрошње расположивих енергетских потенцијала опремом која има већи степен искористивости кориштеног облика енергетског потенцијала.

Значајно смањење потрошње електричне и топлотне енергије добијене из конвенционалних извора, може се постићи замјеном дијела ове енергије коришћењем сунчеве енергије претворене у топлотну и електричну енергију на мјесту коришћења.

За рационалну потрошњу и производњу енергије потребна су средства за улагање у изолацију објеката, набавку опреме за коришћење сунчеве енергије на мјесту потрошње и обучавање корисника енергије кроз разне облике пропаганде. Такођер је потребна одговарајућа законска регулатива на нивоу локалне управе којом би се уредила подручја потрошње која се могу законом уредити као обавезна изолација јавних и осталих објеката, затим финансијски подстицај употребе опреме за коришћење енергије сунца и других обновљивих извора енергије и слично.

Будуће смањење топлотних губитака постојећег стамбеног фонда је најтежи задатак, али и највећи потенцијал за уштеду енергије. Како се постепено доносе прописи из области енергетске ефикасности и припрема обавезно енергетско сертификарање објеката очекује се да ће се у овој области у планском периоду постићи одређени помаци.

Савремени начин живота нам све више намеће потребу да имамо рационалан приступ у коришћењу свих ресурса. Електрична енергија није изузетак од тог принципа. Сам концепт одрживог развоја је базиран добрим дијелом управо на овој идеји. Мјерама енергетске ефикасности смањује се пораст потрошње електричне енергије. Велики удио електричне енергије која се троши у електричним уређајима у домаћинству указује на чињеницу да се у Републици Српској односно у Граду Бијељина још увијек користи велики број старих, енергетски мање ефикасних, електричних уређаја. Висина укупних трошкова у домаћинству директно зависи од потрошње електричне енергије појединих уређаја у домаћинству. Значајне уштеде у потрошњи електричне енергије се могу остварити уколико се потрошачи приликом замјене или куповине нових уређаја одлуче и на куповину нове генерације нешто скупљих уређаја који троше мање електричне енергије. То су сви они уређаји с посебном ознаком енергетске

ефикасности, који својим купцима доносе трајно ниже трошкове у домаћинству и смањују укупну потрошњу електричне енергије у цијелој земљи.

Гасификација

Развој гасоводног система на подручју Града Бијељина темељи се на одређенима из Просторног плана Републике Српске. Основна концепција гасификације Републике Српске подразумјева двије тачке уласка гаса из Србије:

- на граници Србије/БиХ код Мачванског Прњавора и служи као основ за изградњу магистралног гасовода граница Србије/БиХ – Бијељина – Бања Лука – Нови Град којим се предвиђа гасификација сјеверног дијела РС
- код Шепка, за правац Зворник - Кладањ - Сарајево. Од ове улазне тачке планиран је и крак који би се код Бијељине прикључио на претходно наведени магистрални гасовод.

Наведене тачке уласка гаса из Србије могуће је да ће се кориговати, као и планиране трасе магистралног цјевовода преко територије Града Бијељина. Наиме, као значајан линијски инфраструктурни објекат гас ће трасом пратити саобраћајну инфраструктуру, а прије свега путне комуникације вишег ранга, што је најоптималнији вид одабира трасе. Како је у последњим моментима израде овога плана дошло до промјене дијела трасе ауто пута кроз подручје Града Бијељина, те узимајући у обзир извјесност изградње исте, то ће се и траса магистралног гасовода са обе тачке споја са Србијом, односно траса граница Србије – Бијељина – Брчко – Бања Лука – Приједор – Нови Град детаљно дефинисати документима нижег нивоа од овог Плана.

Изградњом гасоводног система природни гас ће се у Бијељини пласирати у широкој потрошњи за потребе грејања, кувања и припреме топле воде прије свега у зонама индивидуалног становања, а код индустријских потрошача за технолошке потребе и грејање.

Општи циљеви би требали бити сљедећи:

- заштита купаца,
- слободна конкуренција и спречавање монопола,
- слободан приступ транспортним капацитетима,
- једнаки услови улагања за домаће и стране инвеститоре,
- приватизација гасног сектора,
- једнаки услови оснивања и пословања предузећа као у ЕУ,
- слободно формирање цијена на гасном тржишту,
- стварање услова за контролу ефикасности транспорта, дистрибуције и потрошње гаса.

За реализацију тих циљева планирати сљедеће активности:

- обезбјеђење стабилних услова снабдијевања потрошача природним гасом под економски прихватљивим условима,
- повећање потрошње природног гаса ради побољшања животног стандарда грађана,
- изградња гасне мреже сходно анализама економске оправданости пројекта.

V.IV.5. Телекомуникациона и информациона инфраструктура

Телекомуникациона мрежа састоји се од:

- фиксне телефоније
- телеграфске мреже
- преносне телекомуникационе мреже
- радио-релејне мреже
- мреже мобилне телефоније
- интернет мреже
- радио-телевизијске мреже
- информационе мреже

Данашњи начин живота носи са собом интезиван пораст захтјева за преносом нових услуга до корисника због чега је, на подручју Града Бијељина, телекомуникациона инфраструктура је достигла највиши ниво у развоју од свих инфраструктурних система.

Да би се прилагодили овим потребама, оператери јавних телефонских мрежа са комутираним услугама морају бити флексибилни тј. мрежа мора да прихвата хибридна рјешења, чији су путеви засновани на технологији која нпр. по једном оптичком каблу преноси податке из различитих извора, различитим битским брзинама и различитим протоколима (WDM). Осим тога, телекомуникациона мрежа треба да има могућност коришћења ISDN (Integrated Services Digital Network). Дигитални приступ обезбјеђује брзо успостављање квалитетне везе, мало грешака у преносу, а сам говорни сигнал је без сметњи и шума. Инсталисањем савремених дигиталних централа стварају се широке могућности у говорној комуникацији, преносу података великом брзином, те преносу звука за аудиофреквенцију, радио и ТВ пренос.

За квалитетно одвијање телекомуникационог саобраћаја на подручју просторног плана, потребно је по могућности изградити квалитетне спојне путеве оптичким кабловским везама, а постојеће телефонске централе замијенити дигиталном, уз сукцесивно повећање капацитета у складу са растом потребног броја прикључака. За домаћинства обезбиједити по један директан телефонски прикључак, као и довољан број прикључака за све привредне кориснике.

У блиској перспективи цјелокупно подручје плана треба да буде покривено бежичном телефонијом (WLL – WirelessLocalLoop).

Изградња мреже и објеката телекомуникационе инфраструктуре врши се у складу са следећим правилима и условима:

- Обавезна је изградња усаглашене мреже објеката телекомуникација, уз постизање договора о заједничком коришћењу већ постојећих и будућих објеката;
- Обавезно је, при планирању потенцијалних локација базних станица мобилне телефоније и других видова радиорелејног преноса, извршити претходну анализу инфраструктурне опремљености локација и урадити процјену утицаја објеката на животну средину уз прибављање услова и сагласности од свих надлежних учесника у имплементацији просторног плана - на тај начин ће се смањити и негативни утицаји ових објеката на животну средину, односно на амбијенталне вриједности простора;
- уколико су постојећи телекомуникациони објекти угрожени планираном намјеном простора, исте измјестити на погодно и безбједно мјесто или ефикасно заштитити.

У планском периоду неопходно је пратити технолошки развој од аналогне ка дигиталној HDTV (HighDefinitionTelevision) и интерактивној телевизији. Због тога је неопходно обезбиједити адекватну инфраструктуру. Исто тако потребно је дјеловати у складу са Стратегијом преласка са аналогне телевизије на дигиталну у којој је поред техничких рјешења посебан аспект дат грађанину као крајњем кориснику ових услуга. Развој ове инфраструктуре базира се на три основна система и то:

- земаљски системи;
- сателитски системи;
- кабловски системи.

С обзиром на нове технологије у SaTV мрежама, тј. HFC технологије које захтијевају полагање оптичког кабла до објеката, а коаксијалним каблом се гради само привод до крајњег корисника, потребно је планирати трасе и коридоре при изградњи нове инфраструктуре.

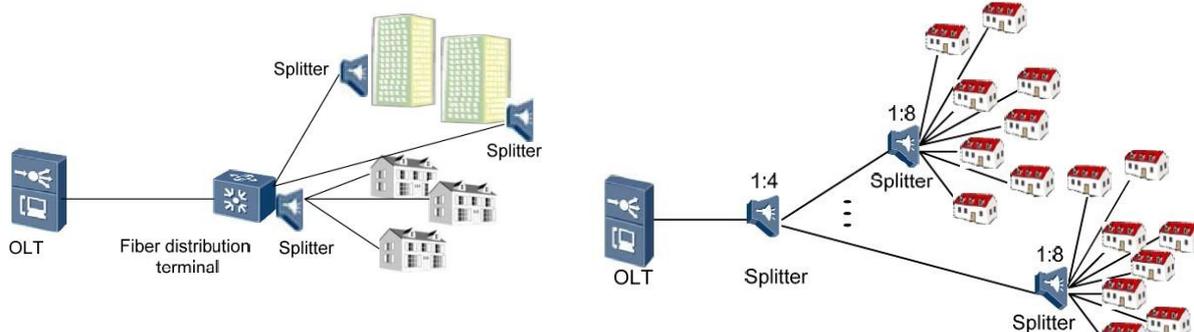
Коначно техничко рјешење у кабловској телевизији је оптика до крајњег корисника (FTTH) која ће омогућити све телекомуникационе сервисе (говор, подаци, слика).

Планирани телекомуникациони садржаји не смију угрозити основну намјену простора и у том смислу морају бити укомонвани у постојећи природно - еколошки амбијент.

Планови ширења постојеће телекомуникационе мреже

Што се тиче развоја и ширења телекомуникационе мреже она ће се у сваком случају кретати у правцу FTTH решења, тј. изградње оптичких каблова до пословних и резиденцијалних корисника било да се ради и колективом или индивидуалном становању.

На великој површини града постоји изграђена ТК инфраструктура која ће омогућити развој FTTH мреже без ископа, а у оним деловима града у којима нема цијеви до кућа и нема развијену ТК канализацију палнира се проширење ТК мреже, тј. потребно је вршити ископ за њено постављање.

Што се тиче мобилне телефоније, у складу са развојем телекомуникационих бежичних системима (4Г), као и потреба становништва, предузећа и привреде јасна је потреба за даљим развојем мобилне телефоније, мобилног интернета па и телевизије. Потребе корисника ће се задовољавати постављањем антенских носача на стамбене, пословне и стамбено пословне објекте, под одговарајућим условима.

План изградње КДС мреже у наредном периоду, обухватио би што већи преостали дио подручја Града Бијељина у складу са инвестиционим могућностима. Најприје би се радила околна мјеста гушће насељености, која се природно надовезују на већ изграђену мрежу.

Г. ПРИРОДНИ УСЛОВИ

Г. I. Морфолошке карактеристике терена

Основне морфолошке карактеристике простора на простору обухвата плана чине равничарски, благо брежуљкасти и мањим дијелом брдовити терени. Равничарски терени су дио Семберске низије, а брежуљкасти и брдовити дијелови су обронци Мајевице.

Семберска низија је алувијална раван коју, са сјеверне стране градске територије затвара ријека Сава, а са истока и југоистока ријека Дрина. Западна граница је замишљена линија, а од југа према сјеверозападу: поток Тавна - Томићи - Рајете - долина ријеке Јање којом се увлачи дубоко у територију обухвата Плана. Пролази подручјем Глоговца и Пучила одакле прати лијеву обалну страну Мајевичког ободног канала, односно Главног ободног канала до подручја Ступари. У Ступарима, долином Лукавца и Гњице, Семберска раван се наслања на посавски дио терена.

Равничарски дио подручја Града је са просјечном надморском висином од око 91 мнв. Јужни дио градског подручја је на висини од 91 до 114 мнв. (Јања је на висини од 106 мнв), а сјеверни, крајњи сјеверозападни и источни дијелови су на висинама најчешће између 80 и 90 мнв. Најнижи дијелови терена градског подручја Бијељине су у подручју ушћа Дрине у Саву, у подручју Навоза Суботиште као и у подручју Витањ сјевероисточно од Црњелова Доњег.

Терен Семберске равни који је у границама обухвата планаског подручја је субхоризонталан, благо пада од југа и југоистока према сјеверу, сјеверозападу и сјевероистоку. Величине нагиба равни не прелазе 5°.

Дио територије који припада оброницима Мајевице знатно је хипсометријски виши. Од ката просјечно мнв. благо се успиње до 220 мнв. На подручју Бјелошевца, Кацевца и Ченгића доминирају узвишења на висинама од 210 мнв. до 220 мнв., а у Главичицама и Рухотини од 120 до 133 мнв.

Јужно, југозападно и западно од урбаног подручја Бијељине, на подручју Глоговца, Пучила, Хаса, Бријеснице, Чађавице Доње и Драгаљевца Средњег висине терена су до 120 мнв., а у Загонима, Љељенчи, Чађавици Средњој и Доњој, Драгаљевцу Горњем, Буковици и Магнојевићу терен се од ката 120 мнв. уздиже углавном до максимално 184 мнв. Величине нагиба падина ових терена су углавном до 15°, а локално, уз долине потока нагиби су преко 25°. За све ове просторе карактеристично је да су превоји брежуљака заобљени, заравњени и широки.

Крајњи југозападни дио простора обухвата, залеђе манастира Тавна, односно гранично подручје Града Бијељина према општини Лопаре је највиши дио терена градског подручја Бијељине, са катама од 300 до 549 мнв. Нагиби падина у овим подручјима су углавном већи од 25°.

Г. II. ГЕОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ТЕРЕНА

Г. II.1. Основна геолошка грађа терена

Према ОГК, лист Бијељина (Р 1:100 000) и њеном Тумачу, геолошку грађу простора подручја Бијељине чине седименте творевине креде, палеогена, неогена и квартара.

Стијене **кредне** старости ($K_2^{3,4}$) изграђују терен крајњег југозападног дијела градског подручја, у залеђу манастира Тавна. Представљење су кречњацима и доломитичним кречњацима.

Седименти **плеоцена** заступљени су развојем доњег (E_1) и средњег (E_2) еоцена. Доњи еоцен (E_1) представљен је лапоровитим и пјесковитим кречњацима, лапорцима, пјешчарима и глиницама који изграђују терен око манастира Тавна.

Средњи еоцен (E_2) чине пјешчари, ситнозрни конгломерати, лапорци и глинци.

Неоген је разијен на ширем југозападном подручју Града Бијељина. На површини терена се простире од Рајета на сјеверу до алувиона ријеке Тавне на југу.

Плиоценски седименти (P_1, Q) изграђују велики дио терена градског подручја. Простиру се западно од Семберске алувијалне равни и чине брежуљкасти дио "Брчанског платоа". Континуирано распрострањење имају од линије Ступањ - Пучиле, па у правцу запада до краја границе градског подручја. Разбијени су једино са делуцијалним и делувијално-алувијалним седиментима у долинама површинских токова. Леже преко наслага понта, на надморској висини 120 - 200 мнв, а представљене су алевертима, глинама, пијесковима и рјеђе шљунковима. Дебљине су око 250м.

Квартарни седименти имају највеће простирање на подручју Бијељине. Заступљени су ријечним терасама t_1 и t_2 . Ријечна тераса t_2 простире се на јужном дијелу градског подручја, односно у ширем подручју Рухотине, затим као уски нееродивни појас у подручју Глоговца, и у ширем подручју Буковице Доње, Главичорка, Магнојевића Доњег и Драгаљевца Доњег на крајњем западном дијелу градског подручја. Изграђена је од шљунка, пијеска и глине.

Прва тераса t_1 је тераса Дрине. Простире се на површини са висинама 80 - 100 мнв, односно у централном, источном и сјеверном дијелу градског подручја. Представљена је хетерогеним шљунцима, пијесцима, глинама и алевертима. Дебљине је до 10 м. Од холоценских седимената присутни су пролувијални наплавни конуси (pr) са заглињеним шљунцима и пијесцима, затим седименти мртваја (am) наталожени у непосредној близини токова Саве, Дрине, Лукавца, Гњице и Модрана, те продукти савремене седиментације (al и $d-al$) у коритима повремених и сталних токова.

Г. П.2. Хидрогеолошке карактеристике терена

Са хидрогеолошког становишта, Семберија је одавно позната као подручје са великом количином квалитетних изданских вода у алувијалним седиментима Дрине и Саве, које се могу користити за пиће и друге сврхе. Постојећи "Посавски хидрогеолошки рејон" (Плавкић и др., 1990) се простире до дубине од око 250 - 300м и захвата седименте квартара и плиоценског еоцена. Квартарни алувијални седименти су први комплекс водоносних стијена у којем су присутна два литолошка члана:

1. горњи - представљен са прашинастим пјесцима, пјесковитим глинама, гарским глинама и иловачама. Највећа дебљина је око Велиног Села (до 7м) и сјеверно од Црњелова Доњег (до 6м), а најмања на подручју Дворова и Трњака гдје мјестимично и изостаје.

2. доњи - старији члан којег сачињавају шљунци, углавном крупнозрни и измјешани са пјесцима (садржај пјеска до 20%). У западном дијелу градског подручја, тј. до линије Јања - Велика Обарска - Мала Обарска, затим у подручју Јања - Петловача и у Црњелову Доњем, шљунци су заглињени, а чести су и прослојци глине. Дебљина овог члана је различита: у подручју Јање је око 15м (то је најмања дебљина), на подручју Бијељине је око 40м, а најдебљи слој је у подручју Амајлије - Остојићево (око 60м). Овај доњи, старији члан је алувијалног комплекса најзначајнији је са аспекта водоснабдијевања.

Плиоистоценски комплекс сачињавају ријечно језерски седименти представљени са пјесцима, шљунцима и њиховом варијететима унутар којих су честе измјене глиновитих слојева и прослојака. Измјене су честе по дубини и по хоризонтално простирању. Дебљина комплекса расте од запада према истоку. У подручју Велике Обарске дебљина је 20-25 м, код Амајлија 40-45м, код Црњелова Доњег око 100м, код Попова 30-40м, а источно од Великог Села је око 125м. Највећа дубина другог комплекса је на ушћу Дрине у Саву и износи око 200м.

У подлози седиментима другог комплекса су доњеплиоценске глине, лапори и подређено пијесци. Њихову подлогу чине кречњаци и доломитични кречњаци дебљине 200 - 500м (Бањица, Кацевац).

По својој хидрогеолошкој функцији квартарни седименти те плиоистоценски шљунци и пијесци имају веома добру колекторску улогу, а плиоценски седименти у њиховој подлози имају добру изолаторску улогу. Површинске глине и глиновити седименти су релативни изолатори. На цијелом подручју Града Бијељина главни хидрогеолошки колектор су шљунци и шљунковити седименти из првог литолошког комплекса. Сви остали квартарни и плиоквартарни седименти иако, по својим општим хидрогеолошким карактеристикама представљају хидрогеолошке колекторе, ипак су далеко мање значајни за водоснабдијевање због своје мање дебљине и честих прослојавања са глинама.

Повлатни изолатор чине: алувијалне иловаче и барске глине квартарне старости;

Колектор чине: алувијални шљункови и пијескови квартарне старости, плиоквартарни шљункови и пијескови;

Подински изолатор чине: глине и лапори горњоплиоценске старости

Вриједности коефицијента филтрације су највеће у централном дијелу Семберије, према Дрини, и износе од 1×10^{-3} м/с до 4×10^{-3} м/с, док је ефективна порозност шљункова 24 - 27%. Заглињени дијелови тла иловаче и барске глине имају ниске вриједности коефицијента филтрације и то мање од $0,1 \times 10^{-9}$ м/с.

У сјеверном дијелу градског подручја, у близини ријеке Саве просјечна вриједност коефицијента филтрације се креће од $0,08 \times 10^{-3}$ м/с до $0,15 \times 10^{-3}$ м/с.

Што се тиче издани пијаћих вода, на подручју обухвата плана присутно их је више. Највећа и најзначајнија за водоснабдијевање је фреатска издан формирана у првом

комплексу у алувијалним седиментима. Друга издан је формирана у плиоквартарним седиментима, а трећа у квартарним терасним шљунцима (t₂) и ограниченог је простирања. Максимални ниво издани се јављају у периоду март - мај, а минимални у периоду од септембра до октобра. Генерално, ток подземних вода има правац од југа и југоистока ка сјеверу и сјеверозападу, а њихов главни прихрањивач је ријека Дрина. Утицај падавина је мали из разлога што површински изолаторски слој умањује инфилтрацију оборинских вода у подземље. Пражњење се врши у Саву од ушћа Дрине и у доњи ток Дрине.

Г. П.3. Инжењерско-геолошке карактеристике терена

Карактеристика терена сагледане су и утврђене на темељу резултата претходних истраживања, првенствено ОГК, лист Бијељина са које су преузети подаци о литостратиграфским члановима и структурно-тектонским односима, али само они подаци који могу имати утицаја на урбанизацију простора. Теренским радом регистровани су литолошки чланови, њихово стање распаднутости и простирање. Нарочита пажња посвећена је стабилности терена у природним условима. Проспекцијом су регистрована подручја која су подложна ерозији (линијској и површинској), плавлeњу површинским и подземним водама као и подручја која су замочварена. Такође је утврђено стање на терену везано за техногене творевина које имају утицаја на оцјену инжењерскогеолошких карактеристика терена, аса циљем коначне процјене подобности терена за урбанизацију. Од техногених творевина регистровани су:

- канали за мелиорацију и одбрану од поплава
- насипи за одбрану од поплава
- истражни простор и експлоатационо поље циглане "Дрина"
- извориште питке воде са непосредном, ужом и широм заштитном зоном
- градска депонија и велики број дивљих депонија
- локације неконтролисане експлоатације кречњака у ширем подручју Тавне
- неконтролисана експлоатација шљунка и пијеска у Дрини и Сави
- неуређена и напуштена позајмишта неконтролисане експлоатације шљунка и пијеска у пољу.

На подручју Града Бијељина евидентирају се невезане, везане и чврсто везане стијене. Невезане и везане стијене често се смјењују како по хоризонталном простирању тако и вертикалном залијегању. Због тога је ова подјела генерална, утврђена по основу преовлађујућих чланова у оквиру литостратиграфскиф јединица.

Невезане стијене учествују у грађи највећег дијела терена градског подручја Бијељине. Захватају простор од урбаног подручја Бијељине до Саве на сјеверу, Дрине на истоку и Батара на југу. Простиру се у широкој долини ријеке Јање и пространој заравни ријека Лукавац и Гњица. Осим ових, по површини великих подручја, невезани седименти су заступљени и у средњим и доњим токовима мањих водотока као што су Ступањ, Дашница, Љељеначка Дашница и Тавна. По саставу, ови седименти су: шљунци, пијесци и њихови варијетети. По постанку су највечим дијелом ријечни седименти, а по старости су квартарни односно холоценски. На графичком прилогу означени су као:

- терасни седименти прве и друге ријечне терасе (t_1 и t_2) представљени пијесцима и ситнозрним шљунцима (t_1), са најчешћом дужином око 10м, односно шљунцима, пијесцима и глинама (t_2) чија дебљина може бити и до 23м (према подацима ОГК лист Бијељина, а на подручју Драгаљевца Доњег)
- алувијални седименти (al) Јањарског, Беговог, Брезовог и Главичког поља дебљине око 5м и седименти ужег дијела терена око корита водених токова Брезовица и Тавна потока
- алувијално плавни седименти (ap) представљени финозрним пијесцима алевритичног типа чија чија дебљина може бити и до 5м.
- седименти мртваја (am) које чине алевритски пијеси и глине, а дебљине су од 5 до 10м.

У групу невезаних стијена сврстани су и падински седименти (pr) и (d-a) који су, по саставу, најчешће заглињени пијесци и шљунци. Простиру се на крајњим дијеловима падовима, у контакту са седиментима прве терасе (pr), односно у кориту потока, у горњем дијелу њиховог тока гдје су измјештани са алувијалним наносима (d-a). Наведени невезани седименти генерално имају добре геотехничке карактеристике у погледу стабилности и носивости. Ограничења могу бити присутна услед:

- константно високог нивоа подземне воде
- повремено високог нивоа подземне воде (само за вријеме хидролошких максимума)
- повременог плављења површинским водама
- замочварености терена као последице константно високог нивоа подземне воде или повременог плављења површинским водама оних подручја која се слабо оцјеђују због конфигурације или слабе водопропусности дубљих дијелова терена
- могућности појаве муљевитих, слабо носивих и неносивих материјала до дубина до којих се преносе оптерећења од објекта
- техногених творевина (активни и напуштени каменоломи, позајмишта шљунка, пјеска и глине, заштитни појасеви уз хидротехничке објекте и објекте инфраструктуре, заштитне зоне изворишта, дивље депоније)

Везане и слабо везане стијене на подручју Града Бијељина изграђују широко подручје западно и југозападно од насељеног мјеста Бијељина, односно крајње обронке Мајевице. По литостратиграфској припадности то су седименти плиоцена и миоцена представљени са глинама, лапорима и њиховим варијететима. У њиховом саставу, у дебљим дијеловима терена, учествују и невезани седименти (пијесци и шљунци), и ријетко чврсто везане стијене - кречњаци.

Наведени седименти подложни су развоју нестабилности у природним и створеним условима. Нестабилност се најчешће јављају код засијецања падина којима је нагиб истовјетан са нагибом слојева. На предметном обухвату нестабилне оадине нису учестале. Формиране се на падинама чији су нагиби терена већи од 20° , малог су површинског простирања и локалног значаја. Угроженост објеката високоградње и нискоградње од последица нестабилности једино је присутна на ширем подручју манастира Тавна. На крајњем западном, брдовитом подручју Града Бијељина изграђеном од везаних и слабо везаних седимената нестабилности терена су изражене у облику линијске ерозије изазване бујичним површинским токовима. Овај феномен изразито је присутан у подручју Буковице Доње, Магнојевића Горње, Драгаљевца

Горњег и Чађавице Горње. У југозападном дијелу градског подручја Бијељине то су простори око границе подручја Града Бијељина са територијом општине Угљевик. Јаруге токова су дубоко усјечене, стрме, али и пошумљене, те је и то један од разлога што се нису развила активна клизања терена.

Чврсто везане стијене изграђују крајњи југозападни дио предметног подручја. Представљене су масивним и банковитим кречњацима, конгломератима и пјешчењацима, који се често измјењују са лапоровитим кречњацима те лапорима и глинама као везаним седиментима. Терени изграђени ивним стијенама углавном су стабилни. Изузетак чине лапорцим пјешчари и глинци који могу бити нестабилни уколико су у контакту са водом. Управо таква ситуација је у ширем подручју манастира Тавна гдје се лапорци, пјешчари и глинци нападају са водама из кречњака који су у залеђу, а као последица тога јављају се нестабилности на површини терена.

Г. П.4. Сеизмолошке карактеристике

Према подацима Републичког хидрометеоролошког завода Бања Лука, као и карата из Правилника о техничким нормативима за високоградњу у сеизмичким подручјима, предметно подручје налази се у зони максимално очекиваног интензитета потреса 7° MCS за повратни период од 500 година, са вјероватноћом појаве од 63%.

Г.П.5. Рејонизација терена према природним и створеним подобностима и ограничењима за градњу

Када је у питању погодност тла према природним и створеним подобностима и ограничењима за градњу извршена је рејонизација на основу анализе морфолошких, хидрографских, геолошких, инжењерскогеолошких и хидрогеолошких карактеристика терена. Издвојени су следећи основни рејони терена по подобности за изградњу:

- терени повољни за градњу
- терени условно повољни за изградњу
- терени неповољни за изградњу

Рејони терена повољних за градњу и урбанизацију обухватили су стабилне, добро носиве терене, у којима је ниво подземне воде на дубинама са којих не може имати утицаја на геотехничка својства терена до дубина до којих се преносе оптерећења од објеката. Нагиби терена су максимално до 15°. Градња је могућа без претходних санационих захвата којима се побољшава квалитет тла као средине за грађење, али уз обавезна истраживања прије изградње објеката, тако и прије разраде просторног плана у оквиру детаљнијих планских докумената.

Овакви терени заузимају највећи дио градског подручја Бијељине. Простиру се од Црњелова Доњег и Батковића на сјеверу, до краја предметног подручја на југу. У јужном градског подручја, конкретно јужно од Јање, рејоне повољних терена за градњу мјестимично се пресецају уже и шире зоне неповољних терена за градњу, а уз повремене и сталне водотокове. На источној страни градског подручја повољни терени се простиру од линије Јања - Попови - Међаши, а на западу до линије Средњи Магнојевић - Сухо Поље, односно до терена чији нагиби падина нису већи од 15°. На западном, брежуљкасто - брдовитом дијелу честе су измјене терена са нагибима до 15°

и преко 15°. Такав шири простор издвојен је као локално условно повољнији терен у оквиру рејона повољних за градњу.

Истражни простор циглане Дрина је по свим критеријумима повољан терен за градњу. На овом простору изграђено је велико насеље индивидуално становања. Због чињенице да истражни простор циглане није угашен, овај дио терена је уврштен у локално условно повољне терене.

Шире урбано подручје Бијељине, затим насеља: Ново Село, Амајлије, Љесковац и Којчиновац (и шире подручје око њих), у оквиру повољних терена, издвојени су као подручја у којима се могу градити објекти, али само они који задовољавају услове градње у широј заштитној зони изворишта Грмић.

Рејон условно повољних терена за градњу обухвата подручја на којима је максимални ниво подземних вода на дубини једне подрумске етаже (1,2м до 2,0м), нагиби падина су од 15° до 25°, затим терени који могу бити повремено плављени, подручја у којима постоји могућност да се у дубљим дијеловима терена појаве прослојци и слојеви слабо носивих материјала, лабилне падине и простор уже заштитне зоне изворишта Грмић. То значи да су на условно повољном подручју потребни претходни санациони радови, а мјере санације (врста и обим) могу се дефинисати на основу детаљних геотехничких истраживања са којима ће се дефинисати и геотехнички услови изградње објеката. Највеће простирање условно повољних терена за градњу је на сјеверном дијелу градског подручја, сјеверно од линије Црњелово Доње - Горни Бродац, до насипа уз ријеку Саву. На овом подручју ниво подземне воде је најчешће у нивоу једне подрумске етаже, а осим тога, у седиментима се јављају само слојеви слабо носивих материјала.

Подручја условно повољних терена налазе се и источно од насеља Попови који, за вријеме високих водостаја Дрине, буду поплављени, али само мање површине које су хипсометријски ниже у односу на околни терен. У таквим денивелацијама вода може да се задржи и дужи временски период.

Крајњи западни и југозападни дио градског подручја је такође условно повољан за градњу објеката због могућности појаве клизања у условима неконтролисана градње, и због нагиба терена који су од 15° до 25°. Локално су, у овом подручју, присутни и терени са нагибима падина већим од 25°. То су дијелови подручја Чађавице Горњем Драгаљевца Горњег и шире подручје Брђана.

Рејони неповољних терена за изградњу обухватају подручја активних клизишта, лабилних падина, подручја са јаком линијском ерозијом, подручја небрањена од поплава, забарене површине, падине са нагибима већим од 25°, експлоатационо поље циглане "Дрина" и простор депоније комуналног отпада.

Највеће простирање терена неповољних за изградњу је на источноном дијелу градског подручја, сјевероисточно од Међаша, затим широке долине потока Лукавац и Ђице, те појас око ријеке Модран. То су подручја која су често плављена за вријеме кишног периода.

Уске стрме долине повремених и сталних токова на оброцима Мајевице су такође неповољни терени за урбанизацију из разлога што су подложни ерозији, а обалне стране су стрме.

Крајњи југоисточни дио градског подручја, непосредно уз Дрину је неподобан за изградњу због поплава, а добрим дијелом то је и инундационо подручје Дрине.

Брдовито подручје јужно од манастира Тавна је такође неповољно за изградњу због великих нагиба терена.

Експлоатационо поље циглане "Дрина" је неповољно за изградњу због аузетости простора, а подручја на којима је завршена експлоатација су несанирана, замочварена, а косине створене експлоатацијом су нестабилне.

Шири простор око депоније комуналног отпада је неповољан за изградњу због негативних утицаја депоније на насеља.

Г. Ш. КЛИМА

Климатске карактеристике неког подручја дефинишу се на основу просторних и временских варијација струјања ваздуха, температуре, влажности ваздуха, интензитета сунчевог зрачења, као и других метеоролошких података.

Нагли пораст броја становника на свјетском нивоу, висок степен индустријализације, као и повећање низа других људских активности довели су по повећаног коришћења ресурса што је резултирало глобално загађење ваздуха, воде и земљишта као основних елемената животне средине. Последица тога је промјена климе, подизање нивоа мора, слабљење озонског омотача, као и низ других климатских и временских услова. Несумњиво је да промјене климе у глобалним размјерама имају несагледиве штетне последице на укупан привредни развој и здравље становништва. Оно што у последње вријеме постаје све изражајније су климатски екстреми који се огледају у екстремно високим и ниским температурама, али и другим временским непогодама као и њиховим последицама (топлотни таласи, олујне непогоде, јаки вјетрови, поплаве, клизишта, ерозија итд.). Све претходно наведено би могло имати озбиљне последице по пољопривреду, водопривреду и друге гране привреде које су осјетљиве на климатске промјене.

Анализе и процјене глобалних климатских промјена рађене су на основу резултата глобалних климатских модела који нису имали тако детаљну резолуцију и перспекцију, па могу да се користе за грубе процјене регионалних и локалних промјена климе. Прецизнија процјена климе и њених карактеристика за одређену територију могућа је увођењем нових метода и прогнозирања које имају прецизнију просторну и временску перспекцију.

Подаци који су нама били доступни у изради овог планског документа добијени су од Републичког хидрометеоролошког завода Бања Лука. Семберија је под утицајем панонске климе, а мањи брдовити дио је под утицајем планинске климе карактеристичне за сјевероисточне Босне.

Температура ваздуха

Што се тиче температуре ваздуха у предстојећим табелама дат је приказ апсолутно минималних температура, апсолутно максималних и средњих мјесечних температура од 2012. до 2016. године.

Табела бр. 3 - приказ апсолутно минималних температура

2012. година												п	ап с.
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
-	-	-	-	5	8	1	9	5	-	1	-	-	-
2013. година												п	ап с.
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
-	-	-	0	5	9	1	1	5	-	-	-	0.	-
2014. година												п	ап с.
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
-	-	-	2	4	9	1	9	6	-	-	-	0.	-
2015. година												п	ап с.
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
-	-	-	-	5	9	1	1	6	0	-	-	0.	-
2016. година												п	ап с.
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
-	-	-	1	3	9	1	9	5	0	-	-	1.	-

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

Када су у питању апсолутно максималне температуре за исти период, подаци су следећи:

Табела бр. 4 - приказ апсолутно максималних температура

2012. година												п	а п
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
1	14	2	2	3	3	3	40	3	2	2	1	27	4
2013. година												п	а п
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
1	18	2	3	3	3	3	3	29	2	2	1	27	3
2014. година												п	а п
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
1	22	2	2	2	3	3	3	28	2	2	1	26	3
2015. година												п	а п
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
1	15	2	2	3	3	3	3	38	2	2	1	27	3
2016. година												п	а п
I	I	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
17	1	2	3	3	3	3	3	32	2	2	1	27	3

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

На крају долазимо до података о вриједностима средњих мјесечних температура ваздуха:

Табела бр. 5 - приказ средњих мјесечних температура

2012. година												Годишња просјечна
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X	
2	-	9	1	1	2	2	24	1	1	1	1	13.0
2013. година												Годишња просјечна
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X	

3	13	6	1	1	2	2	2	16	1	8	1	12.6
2014. година												
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X	Годишња просјечна
4	5.	9	1	1	2	2	2	17	1	8	3	13.0
2015. година												
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X	Годишња просјечна
3	2.	7	1	1	2	2	2	18	1	7	3	13.1
2016. година												
I	I	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X	Годишња просјечна
2.	8	8	1	1	2	2	2	18	1	7	0	12.7

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

Из претходних резултата за посматрани период утврђује се следеће:

- вриједности просјечних минималних температура констатно су у порасту, док се вриједности апсолутно минималних температура крећу у широком распону од - 6.8°C до -26.6°C те да смо имали период у ком су се смјењивале изразито јаке и слабе зиме;
- просјечне максималне температуре кретале се у распону од 26.6°C до 27.8°C, а апсолутно максималне температуре у распону од 34.4°C до 40.3°C;
- средње годишње температуре кретале су се у распону од 12.6°C до 13.1°C;

Претходни резултати потврдили су чињеницу да у последњем периоду имамо чешћу појаву климатских екстрема који се огледају у екстремно високим и ниским температурама. Посматрајући дужи временски период, када су годишње просјечне температуре у питању, евидентира се пораст истих.

Овакве вриједности температура у зимском периоду утицале су на број дана са сњежним покривачем, па се евидентирају следећи подаци:

Табела бр. 6 – приказ броја дана са сњежним покривачем

2012. година												Укупно
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X	
3	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	40
2013. година												Укупно
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X	
5	6	4	0	0	0	0	0	0	0	4	3	22
2014. година												Укупно
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X	
7	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	12
2015. година												Укупно
I	II	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X	
7	7	1	1	0	0	0	0	0	0	4	0	20
2016. година												Укупно
I	I	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X	
13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

Као што се јасно може уочити број дана са сњежним покривачем, у посматраном

периоду значајно варира како на мјесечном, тако и на годишњем нивоу.

Падавине

Табела бр. 7 – приказ количине падавина

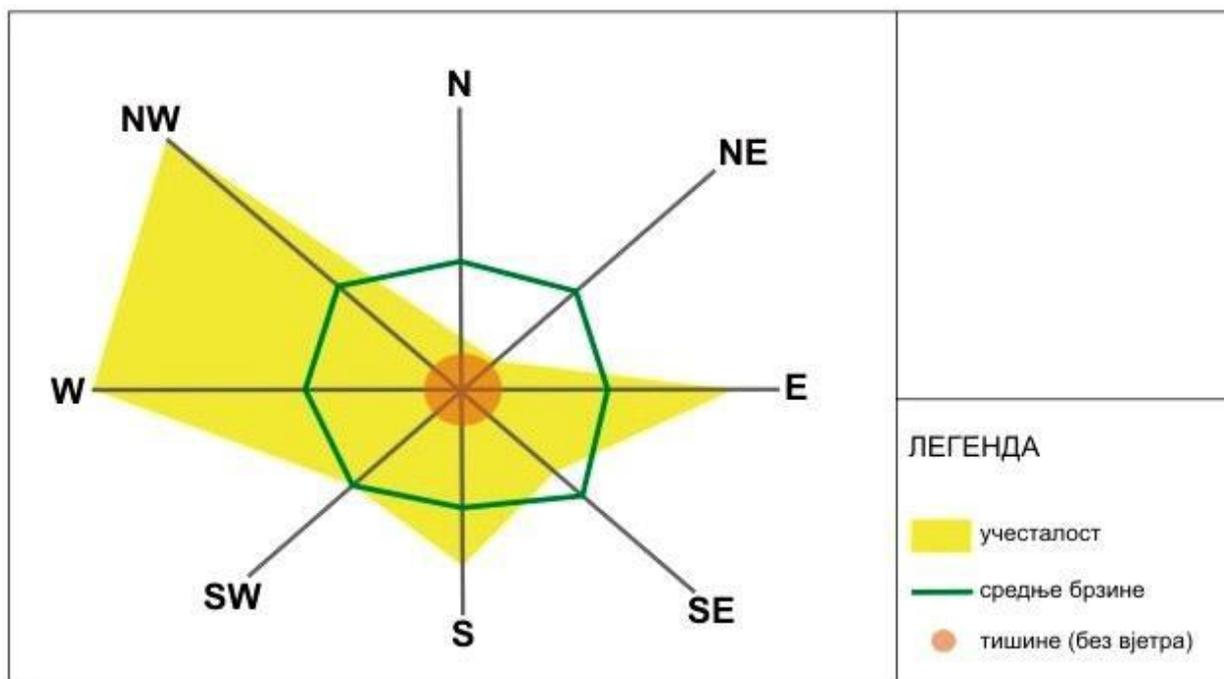
2012. година												п	м
I	I	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
5	6	5	91	9	4	3	0	19	5	3	77	47	97
2013. година												п	м
I	I	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
5	6	7	2	18	5	3	1	51	6	6	3.	58	18
2014. година												п	м
I	I	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
3	3	7	8	25	6	7	14	10	5	1	7	84	25
2015. година												п	м
I	I	I	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
5	6	9	5	10	2	1	39	72	8	8	6	57	10
2016. година												п	м
I	I	III	I	V	V	V	V	I	X	X	X		
7	5	12	6	8	12	8	6	5	5	6	3	70	12

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

Вјетар

Подручје Бијељине, с обзиром на учесталост тишине, не одликује се израженом вјетровитошћу. Најчешћи је вјетар сјеверозападног правца, који уједно има и највеће просјечне брзине. Заступљенији су и западни, те источни и јужни вјетрови. Кошава је хладан источни вјетар који до тог подручја продире долином Саве.

Слика бр. 10 – ружа вјетрова

Најмању учесталост имају сјевероисточни и сјеверни вјетрови. Узевши у обзир просјечне брзине, вјетрови на подручју Бијељине су претежно слаби и умјерени, а они јачег интензитета су краткотрајни. Просјечна брзина вјетра износи 1,44 m/s.

Табела бр. 8 – приказ учесталости и средњих брзина вјетрова

	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	тиши
учестало	45	24	101	49	104	60	129	188	296
сред. брз.	1,3	1,3	1,3	1,7	1,3	1,4	1,5	1,7	

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

Када је у питању клима и климатски фактори, јавља се неколико проблема који вишеструк утицај (квалитет живота и здравље људи, пољопривредна производња, итд.). Анализом апсолутно максималних и минималних температура, као и средњих мјесечних температура у периоду од 2012. до 2016. године потврђена је чињеница да у последњем периоду имамо чешћу појаву климатских екстрема који се огледају у екстремно високим и ниским температурама. Посматрајући дужи временски период, када су годишње просјечне температуре у питању, евидентира се пораст истих. Овакве вриједности температура у зимском периоду утицале су на број дана са сњежним покривачем, који знатно варира како на мјесечном, тако и на годишњем нивоу. Падавине су најоскудније у вегетационом периоду године, али се такође евидентира честа смјена дужих раздобља суше и периода са прекомјерном количином падавина. Ово се може окарактерисати као „ресурсни парадокс“ обзиром да се ради о подручју које има значајне потенцијале за развој пољопривреде, у чему велику улогу има и количива и временска расподела падавина.

Д. НАМЈЕНЕ ПРОДУКТИВНИХ ЗЕМЉИШТА

Д.І. Развојни потенцијали – природни ресурси

Развојни потенцијали у смислу природних ресурса на подручју Града Бијељина, заснивају се на земљишту, које има четири основно намјене: пољопривредно земљиште, шумско земљиште, водно земљиште и грађевинско земљиште

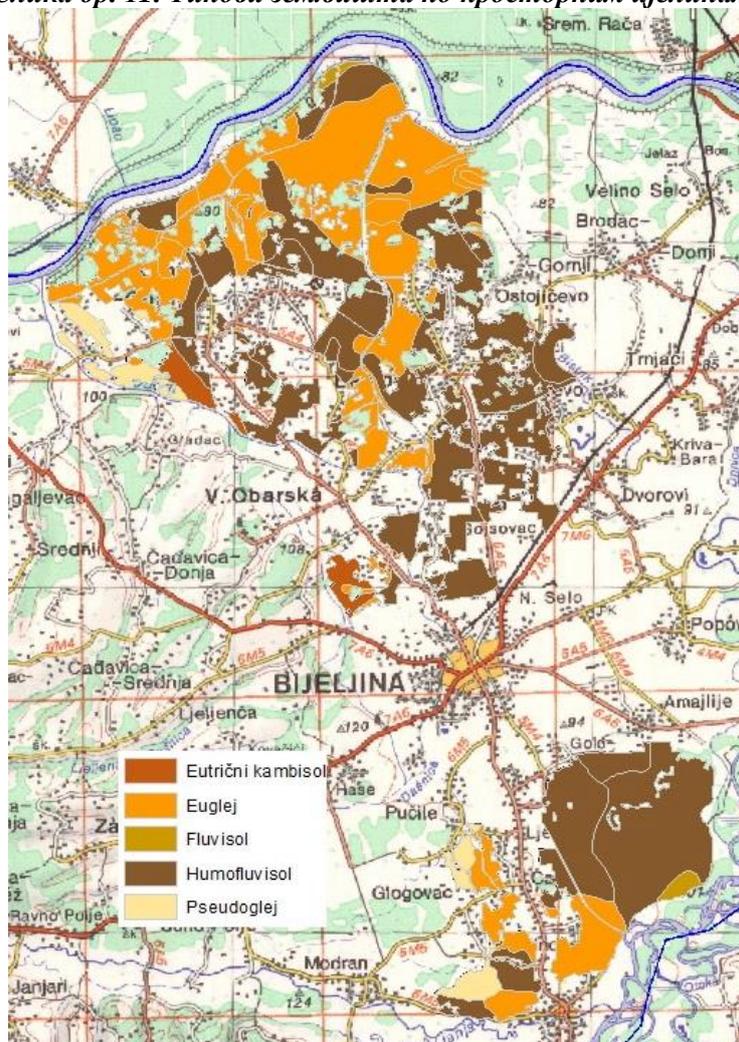
Квалитет земљишта

У Семберији се издвајају четири типа земљишта; смеђа тла, мочварно-глејна тла, алувијална тла и подзоли, распоређени у пет класа: (I, II, III, IV, V). Земљишта у класи један, два, три и четири прикладна су за потребе пољопривреде, обзиром да садрже велики проценат органске материје. Прва и друга класа највише су заступљена у сливу ријека Саве и Дрине.

Доминантан тип тла ширег простора је „семиглеј“ који лежи на иловачи и сличним наслагама формираним од карбонатне и некарбонатне компоненте. Такво тло по саставу је тешко, с карактеристикама које одражавају добру плодност.

Педолошке карактеристике тла у простору Града Бијељина такође карактерише доминација смеђег или камбичног тла, алувијалног, мочварно-глејног тла, као и подзног тла. Најзаступљенији су „псеудоглеј“ и „семиглеј“, који у приближно подједнаком проценту покривају 85% - 90% територије Града. Поред најмаркантнијих типова тла на простору оконтуреном административном границом, Града Бијељина одликује се мозаиком различитих типова тла (готово у цјелини дуж ободног дијела предметне површине), што је одраз утицаја геолошких, геоморфолошких, хидрографских, климатских, биолошких и других обиљежја овог подручја. По заступљености ово су мање до знатно мање присутна тла, од којих се прије свега наводе „флувисол“, „еуглеј“, „комплекс еуглеј-семиглеј“, те у извјесној мјери „еутрични камбисол на габру“. Без обзира на минорну заступљеност, такође је важно нагласити и присутност типова тла као што су „низ еутрични камбисол-лувисол“, „урбосол“, „вертисол“ и „дистрични камбисол“. Својства тла су у директној вези с педогенетским факторима, те се на темељу тога могу дефинисати опште карактеристике њиховог просторног распореда.

Слика бр. 11. Типови земљишта по просторним цјелинама

Генерално ријеч је о земљишту чија се подјела базира на хидроморфна и аутоморфна тла (класа хумусно-акумулативног и смеђег, односно камбичног тла). С тим у вези, наглашава се да предметна земљишта представљају природне ресурсе чија је улога врло значајна за квалитет живљења на предметном подручју, што такође потенцира и нужност њихове заштите. Подручје Града Бијељина на ком су заступљени ови типови тла је углавном обрадиво земљиште које се користи за узгој разних пољопривредних култура. Велика различитост типова тла у простору Бијељине генерално је заступљена по ободним дијеловима Града, док доминантни типови тла „псеудоглеј“, „семиглеј“, те „еуглеј“ и „комплекс еуглеј – семиглеј“, покривају централни простор који се радијално шири из унутрашњости ка рубним дијеловима ове административне цјелине. У просторима непосредно дуж најзначајнијих водотока региона, доминантан тип тла јесте алувијално тло „флувисол“ (ријека Дрина), те у нешто мањем обиму (дуж ријеке Саве), запажа се „еуглеј“. Потребно је нагласити како је „флувисол“ такође карактеристика приобалног подручја Саве, као што је и мочварно тло „еуглеј“, забиљежен уз Дрину на крајњој јужној позицији Града Бијељина.

Контрола квалитета односно загађености земљишта такође се ради у оквиру редовних

мониторинга који су прописани рјешењима о еколошким дозволама за поједине привредне субјекте за које је у поступку прибављања еколошке дозволе процијењено да својим радом могу изазвати загађење земљишта. Овакви подаци о контроли загађености земљишта нису били доступни.

Д.1.1. Пољопривредно земљиште

Када говоримо о земљишном покривачу, односно начину кориштења земљишта закључује се да доминира пољопривредно земљиште, које заузима највећи површински дио територије Града, односно 75,6 %. И према тренутним катастарским подацима из Града Бијељина, најзначајнији ресурс овог подручја је квалитетно пољопривредно земљиште погодно за узгој пољопривредних култура. Обрадиво пољопривредно земљиште је један од главних природних ресурса Бијељине, чији ће значај у будућности бити све већи, те су неопходне свеобухватане мјере ради заштите од претварања обрадивог земљишта у друге намјене, као и од разних врста.

Велика распрострањеност квалитетног земљишта је чињеница окарактерисана као **потенцијал развоја**. Земљиште је посебно погодно за узгој житарица, поврћа и индустријског биља. Осим тога, ово подручје се налази под утицајем умјерене континенталне климе у сливу двију ријека (ријека Саве и Дрине) са квалитетним педолошким саставом земљишта, што чини добар потенцијал за производњу здраве хране која је актуелна свуда у свијету.

Према подацима из Стратегија развоја Града Бијељина 2014-2023 године, пољопривредно земљиште Град Бијељина располаже се 53 926 ha пољопривредног земљишта.

Табела бр. 9 – пољопривредно земљиште по категоријама и власништву (у ха)

Р. Бр.	Категорија земљишта	Приватно	Државно	Укупно
1	Оранице	46503	3534	50037
2	Воћњаци	2752	0	2752
3	Ливаде	379	0	379
4	Виногради	6	0	6
5	Пашњаци	752	0	752
6	УКУПНО	50392	3534	53926

Извор: Стратегија развоја Града Бијељина 2014-2023

Када је у питању власништво евидентира се да је 93,44% укупне површине пољопривредног земљишта у приватној својини, а свега 6,56% у државној својини. Потребно је нагласити да подаци о расположивим површинама нису прецизни због непостојања квалитетне катастарске евиденције као и разних трансформација које су биле присутне последњих година (претварање пољопривредног земљишта у грађевинско, поврат земљишта ранијим власницима, итд.)

У пољопривредној производњи на подручју Града Бијељина најзаступљеније

пољопривредне културе су житарице са 80% (кукуруз, пшеница, јечам), поврће са 8% (купус, лубеница, краставац, паприка, парадајз исл.) и индустријско и крмно биље 12% (шећерна репа, дуван, луцерка и сл.), те производи животињског поријекла, као што су млијеко и месо. Семберски ратари се све више окрећу стакленичкој производњи поврћа. Унапређење ефикасности, модернизација машинерије, обрада пољопривредних производа, као и кориштење подземних геотермалних вода за загријавање пластеника и стакленика и даље представљају неискориштен потенцијал у овом подручју.

Циљеви и мјере концепције просторног развоја и успостављања система одрживог кориштења пољопривредног земљишта

По својим природним условима подручје Семберије предоређено је за пољопривреду, односно пољопривредну производњу и она је примарна орјентација људи овог краја. Веома повољне пољопривредне природне карактеристике и доста потенцијала за развој без ограничења стављају пољопривреду на прво мјесто на подручју Града Бијељина. Али сви позитивни природни потенцијали показују се недовољним за напредак у развоју, уколико се друштвено-политичка и економска моћ у кризи.

Основни циљ је рационално и одрживо кориштење и управљање пољопривредним земљиштем, тј. одржива пољопривреда, која се дефинише као пољопривреда која производи квалитетну храну и биљне производе за другу техничку намјену, уз очување основних природних ресурса и енергије, заштиту животне средине, уз истовремену економску ефикасност, тј. профитабилност. Због таквог значаја пољопривреде и пољопривредног земљишта, неопходно је кроз мјере земљишне политике обезбједити заштиту пољопривредног земљишта и његово рационално кориштење. Да би се пољопривредно земљиште заштитило, унаприједило и користило у сврху развоја и унапређења пољопривредне производње неопходно је:

- Намјенско кориштење пољопривредног земљишта – успостављањем ефикасних механизма контроле спровођења одговарајућих мјера за спречавање прекомјерног смањења пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, посебно у рубним зонама града, дуж саобраћајница и ријечних токова;
- Заштита земљишта од ерозије – успостављањем еколошки повољнијих односа између појединих начина кориштења пољопривредног земљишта, претварањем ораничних површина на нагнутим теренима у травњаке, воћњаке или шуме;
- Повећање економске ефикасности и подржавање органске производње – укрупњавањем посједа, успостављањем складног односа између ратарске и сточарске производње, реконструкцијом старих и изградњом нових система за наводњавање;
- Успостављање система контроле пољопривредног земљишта, контроле испуштања опасних и штетних материја на пољопривредном земљишту, контроле воде за наводњавање пољопривредних површина;
- Развијање информатичке базе о земљишту.

Концепција кориштења и заштите пољопривредног земљишта заснива се на интегралном управљању овим природним ресурсом. Заштита и одрживо кориштење пољопривредног земљишта заснива се на трајној вези између ратарске, сточарске и воћарско-виноградарске производње. На подручју Града Бијељина (подручје

интензивне ратарске и повртларске производње) приоритет треба да буде предузимање мјера за спречавање еколошких и здравствених проблема везаних за интензивну, монокултурну

и механизовану пољопривредну производњу, уз истовремено унапређивање система за наводњавање и одводњавање, контролисану примјену минералних ђубрива и пестицида, рационално коришћење енергије и развијање обновљивих извора енергије.

На брдовитим теренима са традицијом у воћарској производњи подржати развој воћарске производње, уз примјену метода органске производње и метода строго контролисаног прихрањивања и интегралне заштите биљака од болести и штеточина. Потребна је заштита и одрживо кориштење пољопривредног земљишта.

Концепција просторног развоја територије града Бијељине са аспекта пољопривреде састоји из:

- успостављања цјеловите информатичке базе о земљишним ресурсима, подршка педолошком истраживању, ажурирањем катастра, као и унапређењем статистичког праћења;
- систематски пратити и, у границама могућег, спречавати процес деградације пољопривредног земљишта који настаје због водне и еолске ерозије, неодговарајуће примјене агротехничких мјера и др.;
- политичко-правним средствима заштитити најквалитетније пољопривредно земљиште од ненамјенског коришћења, а нарочито од неконтролисаних конверзија у грађевинско земљиште;
- на разумну мјеру свести заузимање пољопривредног земљишта за потребе развоја републичких и локалних инфраструктурних система: умјесто развоја појединачних инфраструктурних система, треба тежити формирању комплексних, вишенамјенских коридора;
- систематски радити на одржавању и унапређивању квалитета пољопривредног земљишта, на побољшању састава земљишта хидромелиорационим радовима, тј. на наводњавању и одводњавању, заштити од ерозија и бујица и др.;
- уређење земљишта треба вршити мјерама комасације и арондације, ради успостављања већих производних површина за пољопривреду;

Један од значајних стратешких фокуса развоја Града Бијељина јесте развој и унапређење конкурентности пољопривредне производње кроз:

- Искористиће конкурентне предности природних земљишних ресурса за даљи развој пољопривреде;
- Коришћење ЕУ фондова за рурални развој и развој пољопривреде;
- Искористити капацитете Аграрног фонда за даљи развој пољопривреде;
- Смањење незапослености кроз афирмацију младих да се баве пољопривредом;
- Укрупњавање пољопривредних посједа;
- Увођење савремених агро-техничких мјера и механизације у циљуповећања количина и побољшање квалитета пољопривредних производа;
- Развој задруга и подршка удруживању пољопривредних произвођача у заједничком наступу на тржишту;
- Подстицање развоја органске производње као једног од примарних циљева у наредном временском периоду;
- Увођење стандарда у пољопривредну производњу;

- Ојачати капацитете извознооријентисане пољопривредне производње;
- Извршити рејонизацију простора за пољопривреду;
- Потребно повећати издавања за подстицаје путем Аграрног фонда
- Максимална заштита пољопривредног земљишта и утврђивање тачних граница између грађевинских и пољопривредних подручја;
- Умањење површине грађевинских реона и свођење на оптималну мјеру, поготову из разлога заштите пољопривредног земљишта;
- Спровођење земљишне политике стимулисањем градње у урбаном дијелу у обухвату спроведбених докумената просторног уређења. С тим у вези потребно је извршити проширење урбаних и грађевинских подручја на већ изграђене локалитете, те коначно утврдити границе према пољопривредним површинама како би се исте максимално заштитиле;
- Смањење грађевинских реона, а посебно шесте стамбено-пословне зоне.
- Заштита од плавлена пољопривредног земљишта изградњом заштитних насипа уз корито ријеке Саве, Јање и Дрине;

Заштита пољопривредног земљишта треба да се спроводи у складу са Законом о пољопривредном земљишту.

Обзиром да пољопривредно земљиште, заједно са шумским земљиштем, доприноси билансу зелених површина и у том смислу представља значајну мјеру којом се смањује утицај климатских промјена на животну средину и уопште. Такође, смањењем површина пољопривредног земљишта може доћи до промјене микроклиме у њиховој околини што додатно утиче на климатске промјене уопштено.

Д.1.2. Шумско земљиште

Шуме заузимају површину од 10,708 хектара, односно 14,2% од укупне површине градског подручја. Готово у цјелости се у приватној својини. Шумама и шумским земљиштем у приватном власништву газдују њихови власници, док су стручни послови повјерени локалом шумском газдинству. Шумама и шумским земљиштем у државној својини газдује Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде. Формирањем јавног предузећа шумарства „Шуме Српске“ – шумско газдинство из Лопара задужено је за стручно газдовање шумама на подручју Града Бијељина. Годишњи прираштај шумске бимасе је тренутно 4,8 m³/ha. Ово представља мали прираштај, који резултира годишњим приносом од 50 000 m³ на посматраној површини. Ово је истовремено и највећа количина дрвета која годишње може бити посјечена, обзиром на одрживост шума. У стварности, ове вриједности су и ниже.

На подручју Града Бијељина преовладавају два типа шума: високе и изданачке шуме. Према урађеној Еколошко - вегетацијској рејонизацији Босне и Херцеговине према Стефановићу и сарадницима од 1983. године, истраживано подручје припада прелазној Илирско - мезијској области, Доње Дринском подручју, односно Мајевичком рејону. Мајевички рејон обухвата сјеверне и сјевероисточне обронке планине Мајевике до побережја над долином Дрине код Зворника, између 200-700 m надморске висине, а припада брдском, субмонтано-монтаном појасу. Реална шумска вегетација заступљена је са шумама: китњака и обичног граба (*Quercus-carpinetum*), сладуна и цера (*Quercetum confertaeceris*), китњака и цера (*Quercetum petraeae-cerris*) и шумама букве, са

преовлађивањем ацидофилних шума (Luzulo-Fagetum), а врло спорадично неутрофилним шумама (Fagetum montanum illyricum). Потенцијална шумска вегетација, у западном дијелу рејона, заступљена је климатогеним шумама китњака и обичног граба, а у источном дијелу рејона са шумама храста китњака и цера, на свом сјеверозападном рубу ареала, на хладнијим положајима, интерполиране су шуме букве (претежно Luzulo –Fagetum).

Параметри значајности шумских екосистема и благодати које они чине својој ужој и широј околини су већ одавно познате, али треба напоменути да су такође велики произвођачи кисеоника, ублажавају и спречавају водену и еолску ерозију, дјелују на режим вода, служе за одмор и рекреацију становништва, доприносе развоју туризма, шуме утичу на климу и плодност земљишта.

Поред дрвенстих врста које примарно граде шумске ресурсе, богатство шумских заједница се одликује и у појави бројних других недрвних шумских ресурса. Шуме подручја града Бијељине још увијек су недовољно истражене у том правцу али с обзиром на присутне типове шума као и површину коју оне захватају, присуство уобичајених врста из нижих спратова биља односно недрвних шумских ресурса је неминовна појава. Предметни простор је богат ароматичним и љековитим биљним врстама и гљивама које егзистирају у појасу шума Града Бијељина. Основни проблеми који се односе на шуме и шумско земљиште су:

- уситњеност посједа у приватном власништву које чини највећи дио шумског земљишта на подручју Града Бијељина
- прекомјерно и неконтролисано коришћење шума
- бесправна сјеча
- нестручно газдовање шумама
- велика површина изданичких шума
- неаурност катастра шума и шумског земљишта

Иако на територији Града Бијељина не постоје већи шумски комплекси, шуме и шумско земљиште представљају природна добра од општег интереса и уживају посебну бригу и заштиту. Нерационално експлоатисање постојећих шума које су у својини Републике, као и шума у приватној својини доприноси драстичном смањењу ових површина. Истовремено претходно наведено је резултат разбијености шумских комплекса. У складу са Законом о шумама неопходно је да се у наредном периоду посебна пажња посвети заштити постојећих шумских површина, а по могућности пошумљавањем и повећању тих површина.

Критеријуми за одрживо газдовање шумом су:

- одржавање и побољшање шумских екосистема и њихов допринос глобалном циклусу угљеника,
- одржавање здравља и виталности шумског екосистема,
- одржавање и подстицање производних функција шуме,
- одржавање, чување и побољшање биолошке разноврсности у шумском екосистему,
- одржавање и побољшање заштитних функција у управљању шумом (посебно земљишта и вода)
- одржавање других социјално-економских функција и услова.

Власници шума и шумског земљишта у остваривању својих права дужни су да газдују

шумом по сљедећим принципима, односно да:

- не деградирају шуме и шумско земљиште,
- стално унапређују стање шума,
- обезбјеђују спровођење заштите шума,
- штите шумска земљишта од даље деградације и ерозије пошумљавањем старих сјечина, пожаришта и необраслих шумских земљишта,
- штите, одржавају и ако је могуће унапређују биолошку разноврсност шума, подржавају аутохтоност и коришћење врста дрвећа локалних провенијенција при обнављању шума, остављају мртво дрво у количинама неопходним за очување биодиверзитета осталих врста флоре и фауне, а која не угрожава здравље и стабилност шума и околних екосистема, штите ријетке и заштићене врсте флоре и фауне у шумама,
- инфраструктуру у шумама пројектују и граде на начин који је најмање штетан за шумско станиште водећи бригу о посебним геолошким, вегетационим, хидролошким и другим вриједностима, а посебно о вриједним дијеловима екосистема утврђеним посебним прописима
- не чине штету другим власницима шума, и шумског и другог земљишта.

Д.1.3. Водно земљиште

Вода као природно богатство је добро од општег интереса те због тога има специфично и значајно мјесто како на републичком, тако и на локалном нивоу. Она је незамјењљив природни и еколошки чинилац са различитим утицајима на простор и животну средину, док је у многим технолошким процесима или сировина или посредник у процесима.

Због тога однос према води може да буде мјерило квалитета одрживог развоја неког подручја, те је неопходно проводити константну и максималну рационализацију потрошње воде, вишеструко коришћење воде и квалитетно пречишћавање употребљених вода и њихово враћање у водоток у стању у каквом су и узете. У том смислу, посебно се истиче примјена смјерница Европске директиве за воде.

У наредном периоду потребно је систематски радити на заштити вода водотока, при чему посебну пажњу треба посветити правилном одвођењу отпадних вода из насељених места и њиховом третману. Заштита водотока подразумијева сагледавање цијелог слива, јер једино тако се може доћи до рационалних решења.

О расположивим хидролошким ресурсима (изворишта воде за пиће, површинске и подземне воде итд.) у будућности треба поклањати већу пажњу при њиховом коришћењу (очување водотока у прописаним категоријама, формирање и спровођење мјера заштите актуелних и потенцијалних будућих изворишта воде за пиће, предузимање потребних мјера санације на подручјима склоним ерозији).

Имајући у виду квалитет подземних вода те њихово јефтине и оптималније коришћење у односу на пречишћавање површинских вода, потребно је извршити детаљна хидрогеолошка истраживања којим ће се утврдити могућности захватања квалитетних подземних вода које би могле да буду коришћене за водоснабдијевање становништва.

Главни циљеви за очување квалитета водног земљишта (површина под водама и

заштитних обалних појасева поред водотока) на подручју Града Бијељина, свде се на реализацију низа најзначајнијих активности:

- наставити изградњу одговарајућих канализационих система и повећати ефикасност уређаја за третман (пречишћавање) отпадних вода (од насеља и индустрије)
- извршити одговарајуће регулационе радове на подручјима која су изложена плављењу великим водама
- дефинисати појасеве заштите уз водотоке и спроводити прописане мјере заштите према важећим законским прописима,
- санкционисати нелегалну изградњу на просторима водног земљишта.

Уређења обала и корита водотока треба вршити по претходно израђеној и верификованој планској документацији, уважавајући основне водопривредне аспекте: коришћења вода (водоснабдијевање, рекреација, спортске активности, риболов, хидроенергетика), заштита вода (изградња одговарајућих канализационих система и постројења за пречишћавање отпадних вода), заштита од штетног дејства вода (заштита обала и корита од рушења дејством великих вода, предузимања одговарајућих мјера на заштити околног простора од плављења и сл).

Код уређења корита водотока, у будућим активностима максимално задржавати постојеће трасе водотока, без затварања корита.

Д.1.4 Грађевинско земљиште

Земљиште је јединствени облик природног, економског и друштвеног јавног добра. Природна ограниченост овог добра и потреба за улагањем у његово опремање ради коришћења за разне намјене (у погодном облику), чине га економским добром. Карактер земљишта и повећање његове вриједности као друштвеног добра, одвија се путем друштвених одлука о планирању и инвестирању у његову употребу. Планским предвиђањима намјена земљишта кроз пројекте и програме, мијења се његова вриједност. Због ограничености понуда земљишта и његове вриједности, оно често остаје изван конкретне функције, што указује на јединственост овог ресурса – кроз модусе инвестиција и штедње. У ситуацији кад власници земљишта не могу да реализују очекиване користи од његове употребе, они га чувају ради штедње и будућих инвестиција. На тај начин се директно утиче на понуду земљишта, и индиректно на раст цијена овог добра.

Грађевинско земљиште користи се према његовој намјени и на начин којим се обезбјеђује његово рационално коришћење.

Према важећем Закону о грађевинском земљишту, овим планом цјелокупно грађевинско земљиште дјели се на

1. градско грађевинско земљиште
2. остало грађевинско земљиште

У складу са наведеним градско грађевинско земљиште може се одредити као:

- земљиште које је претежно изграђено и чини просторно функционалну цјелину у граду и насељу градског карактера,
- земљиште обухваћено границама урбанистичког плана града, односно насеља градског карактера, као и оно које је предвиђено за проширење града, односно насеља градског карактера,

- земљиште на другим подручјима предвиђеним за стамбену и другу изградњу, као што су приградска насеља или друга већа насеља, рекреационо- туристички центри, подручја предвиђена за изградњу кућа за одмор и опоравак и друге сличне намјене.

Као градско грађевинско земљиште може се одредити само земљиште за које је донесен спроведбени документ просторног уређења или урбанистички план према коме ће се изградња и уређење земљишта извршити најкасније у року од пет година.

Остало грађевинско земљиште је изграђено и неизграђено земљиште намијењено за изградњу објеката, а које се налази ван зоне градског грађевинског земљишта, односно ван градова и насеља градског карактера, а одређено је одлуком скупштине града која се заснива на просторном плану.

Грађевинско земљиште намијењено је за изградњу свих врста објеката (зграда, објеката инфраструктуре, непривреде, комуналних услуга и др.).

Површине за насеља подразумјевају површине за становање, пратећу опрему и садржаје одређене рангом насеља и усклађене са потребама и бројем становника. Због тога је логично да ће највећи простор у насељеним мјестима, на грађевинској парцели као основној јединици, зауимати објекти становања са пратећим садржајима. Правила парцелације и грађења треба да буду усклађена са важећим подзаконским актима која се односе на ову област (правилник о општим правилима урбанистичке парцелације и регулације и сл.). Грађевински реони по димензијама и облицима зависе од физичке структуре насеља, тако да само код већих центара изгледају компактно, док су код осталих парцијални и прате контуру насеља.

Развој стамбених и стамбено пословних зона усмјерава се у постојећа и планирана урбана и грађевинска подручја. У руралним дијеловима развој ових зона усмјерава се уз већ постојеће изграђене цјелине и у централним дијеловима насеља.

Развој претежно пословних и производних садржаја усмјерава се првенствено у планиране индустријске зоне. Због тога ове површине за индустрију у наредном периоду треба да имају све већи значај. Ради правилнијег размјештаја и функција и сзановништва, а у циљу растерећена центра градског подручја, одређене дјелатности могу се усмјеравати и према центрима другог, па и трећег реда. Нови индустријски погони мањих капацитета (породична предузећа) морају бити усклађени са садржајима индустријских зона како би заједнички јачали цјелокупну градску привреду.

Површине за инфраструктуру обухватају површине под саобраћајницама, енергетске и хидротехничке водове и њихове пратеће садржаје.

Саобраћајне површине заузимају значајан удио у укупном планираном грађевинском земљишту, а нарочито с обзиром на планирану трасу аутопута, брзог и обилазног пута, реконструкцију постојеће мреже. С обзиром на актуелне трендове изградње у путним појасевима магистралних и регионалних путева овом проблему се мора посветити већа пажња у односу на протекли период. У том смислу уз саобраћајнице овог ранга планирани су заштитни појасеви у ширинама дефинисаним у Закону о путевима. С обзиром на обим овакве изградње и њене посљедице на простор препоручује се израда спроведбених докумената просторног уређења за ове појасеве у свим случајевима када

су у оквиру њих исказане иницијативе за изградњом.

Површине за комуналне објекте су површине посебне намјене које не улазе у састав грађевинских површина и за њих се обезбјеђује и намјенски уређује простор. Комунална гробља укључена су у биланс насељених површина и имају одговарајуће локације

За урбанистичко планирање важна је функционална сегрегација грађевинског земљишта на стамбено, пословно и производно, а у оквиру ових сегмената и подјела према куповној моћи потенцијалних и стварних корисника грађевинског земљишта. Понекад нема евидентног пораста тражења за грађевинским земљиштем, већ се руше постојећи објекти и граде већи. Неокласична економска теорија производне функције овај процес означава као супституцију земљишта производним фактором – капиталом. Основни фактори тражње за земљиштем (некретнинама), везани су за: повећање економског просперитета, привредно реструктурирање, пораст становништва и куповне моћи, финансијске подстицаје, повољнију пореску политику.

У области политике грађевинског земљишта, планска одређења у наредном периоду обухватају:

- п
рилагођавање локалних прописа тржишту грађевинског земљишта;
- д
оношење спроведбених докумената просторног уређења као и средњорочних програма за уређење грађевинског земљишта;
- у
утврђивање потпуног обухвата свих корисника по врстама накнада грађевинског земљишта;
- у
тврђивање тржишних-економских цијена за све врсте накнада за грађевинско земљиште;
- и
утврђивање субвенционираних накнада за иновативне и предузетничке пројекте, а у функцији запошљавања;
- о
безбјеђење инвестиционих фондова за област реализације развојних програма уређења грађевинског земљишта;
- о
безбјеђење континуираног и потпуног прилива средстава (наплате) од свих врста накнада (првенствено од накнада за коришћење грађевинског земљишта).

Б. УНАПРЕЂИВАЊЕ ДЕВАСТИРАНИХ И УГРОЖЕНИХ ПОДРУЧЈА

Општи циљ је заустављање деградације, санација и ревитализација угрожених подручја уз континуирану примјену мјера превенције у сврху заштите и одбране од природних непогода и несрећа проузрокованих људским фактором. Посебним циљевима ревитализације угрожених подручја је претпостављена примјена бројних међусобно усклађених мјера усмјерених на очување, уређење, рационално кориштење и обнову поплавних, нестабилних и девастираних површина.

Поплавна подручја

Иако апсолутна заштита од поплава није могућа, неопходно је унаприједити и развијати системе заштите и спасавања људи и материјалних добара од поплава. С тим у вези, дефинисани су сљедећи оперативни циљеви:

- успостављање, наставак изградње и унапређење система заштите од поплава,
- спровођење мјера превенције, приправности и одговора у периоду прије, током и након поплава,
- спостављање механизма за ефективну заштиту и одбрану од поплава укључујући организационо и кадровско јачање цјелокупног система одбране,
- заштита од ерозија у складу са степеном угрожености водотока на подручју Града Бијељина

Нестабилна подручја

Оперативни циљеви утврђени у сврху смањења степена ризика у геолошки и сеизмолошки нестабилним подручјима су:

- унапређење активности значајних са аспекта смањења сеизмичког ризика,
- примјена прописа о пројектовању и грађењу у сеизмички активним и геолошки осјетљивим подручјима,
- активно укључивање и подстицање рада одговорних институција у смислу реализације Плана и утврђивања мјера за побољшање сеизмолошког мониторинга и других активности,
- израда катастра клизишта на подручју Града Бијељина.

Девастирана подручја

Оперативни циљеви за преуређење, заштиту и рационално кориштење девастираних подручја (сметљишта, напуштени локалитети експлоатације минералних сировина, итд.) подразумевају:

- планско, организовано и континуирано чишћење подручја Града Бијељина од отпада и санација и рекултивација напуштених локалитета експлоатације минералних сировина уз строгу превенцију загађења и максималну заштиту јавних добара (зоне заштите, природна добра, инфраструктурни коридори, јавне површине и др).

Е ЗАШТИТА ПРИРОДЕ, КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКОГ НАСЉЕЂА, ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Природно и културно наслеђе као дио просторног планирања је веома специфична тема, која би због свог значаја могла да буде обрађивана као засебна компонента одрживог развоја, обзиром на њен велики значај и зависност природне средине у којој настаје и постоји, као и економских прилика у којима је настала.

На подручју Републике Српске, надлежна установа из домена заштите културно-историјског и природног наслеђа је Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, републичка управна организација у саставу Министарства просвјете и културе Републике Српске. Основу њиховог рада на очувања културног и природног наслеђа чини евидентирање, прикупљање документације, валоризација и предлагање рјешења за проглашавање заштите.

Осим Завода правну заштиту споменицима културе и осталим заштићеним добрима пружа и Комисија за очување националних споменика Босне и Херцеговине у Сарајеву, основана Дејтонским споразумом.

Е.1. Природно наслеђе

Основна концепција уређења и коришћења природног наслеђа на територији Града Бијељина се заснива на утврђивању постојећих природних добара и њиховој заштити. Одређивање и проглашење подручја заштићеним се врши у складу са Законом о заштити природе. Процес заштите ових добара прије свега подразумијева доношење одговарајућих подзаконских аката, који би били усклађени са принципима IUCN-а и на основу којих би извршило правно проглашење заштите свих објеката природног наслеђа, при чему би биле јасно дефинисане све релевантне одреднице (власништво, управљачи, стручни надзор, режими заштите, права и обавеза власника, и др.). Тренутно стање заштићених подручја је проблематично обзиром да се налазе под веома јаким утицајем човјека.

Основни проблеми у домену заштите природе и природних добара везани су за:

- неспровођење и непознавање важећих прописа од стране становништва и локалне самоуправе, стручних установа и институција;
- прекомјерно коришћење природних ресурса у оквиру заштићених подручја;
- неименовање управљача и непостојање Планава управљања за већину заштићених подручја;
- слабу покривеност планском и урбанистичком документацијом;
- мали проценат природних добара стављених под заштиту;
- непридржавање установљених мјера и режима заштите у заштићеним подручјима;
- мијењање услова станишта и уништавање природних еко-система услед различитих облика антропогеног утицаја;
- недовољну примјену адекватних економских и финансијских инструмената за заштиту природе и управљање заштићеним подручјима.

Према подацима Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног

наслеђа РС на подручју Просторног плана Града Бијељина налазе се следећа природна добра:

1. Заштићена природна добра:

- Заштићено станиште „Громижељ“ – станиште ријетке и угрожене врсте рибе мргуде (*Umbra krameri*), станиште птица: еје мочварице (*Circus aeruginosus*), црне роде (*Ciconia nigra*), црвене чапље (*Telypteris palustris*), жутог локвања (*Nuphar luteum*) и реликтне врсте мочварне жаре (*Urtica kioviensis*), станиште угрожених биљних врста: ребратице (*Hottonia palustris*), мочварне папрати (*Telypteris palustris*), жутог локавања (*Nuphar luteum*) и реликтне врсте мочварне жаре (*Urtica kioviensis*) – Одлука број: 04/1-012-2-398/18 („Службени гласник Републике Српске“, број 19/18)

2. Природна добра планирана за заштиту Измјенама и допунама просторног плана РС до 2025. године:

- „Рача - Бијељина“ – Подручје управљања стаништем - IV IUCN категорија
- Шуме Сладуна - Подручје управљања стаништем - IV IUCN категорија
- „Бања Дворови са околином“ – Парк природе - V IUCN категорија (препука Завода је да се изврши прекатегоризација овог подручја у Споменик обликоване природе - категорија VI)
- „Мајевица“ – Парк природе (дио на подручју Града Бијељина) - V IUCN категорија
- „Сава – Дрина“ – Парк природе - V IUCN категорија

3. Потенцијална подручја Еколошке мреже Републике Српске:

- Громижељ – Пругњача
- Ријека Сава
- Доња Дрина

4. Остала природна добра која се налазе у евиденцији Завода:

- Градски парк у Бијељини - приједлог категорије Споменик обликоване природе - категорија VI

У складу са Уредбом о Црвеној листи заштићених врста флоре и фауне Републике Српске, на подручју Града Бијељина се овим Планом предвиђа заштита свих врста које се налазе на овој листи

Е.П. Културно-историјско наслеђе

Адекватна заштита градитељског наслеђа подразумјева прије свега одговарајућу и константну заштиту материјалних остатака прошлости, мјерама и методама заштите које прописују надлежне институције. У том смислу, заштита културно-историјског наслеђа обухвата материјалну и правну заштиту ових објеката, градитељских цјелина и пејзажа, али и њихову ревитализацију кроз давање нових садржаја и функција како би били и остали укључени у савремене токове и будуће тенденције развоја, и живот уопште. Због свог значаја, културно-историјско наслеђе је веома специфична тема у просторном планирању, са великим утицајем природне средине и економских прилика у којима настаје и постоји.

У стручној и законској сфери заштите културно-историјског наслеђа, са прекидом развојног континуитета заштите почетком посљедњег рата и у дугом периоду послје, правна заштита и статус културних добара постају сложено питање

гдје су струка и законодавство понекад у колизији. Несређена евиденција културних добара је очигледан проблем који угрожава њихову заштиту. Да би се постигла потпуна интеграција културног наслеђа, на планерском нивоу потребна је сређена база података. Проглашавање нових културних добара се врши тако што се локалне самоуправе, на чијем се подручју потенцијално културно добро налази, предлажу Републичком заводу за заштиту културно- историјског и природног наслеђа да то добро добије статус заштите на основу урађене валоризационе основе. Пожељно је да се истовремено поднесе и петиција за упис на листу Комисије за очување националних споменика. Заштита на ентитетском и на државном нивоу је у складу са стратешким приоритетом међусобне усаглашености ових евиденција.

Законом о културним добрима Републике Српске ("Службени Гласник Републике Српске", број: 11/95) утврђене су четири врсте непокретног културно-историјског наслеђа:

- споменици културе
- просторно-културноисторијске цјелине
- археолошка налазишта
- знаменита мјеста

Комисија за националне споменике Босне и Херцеговине донијела је критеријуме за проглашење добара националним споменицима, по којима се непокретно културно наслеђе дијели на:

- историјске грађевине и споменике
- градитељске цјелине
- подручја

Општа дјелатност заштите културних добара подразумијева, према Закону о културним добрима Републике Српске ("Службени Гласник Републике Српске", број: 11/95):

- истраживање и евидентирање добара која уживају претходну заштиту,
- предлагање и утврђивање културних добара,
- вођење регистра и документације о културним добрима,
- пружање стручне помоћи на чувању и одржавању културних добара сопственицима и корисницима тих добара,
- старање о коришћењу културних добара у сврхе одређене законом,
- предлагање и праћење спровођења мјера заштите културних добара,
- прикупљање, сређивање, чување, одржавање и коришћење покретних културних добара,
- прикупљање података о несталим и отуђеним културним добрима,
- провођење мјера техничке и физичке заштите културних добара,
- издавање публикација о културним добрима и о резултатима рада на њиховој заштити,
- излагање културних добара, организовање предавања и других пригодних облика културно- образовне дјелатности и
- други послови у области заштите културних добара утврђени овим законом и на основу њега.

У акту о утврђивању сваког појединог културног добра, мјере заштите обухватају:

- ближе услове чувања, одржавања и коришћења,
- техничко-заштитне мјере ради обезбјеђивања културног добра од оштећења, уништења и крађе,
- начин обезбјеђивања коришћења и доступности културног добра јавности,
- ограничења и забране у погледу располагања културним добром и његове употребе, у складу са законом,
- ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских радова, промјене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине културног добра, као и промјене његове намјене,
- уклањање грађевинског или другог објекта чије постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра.
- Мјере заштите утврђују се и за заштићену околину непокретног културног добра.

Мјере техничке заштите за непокретна културна добра су:

- радови на конзервирању, рестаурирању, реконструкцији, ревитализацији и презентацији културних добара.

Мјере техничке заштите и други радови којима се могу проузроковати промјене облика или изгледа непокретног културног добра или повриједити његова својства, могу се предузимати ако се:

- утврде услови за предузимање мјера техничке заштите и других радова,
- прибави сагласност на пројекат и документацију за извођење ових радова, у складу са законом,
- прибаве потребни услови и одобрења на основу прописа о планирању и уређењу простора и изградње објекта. Мјере заштите археолошких локалитета:
- забрањује се неовлашћено ископање и истраживање археолошког налазишта
- уколико се при земљаним радовима наиђе на до сада непознато археолошко налазиште извођач је дужан да обустави радове и обавијести надлежну службу заштите (Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, односно подручну јединицу Завода)
- извођач је дужан да предузме мјере заштите како налазиште не би било уништено и оштећено
- трошкове ископавања, истраживања, заштите, чувања, публикавања и излагања откривеног добра које ужива претходну заштиту сноси инвеститор објекта.

Мјере заштите споменика културе:

- забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе
- забрана нестручних преправки, доградње, преградње, надградње
- вођење електро и ТТ водова подземним путем
- забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама
- његовање и редовно одржавање декоративне флоре
- очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика
- ажурно праћење стања и одржавање конструктивно-статичког система, кровног

покривача, свих фасада, ентеријера и исправности инсталација у споменику културе.

Мјере заштите заштићене околине споменика културе:

- забрана градње и постављања трајних или привремених објеката који својом намјеном, волуменом габарита по висини и облику могу угрозити или деградирати споменик културе и његову заштићену околину
- забрана постављања покретних тезги, киоска и других привремених објеката унутар заштићене околине
- забрана радова који могу угрозити статичку безбједност споменика културе
- забрана извођења радова којима се врши промјена облика или намјене терена
- забрана постављања далековаода, ваздушних електро и ТТ водова преко заштићених парцела, њихово вођење извршити подземним каналима, уз враћање терена у првобитно стање
- урбанистичко и комунално уређење, хортикултурно опремање, његовање декоративне флоре и редовно одржавање простора заштићене околине у функцији споменика културе.

Мјере техничке заштите за спомен обиљежја:

- трајно чување и одржавање културних добара споменичког и меморијалног карактера
- споменици, спомен бисте и спомен обиљежја морају се адекватно одржавати обновом оштећених натписа, чишћењем споменичких подлога и површина, као и одржавањем зелених површина око споменика
- обнову оштећених и изблиједјелих натписа на спомен плочама на објектима, могу изводити стручна лица квалитетним материјалима и квалификованом радном снагом.

За споменике, које је валоризовао Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа РС, дате су опште мјере заштите за утврђене категорије појединих простора и за појединачне објекте. За сваки појединачни објекат валоризован као културно добро Завод на основу Закона о културним добрима (Службени гласник Републике Српске 11/95) прописује мјере заштите и издаје сагласност на пројектну документацију. За културно- историјско наслеђе дефинише се заштита различитог степена у зависности од вриједности, значаја и карактера споменика или градитељских и амбијенталних цјелина.

За Националне споменике се примјењују мјере заштите и рехабилитације утврђене Законом о спровођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика установљене у складу са Анексом 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини. Сваки Национални споменик као и добро за које су поднешене петиције биће обновљене у складу са одобрењем за рехабилитацију издатим од надлежног ентитетског министарства. Према Закону о спровођењу одлука Комисије, члан 3, подразумијева се да национални споменици аутоматски уживају највиши степен заштите у закону Републике Српске.

Према подацима Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске, на територији Града Бијељина налазе се слjedeћа културно- историјска добра:

- добра уврштена на листу националних споменика БиХ :

1. Мјесто и остаци грађевинске цјелине - Атик (стара цамија или Султан Сулејманова) цамије са харемом и турбетом у Бијељини - одлука број: 06-6-125/03-9 од 06.05.2003. године (национални споменик се налази на земљишту означеном као к.ч. 3247, КО Бијељина 2, Град Бијељина)

2. Историјски споменик - Црква свете Тројице у Тавној (Црква манастира Тавна) - одлука број: 06.2-2-40/09-54 од 09.12.2009. године (национални споменик се налази на земљишту означеном као к.ч. 601/1 КО Бањица, Град Бијељина)

3. Градитељска цјелина - Ново Село (Franz Josefsfeld) - одлука број: 02-2.3-59/14-37 од 05.11.2014. године (национални споменик сачињавају: главна улица у селу (шор), црква и пет објеката дуж улице које су изградили њемачки колонисти после 1885. године. Налази се на простору означеном као к.ч. 1319/85, 1319/87, 1319/90, 1322/272, 1322/273 КО Бијељина Село, Град Бијељина)

4. Градитељска цјелина - Црква Пречистог срца Маријина и жупни уред у Бијељини - одлука број: 06.1-2.3-64/15-19 од 05.11.2015. године (национални споменик се налази на земљишту означеном као к.ч. 3491 КО Бијељина 2, Град Бијељина)

- добра уврштена на привремену листу националних споменика БиХ:

- Црква Св. Арханђела Гаврила – Горњи Драгаљевац
- Црква Св. Арханђела Михајла – Бродац
- Црква Св. Илије – Јања
- Црква у Новом Селу – Ново Село
- Јазбине 1 – Батковић
- Католичка црква – Бијељина
- Музеј Семберије – Бијељина
- Соколски дом – Бијељина
- Ванеков млин – Бијељина
- Вијећница – Бијељина

Уколико се предвиђају интервенције на културном добру или у његовој тангентној зони, које могу утицати на изглед и својства културног добра, прије подузимања радова потребно је, у складу са одредбама Закона о културним добрима, обратити се Заводу посебним захтјевима ради прописивања детаљних мјера заштите, издавања сагласности на пројектну документацију и увида у изведене радове.

Поред наведених мјера заштите, природно и културно-историјско наслеђе на територији Града Бијељина пожељно је интезивно укључити у туристичку понуду Града.

Е.III. Заштита животне средине

Заштита простора обухвата анализу и оцјену стања с обзиром на: а) заштиту животне средине, која обухвата заштиту:

а)

1. тла
2. воде
3. ваздуха
 - б) евакуацију отпада
 - в) природне непогоде
 - г) техничке опасности
 - д) ратна дејства
 - ђ) стандард становања у насељу и друго

Све ове ставке се међусобно преплићу, тако да је тешко поставити јасну границу заштите између поменутих цјелина. Међути, концепт заштите свих наведених сегената треба да се базира на политици и начелима одрживог развоја.

Да би се обезбиједио адекватан квалитет животне средине у једној урбаној цјелини неопходно је спровести низ конкретних мјера заштите како би се већ постојећи квалитет одржао и у будућности унаприједио, или да би се будућа деградација животне средине довела на ниво одрживог развоја.

Велике промјене које су се десиле на цијелој територији бивше Републике Босне и Херцеговине, у политичком, друштвеном, економском, просторном и свим другим областима живота, донијеле су са собом низ негативних елеманата који, између осталог, интезивно утичу на животну средину, њен квалитет и деградацију. Такође, планирани будући развој и урбанизација, без обзира којим степеном ће се одвијати, представљају нову потенцијалну опасност за угрожавање простора и животне средине. Имајући у виду тренутно стање квалитета животне средине у Граду, без предузимањ одређених мјера и инструмената, не могу се очекивати значајнија побољшања и унапређење животне средине.

Да би се остварио један од основних програмских циљева у области животне средине (повећање квалитета живљења на простору Града Бијељина), потребно је предузети конкретне мјере очувања и заштите животне средине. Све активности које ће се одвијати на локалном нивоу, у будућем планском периоду морају се у свему усклађивати са важећим законским и подзаконским актима из ове области.

Конкретне мјере заштите животне средине које се морају подузети су:

1. правно-нормативне мјере:

- доношење општих правно-нормативних аката од стране градске скупштине, који подразумјевају имплементацију закона за заштиту животне средине донесених на нивоу ентитета
- у оквиру правних аката одредити санкционе мјере и поступке у случају непоштовања закона и других подзаконских аката
- израда катастра загађивача и његово непрекидно ажурирање, са успостављњем мјерних пунктова загађивања и услова праћења загађивања
- забрана и ограничавање градње објеката који су потенцијални загађивачи у зонама становања, туризма, рекреације, здравства и сл.
- обезбиједити да будући објекти који се буду градили на подручју града морају имати сертификат о енергетској ефикасности
- побољшати информисаност и едукацију становништва о свим питањима значајним за

област заштите животне средине

- обезбиједити учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине.

2. техничко-технолошке мјере:

- прилагођавање технолошких и производних процеса у индустрији захтјевима и условима заштите животне средине од загађења
- уградња, контрола употребе и одржавање уређаја за пречишћавање отпадних вода и гасова
- одржавати и унаприједити постојеће системе за мониторинг
- успоставити нове системе за мониторинг

3. просторно-планске мјере:

- правилан избор локација за смјештај нарочито оних објеката који су потенцијални загађивачи, водећи рачуна о природним карактеристикама простора
- формирање санитарних заштитних зона око енергена и главних саобраћајница које морају имати одговарајућу ширину
- формирање заштитних појасева према пољопривредном земљишту, према насељима и уз ријечне токове

4. економске мјере:

- увођење и кориштење мјера фискалне политике, издвајања доприноса, одређивање накнада за кориштење градског грађевинског земљишта,
 - одређивање новчаних казни за субјекте који су загађивачи, а не поштују законске одредбе у области заштите животне средине
 - прибављање еколошке сагласности за изградњу објеката који се планирају на подређеним просторима на које би могли негативно утицати или су потенцијални загађивачи
- (из прикупљених средстава у оквиру ових економских мјера треба обезбиједити материјалну подлогу као основ за остваривање циљева заштите и унапређења животне средине).

Е.П. 1. Мјере заштите земљишта

Заштита земљишта обухвата површинске и исподповршинске слојеве земљишта, формације стијена и минерала, као и њихове природне и прелазне облике и процесе. На подручју Града Бијељина деградација и загађење земајишта највише је израђено код пољопривредног земљишта, а затим и код грађевинског земљишта, као и при таложењу аероседимената и депоновању отпадака. Мјере заштите земљишта подразумјевају:

- законско регулисање заустављања бесправне градње на пољопривредном земљишту
- шумљавање терена угрожених бујичним токовима, озелењавање, правилна обрада и одржавање комасације земљишта, уређење водотка
- стручна примјена пестицида и минералних ђубрива у пољопривредној производњи
- регулација и правилна градња септичких јама са примјеном техничких решења у складу са прописима заштите земљишт и вода
- изградња уређених комуналних депонија и њихова правилна вентилација

- постављање пијезометара за праћење подземних вода и утврђивање могућег загађења, на одговарајући и правилан начин
- очување неискоришћеног земљишта

Е.Ш. 2. Мјере заштите вода

Заштита воде оухвата заштиту изворишта, површинских и подземних вода, залиха регулисање квалитета и квантитета воде, заштиту корита, обалних подручја копнених вода и аквафера. Мјере заштите воде подразумјевају:

- изградњу централног постројења за пречишћавање градских комуналних вода.
- изградњу централног градског колектора за прикупљање градских комуналних вода
- изградњу и другеих примарних и секундарних колектора
- наставак изградње канализационе инфраструктуре
- увођење предтретмана индустријских отпадних вода нарочито оних које се излевају у природне токове.
- унапрјеђивање стања квалитета површинских вода, корита ријека и очување квалитета подземних вода и изворишта.
- уградња пречистача за отпадне воде из Еко депоније.

Е.Ш. 3. Мјере заштите ваздуха и смањење нивоа буке

Заштита ваздуха обухвата заштиту атмосфере у цјелости, са свим њеним процесима, као и њене структуре и климатских обиљежја. Загађење ваздуха на подручју Града Бијељина најјаче је од термоенергетских извора (ТЕ Угљевик, котларнице на територији Града, котларнице у индустријским објектима), комуналних извора (депоније смећа), саобраћаја и др. У циљу заштите ваздуха од свих извора загаживања неопходно је:

- повећати број домаћинстава који се грију системом даљинског гријања
- прелазити на нове изворе енергије (геотермална енергија, гас и др.) који ће замјенити конвенционална фосилна горива који су загађивачи ваздуха
- подстицати употреб безоловног бензина
- планирати и подизати веће комплексе зеленила, високог растиња, са акцентом на црногоричне врсте, у циљу заштите од вјетрова и "филтрације" ваздуха (нарочито уз саобраћајнице и између индустријских зона и зона за становање)

Заштита животне средине од буке и вибрација обухвата све врсте заштите од вјештачки произведених емисија енергија које изазивају штетне последице по здравље. Повећан ниво буке изражен је само локално, а највечи извор буке генерално је саобраћај. Заштита од утицаја буке подразумјева:

- израду карте буке
- строгу техничку контролу на самом извору буке и изналагање новим, савременијих техничких рјешења за изворе буке
- подизање заштитних зелених појасева у свима зонама на путу од извора буке до пријемника
- приликом изградње објеката примјењивати адекватне материјале, конструкције и изолације чиме би се на мјесту пријема максимално смањило утицај буке.

Е.Ш. 4. Мјере заштите вриједних екосистема и квалитетне животне средине

Заштита екосистема подразумјева заштиту природних екосистема биљних и животињских врста. Мјере за заштиту екосистема подразумјевају:

- спрјечавање непланског и масовније искориштавања шума
- обнављање природне шумске вегетације
- заштита угрожених биљних и животињских врста и контрола лова и риболова
- очување стања биодиверзитета на подручју Града и повећање процена заштићених подручја у улупној територији Града

Поред ових мјера треба предвидјети и :

- контролу сјече уз обавезно одабирање и обиљежавање стабала
- контролисано спровођење вјештачког и природног подмлађивања на угроженим теренима
- забрану пустошења, крчења и сјече шума изузев ако то није у програму редовног одржавања
- забрана сјече четинара

У посебне мјере заштите шума спада заштита од пожара и других елементарних непогода, биљних болести, штеточина итд.

Е.Ш. 5. Мјере за управљање отпадом

Одвозом чврстог отпада обухваћена су сва домаћинства на подручју града Бијељина, као и поједине сеоске мјесне заједнице (МЗ "Велика Обарска", МЗ "Хасе", МЗ "Патковача" - дио, МЗ "Дворови - приградски дио, МЗ "Амајлије" - приградски дио, МЗ "Јања" и околна села). Циљ у будућем периоду је потпуна покривеност Града прикупљањем и одвозом комуналног отпада. Према програму одвоза чврстог отпада, одвоз и депоновање врши се

- за домаћинства у индивидуалним стамбеним објектима одвоз се врши једном седмично
 - за домаћинства у вишепородичним стамбеним објектима, гдје се смеће одлаже у контејнере одвоз се врши више пута седмично, а у ужем градском подручју и два пута дневно
 - за правна лица одвоз се врши једном седмично, а у ужем подручју града свакодневно
- Депоновање комуналног отпада на подручју Града Бијељина врши ЈП "ЕКО-ДЕП" доо. Ради се о депонији регионалног карактера која покрива подручје Града Бијељина и општина Угљевик, Лопаре, Челић и Теочак.

Мјере које треба предзети у наредном периоду су:

- претварање регионалне санитарне депоније „ЕКО-ДЕП“ у Регионални центар за управљање отпадом. У склопу регионалног центра, поред депоновања комуналног отпада, предвидјети простор за одлагање инертног и грађевинског отпада, постројење за обраду комуналног отпада, и рециклажно двориште за комунални отпад.
- формирање „зелена острва“ на урбаном подручју града, гдје би грађани могли да изврше раздвајање отпада.
- рјешавање проблема отпада животињског поријекла кроз процес регионализације.
- рјешавање проблема индустријског отпада кроз процес регионализације.

- повећање броја становника које је обухваћено системом сакупљања и одвоза комуналног отпада.
- уклањање дивљих депонија и санација локација гдје су биле дивље депоније.

Е.Ш. 6. Заштита од природних непогода, техничких опасности и ратних дејстава

Елементарне непогоде подразумјевају догађаје на које људски фактор не може утицати. На простору Града Бијељина, који је изразито пољопривредни крај, акценатује се на приоритет одбране од поплава, суше и града.

Одрбана од поплава рјешава се изградњом нових и санацијом постојећих насипа и система канала. У одбрану од суше примјењују се потребне агротехничке мјере, а проблем суше дјелимично се рјешава и наводњавањем. Постављање противградне одбране, на територији Семберије и Града, није уклонило постојећу опасност од појаве града, али су у великој мјери побољшани услови одбране.

Од осталих природних непогода на територији Града Бијељина постоји опасност и од: земљотреса, клизишта, олујних вјетрова, и епидемија људских, животињских и биљних болести. Иако се ради о веома ријетким појавама, исте треба да буду предмет програма заштите надлежних институција.

Техничке опасности узроковане су догађајима који су измакли контроли у процесу обављања привредних дјелатности. Сагледавање евентуалних инцидентних, а такође и перманентних ситуација које утичу на стање животне средине од виталног је значаја за припрему и обављање активности које ће бити спроведене у сврху заштите животне средине.

Адекватна заштита од елементарних непогода заснива се на институционалној организованости, која не смије да се спроводи само на локалним принципима јер елементарне непогоде не познају административне границе, али мора бити територијално организована према простору који се штити. Мјере заштите од елементарних непогода обухватају: превентивне мјере којима се спрјечава или ублажава њихово дејство, мјере које се предузимају у случају непосредне опасности или када наступе елементарне непогоде, и мјере ублажавања и отклањања непосредних последица и штета.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе доноси План заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју јединице локалне самоуправе. Цивилна заштита предузима и мјере заштите животне средине у случајевима када надлежни органи нису предузели одговарајуће превентивне и санационе мере и када се процјени да постоји опасност значајног угрожавања животне средине и здравља становништва услијед:

- техничко-технолошких хаварија у индустрији, саобраћају као и других несрећа и катастрофа чије последице могу угрозити околину а нарочито природне ресурсе;
- испуштања токсичних и штетних хемијских и других материја у околину из индустријских постројења, саобраћајних моторних возила и индивидуалних ложишта у домаћинствима, у количинама које узрокују концентрације у води, ваздуху и земљи изнад максимално дозвољених вриједности;
- одлагања комуналног, индустријско-технолошког и другог чврстог и течног отпада;
- дјеловање временских непогода на околину (сњежне падавине, поплаве, суше,

клизишта) као и других природних непогода.

План мјера заштите од елементарних непогода, техничких опасности и ратних дејстава предмет су посебних изучавања на нивоу градских служби. Поред постојећих, потребно је предвидјети централно склониште испод већих објеката. У примјени датих планских рјешења, односно изради урбанистичке документације за изградњу објеката и уређење простора потребно је приржавати се важећих закона, прописа и правилника посебно из области заштите од пожара. У складу са наведеним законима и прописима, одобрење за изградњу објеката, као и одобрење за њихову употребу не може се издати без претходно прибављење сагласности надлежног министарства за пројектоване и изведене мјере заштите од пожара. Закони, прописи и правилници које је посебно потребно примјенити у поступку израде урбанистичке документације су следећи:

- Закон о заштити од пожара ("Сл. Гласник Републике Српске", број 71/12)
- Правилник о техничким нормативима за приступне путеве, окретнице И уређење плате за ватрогасна возила у близини објеката код којих је повећан ризик од пожара ("Сл. Гласник Републике Српске", број 39/13)
- Правилник о техничким нормативима за спољашњу И унутрашњу хидрантску мрежу за гашење пожара ("Сл. Гласник Републике Српске", број 39/13)
- Правилник о техничким нормативима заштите од пожара у објектима намијењеним за јавну употребу у којима се окупља, борави или ради већи број лица ("Сл. Гласник Републике Српске", број 11/18)
- Правилник о техничким захтјевима безбједности од пожара спољних зидова зграда ("Сл. Гласник Републике Српске", број 11/18)
- Правилник о техничким нормативима за заштиту угоститељских објеката од пожара ("Сл. Гласник Републике Српске", број 11/18)
- Закон о промету експлозивних материја И запаљивих течности И гасова ("Сл. Гласник Републике Српске", број 78/11)
- Правилник о изградњи станица за снабдијевање горивом моторних возила И о складиштењу И претакању горива ("Сл. Гласник Републике Српске", број 26/12)
- Правилник о изградњи постројења за запаљиве течности И о складиштењу И претакању запаљивих течности ("Сл. Гласник Републике Српске", број 26/12)
- Правилник о изградњи постројења за течни нафтни гас, складиштењу И претакању течног нафтног гаса ("Сл. Гласник Републике Српске", број 26/12).

Све планиране мјере заштите елеманата и фактора животне средине нису гаранција знатног побољшања квалитета животне средине. До момента успостављања мониторинга њиховог квалитета оне могу ублажити негативне ефекте, загађења и оптерећења средине прекомјерним концентрацијама полутаната.

Е.III. 6.1. Заштита од природних несрећа

Е.III. 6.1.1. Заштита од поплава

Заштита од поплава спроводиће се на два начина:

- Оптималном комбинацијом инвестиционих мера у виду хидрограђевинских радова и објеката којима се штите угрожена подручја. Ову групу мјера обухватају пасивне и активне мјере заштите. Пасивне мјере заштите примењиваће се у облику

линијских система као система одбрамбених насипа заједно са њиховим комплетирањем, доградњом, реконструкцијом и редовним одржавањем. Активне мјере заштите примењиваће се коришћењем постојећих или планираних акумулација.

- Примјеном неинвестиционих мјера којима се смањују штете од поплава без инвестирања у грађевинске радове. Ову групу мјера чине превентивне активности којима се без посебних инвестиционих улагања ублажавају посљедице штета. Ту прије свега спада урбанистичко планирање, којим се спречава изградња скувих садржаја у угроженим или неадекватно заштићеним зонама, затим управна регулатива којом се обезбјеђује начин коришћења поплавама угрожених зона по строго утврђеним условима у складу са одговарајућим урбанистичким плановима, затим осавременивање система прогнозирања и обавјештавања, доношења техничких прописа за грађење у поплавним зонама и ажурирање планова оперативне одбране од поплава. Радове у оквиру уређења корита водотока усмјеравати прије свега у правцу обезбјеђења стабилности корита и функционалности насипа, а затим на уређење водотока за пловидбу и друге намјене, као и на уређење мањих водотока кроз насеље. За локализацију поплава могу се користити и саобраћајнице, што треба имати у виду приликом издавања услова за пројектовање.

Подручја која нису заштићена од поплава су:

- Долина ријеке Јања-Модран која нема заштиту од вода ријеке Јање и брдских вода са обронака Мајевице. Укупно незаштићено подручје је око 1500 ha. Веома су угрожена насељена мјеста Јања, Модран и Ченгићи.
- Долина ријеке Гњица-Лукавац ,нема заштиту ни од спољних вода ријеке Саве ,плави се око 500 ha у насељу Нови-Вршани а нема ни заштиту од изливања, односно плављења сопствених водотока Гњице-Лакавац. Површине које су изложене сталном или повременом плављењу процјењују се на око 3500 ha.
- Приобаље ријеке Дрине и то јужно од села Балатун и Међаша па до Главичица, потез на коме нису изграђени одбрамбени насипи.

Планиране активности

Заштита долине Јања-Модран планира се у наредном периоду а за све потребне објекте има израђена пројектна документација на нивоу Главних пројеката.

Заштита долине Гњица-Лукавац у наредном периоду одвијати ће се етапно и то првенствено уређењем корита водотока са циљем смањења поплавних површина.

Водопривредном основом ријеке Дрине интегрално је разматрана заштита од поплава са енергетским коришћењем овог дијела ријеке тј. потеза низводно од ХЕ Зворник .Пошто нема економске оправданости градити насипе без енергетског коришћења будућа заштита приобаља у условима енергетског коришћења спровела би се на следећи начин: Приобаље на објема обалама штити се насипима,а режим подземних вода се контролише системом дренажних канала и самоизливних бунара.Са брањене стране предвиђају се магистрални дренажни канали чији је задатак да прихвате све провирне воде и да их спроведу у доњу воду низводне бране.На тај магистрални канал наслања се систем за одводњавање који може ефикасно да регулише режим подземних вода на читавом подручју.На тај начин нивоима подземних вода се управља. Магистрални канал пролази зоном града Слобомира с тим што у непосредној зони

града његову микролокацију и начин реализације треба прилагодити урбаној структури града

.Најниводнија степеница која се условно назива Дрина 3 у зони хидрочвора има коту успора 93,00. Успорна линија у зони града Слобомира налази се на коти 93,17. Основна кота ненасутог терена износи 91,5 и више. Са насипањем градске зоне на коту 93,50 читав плато града налази се изван коте успора.

Хидролошке анализе које су урађене за разне варијанте уређености тока ријеке Дрине дале су сљедеће показатеље:

- велике воде Дрине у природном стању вјероватноће 1% су 4087 m³/s
- вјероватноће 2% су 3710 m³/s и
- вјероватноће 50% су 2050 m³/s.

Урађена је пројектна документација за изградњу Дринског насипа у дужини од 33,0 km који би заштитио лијеву обалу ријеке Дрине на потезу од постојећег насипа у МЗ Балатун па узводно до МЗ Главичице.

Изградњом поменутог насипа би се постигла заштита како сеоских подручја која гравитирају ријечи Дрини тако и урбаног подручја Бијељине које су воде ријеке Дрине плавиле преко канала Дрина-Глоговац-Дашница.

Почетак реализације овог пројекта који се финансира из кредита Свјетске банке се очекује у 2018. години а тренутно су у току активности на експропријацији и рјешавању имовинско-правних односа.

Е.Ш. 6.1.2. Заштита од суша

За заштиту од суше тренутно постје мјестимично изграђени мали системи за наводњавање до 1,0 ha са извором воде избушених бунара и нешто већи систем у Новом Селу на имању Пољопривредног добра «Семберија» који је оспособљен за наводњавање до 300 ha.

Како је опште прихваћен став да будућност пољопривреде припада и наводњавању, пошто примјена агротехничких мјера, као што су ђубрење, заштита биља и избор сорти имају ограничена дејства на повећање приноса и условљена су одговарајућим водно -ваздушним режимом земљишта, а које се постиже наводњавањем.

Данас се у свијету наводњава око 15% обрадивих површина а у Семберији око 2%.

Планиране активности

Подручје уз Саву (Бијељина 2) се карактерише изузетно развијеном мрежом канала за одводњавање, као и постављеном цијевном дренажом. Развијена каналска мрежа може да послужи као транспотни систем за воду за наводњавање, обзиром даје земљиште равно, а каналска мрежа довољно разграната и дубока.

По питању наводњавања, главни проблем до сада је био недостатак воде који је сада ријешен изградњом канала Дрина-Глоговац- Дашница.

Подручје Семберије и Града Бијељина у студијама из ове области, препознато је као подручје са изузетним потенцијалима за развој система за наводњавање, обзиром на све факторе који су разматрани (квалитетно пољопривредно земљиште, комасација, морфологија терена, близина Саве и Дрине, заштита од вањских вода, итд.). Због тога треба посветити посебну пажњу развоју ових система чиме ће се значајно смањити негативни утицаји суше на пољопривреду, као најважнију грану привреде Грда Бијељина. До сада је урађена документација на нивоу студије и идејних решења и из ње је видљиво да се изградњом устава, преграда, веза између канала и пропуста може обезбиједити вода за наводњавање око 12.000 ha.

Е.III. 6.1.3. Заштита вода

Уредбом о класификацији вода и категоризацији водотока успостављени су критеријуми за класификацију квалитета површинских и подземних вода као и категоризацију водотока.

Уредбом је класификовано да на овом подручју:

- ријеке Дрина, Сава, Лукавац и Јања, као и канал Дашница припадају другој (2) категорији,
- све подземне воде, осим прве издани у подручју насеља, категоришу се у 1. (прву) категорију. Подземне воде у оквиру насеља категоришу се у 2. (другу) категорију

Тренутно површинске воде ријеке Дрине у већем периоду године одговарају прописаној категорији, а док воде ријеке Саве у већем периоду године излазе између друге и треће категорије.

Подземне воде које су изложене директном утицају упојних бунара и септичких јама немају прописану категорију док заштићена, неизграђена подручја имају прописану категорију.

Заштита квалитета површинских и подземних вода може се остварити само сљедећим мјерама:

- Наставком изградње канализационих система свих насељених мјеста као и уређаја за треман отпадних комуналних вода у сеоским подручјима (за урбано подручје већ је изграђен и у функцији)
- Пречишћавањем индустријских отпадних вода
- Израдом катастра загађивача
- Сакупљањем и правилним одлагањем чврстог отпада на уређене санитарне депоније
- Успоставом мониторинга квалитета површинских и подземних вода

Уређење водотока

Потреба за уређење водотока и заштита рушевних обала веома је изражена у доњем току ријеке Дрине, као и на доњим токовима водотока Јања и Гњица. Рушевне обале ријеке Дрине деградирају значајне пољопривредне површине и у досадашњем периоду процјењује се даје у неповрат изгубљено око 1600 ha. Водопривредном основом уређења доњег тока ријеке Дрине за заштиту рушевних обала планирана је изградња обалоутврда на угроженим потезима орјентационе дужине око 9.500 m.

На осталим водотоцима Гњица, Лукавац, Јања и каналима мјере уређења подразумијевају уређење корита кроз насељена мјеста и на потезима гдје није обезбеђен довољан протицајни профил, да се исти изведе.

Е.Ш. 6.1.4. Заштита од земљотреса и клизишта

Земљотреси

Подручје Просторног плана према сеизмолошким картама максималних очекиваних интензитета налази се у зони 7° MCS за повратни период од 500 година, са вјероватноћом појаве од 63%. Основне мјере заштите од земљотреса су:

- техничке норме о изградњи објеката (асеизмичка изградња);
- избор локације за изградњу;
- континуиран процес просторног и урбанистичког планирања (генерално и детаљно), архитектонског и грађевинског пројектовања и изградње објеката;
- грађење објеката усмјерено у правцу усклађивања са сеизмогеолошким особинама терена, како би се смањио ниво повредљивости објеката и сеизмичког ризика, а тиме и штете од евентуалног земљотреса.

Заштита људи од последица удара кинетичке енергије у тлу, као и материјалних добара спроводиће се кроз статичке прорачуне, као и путем еластичних веза и преносника. Субјекти одговорни за заштиту од ратних разарања и елементарних непогода, предложене мјере треба детаљно да размотре и разраде у посебном плану заштите од ратних разарања и елементарних непогода.

Клизишта

Основне мјере заштите су:

- Израдити катастар клизишта.
- Успоставити стални мониторинг катастра клизишта и увезивање катастра клизишта у јединствен информациони систем на нивоу Града.
- Неопходно је санирање оних клизишта на којима ће материјална улагања бити оправдана, као и она која угрожавају значајне грађевинске и инфраструктурне објекте.
- Све грађевинске као и све инфраструктурне објекте градити у складу са законским прописима и придржавати се прописаних техничких и других норми код грађења.
- Забранити изградњу стамбених, инфраструктурних и других грађевинских објеката на подручјима која су евидентирана као неповољна за грађење, плавним подручјима, на експлоатационим пољима (површинска експлоатација). Ограничити грађење изнад подземне експлоатације угља и других минералних сировина.
- Изводити санационе радове (дренаже, одвођење површинских и подземних вода) посебно у насељеним мјестима.

Е.Ш. 6.1.5. Заштита од ерозија и бујица

Поред пољопривредем ерозија тла утиче и на многе друге привредне гране. У том контексту, посебно је значајан ефекат ерозије на водопривреду. У случају великог интензитета ерозионе продукције наноса у сливу, ријечни нанос у хидрографској мрежи

угрожава многе водопривредне објекте - акумулације, регулисана и нерегулисана ријечна корита, каналску мрежу и др. Еколошки ефекат ерозивних процеса је врло значајан. директно дејство ерозије на природни екосистем одражава се на нестанак или пак деградацију станишта разних типова флоре вегетације. Деструкцијом педолошког слоја земљишта угрожава се опстанак многих фитоценоза.

Приоритет у наредном периоду треба дати мјерама за заштиту од ерозије, заштити од бујица и конторли наноса у водотоцима. Мјере се могу спровести кроз три основне категорије:

- биолошке мјере (пошумљавање, мелиорација шума и пашњака, ливада и затрављивање)
- биотехничке мјере (изградња преграда против спирања)
- техничке мјере (бујичарске зидане преграде)

Поред наведених мјера предлажу се и друге превентивне мјере:

- ограничење или потпуна забрана сјече шума или воћњака,
- забрана крчења шумског дрвећа, грмља и воћака,
- забрана давања одобрења за пашу или пашу одређене врсте стоке,
- ограничење кориштења пашњака прописивањем врсте и броја стоке, временаи начина испаше,
- забрана копања и преоравања ливада, пашњака и необрађених површина настрим земљиштима и њихово претварање у њиве са једногодишњим културама,
- одређивање начина обраде и искориштавања земљишта,
- одређивање обавезног затрављивања стрмог земљишта,
- забрана вађења земље, пијеска, шљунка и камена на мјестима гдје би сеуслијед тога угрозило или погоршало стање земљишта,
- забрана развођења воде необложеним каналима,
- забрана подизања објеката који би могли да угрозе стабилност земљишта (воденица, ступа, брана, канал за одвођење и довођење воде и сл.),
- забрана производње једногодишњих култура, односно одређивање преоријентације пољопривредне производње на вишегодишње културе (ливаде, дјетелиништа, воћњаке, шуме и сл.),
- забрана одбацивања отпадног материјала из каменолома и рудокопа, материјала добивеног приликом грађења саобраћајница и осталих грађевина, као и остатака од посјечених стабала у бујичне токове.

Ж. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, КОРИШЋЕЊА И ГРАЂЕЊА ПРОСТОРА

У овом поглављу дефинишу се правила која произилазе из специфичности проблематике уређења територије Града Бијељина, а која су усклађена са важећим прописима, како из области уређења простора тако и осталих релевантних области које имају утицај на простор (пољопривреда, шумарство, воде, рударство, инфраструктура, привреда, јавне службе, цивилна заштита и бројне друге).

Дефинисање ових правила важно је обзиром да ће Просторни план Града Бијељина служити за непосредну израду стручних мишљења и урбанистичко-техничких услова и бити основ за издавање локацијских услова, а на подручјима за која није утврђена обавеза доношења или нису донесени документи просторног уређења нижег реда. Поред ових правила, потребно је користити и поштовати одредбе Закона о уређењу простора и свих подзаконских аката (Правилник о општим правилима урбанистичке регулације и парцелације).

Ж.1. Изградња објеката

Ж.1.1. Опште смјернице за изградњу стамбених, пословних и јавних објеката

- Изградњу објеката треба усмјеравати на земљишта која су овим планом дефинисана као грађевинска, изузев објеката оних намјена које се могу појавити на пољопривредним земљиштима (објекти у служби пољопривредне производње), објеката јавне комуналне инфраструктуре или објеката који служе за унапређење пољопривредног земљишта.
- Изградњу објеката неопходно је планирати на локацијама које задовољавају опште урбанистичко-техничке услове у погледу саобраћајних прилаза, доступности и исплативост инфраструктурних прикључака, услова заштите животне средине, нивоа подземних вода и уопште просторних услова за смјештај специфичне намјене у простору, у складу са важећим прописима из области просторног уређења и других релевантних области.
- Приликом одређивања грађевинских парцела за изградњу објеката тежити рјешењима која обезбјеђују што правилнију геометрију и површину парцеле за несметану изградњу и коришћење објеката. Поред наведеног предност у одређивању грађевинске парцеле дати кроз што лакше рјешавање имовинско- правних односа. Парцела треба да се максимално прилагоди власничким границама, конфигурацији терена и општим урбанистичко-техничким условима локације. У изради урбанистичко-техничких услова како за одређивање грађевинске парцеле, тако и основних урбанистичких параметара за објекат придржавати се важећег закона о уређењу простора, као и важећих правилника и других докумената на основу закона.
- Поставком стамбених, пословних и јавних објеката у оквиру грађевинске парцеле мора се обезбиједити:
 - изградња објеката у складу са основним прописима и урбанистичким правилима у складу са типом насеља, врстом постојеће изградње, конфигурацијом и врстом терена,уличног профила и др.

- изградња објекта у складу са техничким и технолошким захтјевима и условима,
- могућност редовног коришћења објекта у складу са намјеном, функцијом и технолошким захтјевима,
- оптимално и прописно одстојање од границе грађевинске парцеле и од сусједних постојећих или планираних објеката,
- оптимална оријентација објекта у складу са намјеном и технолошким захтјевима, а посебно оптимална оријентација стамбених простора у функцији обезбјеђивања осунчаности, видика, провјетравања, заштите од падавина, вјетра и сл.
- усклађеност поставке новог објекта са поставком сусједних објеката, при чему треба тежити формирању уређеног уличног фронта (постизање уједначене, степеноване или на други начин уређене удаљености од регулационе линије, просторних габарита објеката и других елемената уличне регулације)
- реализација пратећих објеката техничке инфраструктуре, прикључака на комуналне инсталације, изградња ограда, приступних веза и сл.
- могућност несметаног приступа објекту у циљу редовног коришћења, одржавања и у случају евентуалних хаварија, пожара или сличних опасности,
- могућности рационалног уређења и коришћења преосталих дијелова грађевинске парцеле.
- У складу са прописима о техничким условима за изградњу и коришћење објеката у појединим дјелатностима, за одређене пословне, односно стамбено-пословне зграде, морају се планирати и посебни услови (противпожарне мјере, мјере заштите на раду, мјере заштите од ратних дејстава, елементарних непогода и техничких инцидената, мјере заштите вода, тла и ваздуха, паркиралишта, колски прилаз економском улазу и др.).
- Обим дјелатности у објекту треба да је усаглашен са просторним и функционално-техничким условима организације садржаја у објекту, и да се уклапа у капацитете локације – парцеле.
- Пословни садржаји у постојећим или планираним зонама становања морају бити компатибилни са преовлађујућом стамбеном намјеном зоне у смислу да не угрожавају стандард становања насеља буком, вибрацијама, мирисима или генерисањем прекомјерног саобраћаја.
- Замјену или реконструкцију кровишта зграде, адаптацију, санацију и друге радове на побољшању постојећих стамбених или пословних услова могуће је одобрити увијек, осим ако би се тиме битно нарушила стабилност објекта, права сусједа на свјетлост и видик или правила о минималним растојањима зграда.
- Приликом реконструкције, санације и адаптације постојећих објеката потребно је примјењивати мјере за повећање енергетске ефикасности. Посебно се препоручује следеће:
 - замјена прозора и вањских врата топлотно квалитетнијим (препука коефицијента $U_{1,1-1,8W/m^2K}$)
 - топлотно изоловање цијелог вањског омотача објекта (зидова, подова, крова те површина према негријаним просторима)
 - изградња вјетробрана на улазу у објекат
 - санирање и обнављање димњака
 - изоловање цијеви за топлу воду и бојлер
 - анализирање система гријања и хлађења у објекту и по потреби замјена енергетски ефикаснијим системом те комбиновање са обновљивим изворима енергије.

- У погледу удаљености објеката, уз примјену важећих прописа потребно је размотрити и посебне услове локације у погледу задовољавања стандарда становања (оријентације просторија, осунчања, визура и др.) а што се разматра и прописује урбанистичко-техничким условима.
- Стамбене објекте планирати на адекватним удаљеностима од постојећих индустријских објеката, фарми, пољопривредних комплекса и других објеката са знатним емисијама у смислу угрожавања стандарда становања, односно објеката који имају посебне услове у смислу удаљености од стамбених зона.

Ж.1.1.1. Помоћни објекти

- Помоћним и пратећим објектима сматрају се: гараже, оставе, котловнице, пушнице, септичке јаме, бунари, цистерне за воду, љетње кухиње, пољски WC и слично, надстрешнице и други објекти који служе за редовну употребу главног објекта на парцели
- Помоћне просторије и пратећи садржаји се у правилу граде у саставу главног објекта (стамбеног, стамбено-пословног или пословног) у приземној или подземној етажи, а ако се у саставу главног објекта не могу смјестити неопходне помоћне просторије (због димензија габарита, разлога сигурности, обликовних или других урбанистичких и техничких разлога) ове просторије граде се у виду засебне помоћне зграде.
- Препоручује се да се постављање помоћних објеката избјегава у дијелу парцеле према појасу регулације, а нарочито у зонама уз магистралне, регионалне и градске саобраћајнице 1. реда. Дозвољена је изградња помоћних објеката у дијелу парцеле иза главног објекта, тако да нису доминантно сагледиви са саобраћајнице у односу на главни објекат.
- На подручју Града Бијељина (обухват просторног плана) површине помоћних објеката одређиваће се детљаним урбанистичко-техничким условима у складу са просторним условима грађевинских парцеле, те уз задовољење претходно наведених смјерница за помоћне објекте. Изузетно од ове смјернице, за подручје града Бијељина (урбанистички план) изградњу помоћних објеката треба изводити у оквиру стамбеног објекта. У случајевима када то није могуће, могу се градити и као засебни објекти бруто грађевинске површине до 50м² и могу имати само једну надземну етажу, свијетле висине до 2,4м.

Ж.1.1.2. Привремени објекти

Уколико важећим прописима није другачије дефинисано привремени објекти су:

- Објекти монтажно-демонтажног типа који се лоцирају на грађевинском земљишту које је важећим спроведбеним документом просторног уређења предвиђено за постављање привремених објеката

- Објекти који се лоцирају на грађевинском земљишту које није приведено коначној намјени утврђеној у документу просторног уређења и чија намјена је компатибилна намјени простора на којем се лоцирају
- Објекти који се привремено постављају за потребе градилишта или за организовање сајмова, јавних манифестација, те киосци, телефонске говорнице, љетње баште, рекламни панои, објекти постављени у сврху логоровања, рекреације и слично
- Објекти који се постављају у случају ванредних услова и околности (уклањање или санирање последица елементарних непогода, инцидената већих размјера или ратних дејстава).
- Привремени објекти у поступку легализације

Услови за постављање привремених објеката прописују се одлуком скупштине Града о уређењу простора и грађевинском земљишту.

Привремене грађевине морају у свему испуњавати минимално техничке услове за дјелатности које се у њима намјеравају обављати.

Привремени објекти морају бити лоцирани тако да ни у којем погледу не ометају пјешачке и саобраћајне токове, не умањују саобраћајну прегледност, не нарушавају изглед простора, не отежавају одржавање и коришћење комуналних грађевина и не ометају коришћење сусједних објеката.

Ж.1.1.3. Пословни, производни и складишни објекти

У ове објекте спадају индустријски објекти и комплекси, објекти и комплекси услужне и занатске дјелатности, комерцијалне и угоститељске дјелатности, складишта и хладњаче и слично.

Приликом изградње објеката ове врсте неопходно је:

- Парцела или комплекс за изградњу индустријских објеката не смије да буде у колизији са окружењем у погледу еколошких утицаја. За сваки појединачни објекат радиће се анализа утицаја на животну средину према одредбама Закона о заштити животне средине и важећег Правилника којим су дефинисане намјене за које је обавеза израде наведене процјене и прибављање еколошке дозволе,
- сваки привредни погон мора да има обезбијеђен економски прилаз и простор, као и простор за саобраћајно функционисање (паркинзи, окретнице и сл.),
- сваки привредни погон и комплекс треба да обезбједи заштитни зелени појас,
- сваки привредни објекат или комплекс мора да буде повезан на мреже инфраструктуре према условима надлежних институција
- парцела за изградњу привредног објекта мора бити ослоњена на одговарајућу саобраћајницу према утврђеним условима

- обезбјеђења од евентуалних хаварија ће бити планирана у складу са Правилником о заштити ППЗ, а депоновање индустријског отпада у складу са Законом о заштити животне средине
- Обезбиједити адекватну удаљеност садржаја са неповољним емисијама у простору од постојећих и планираних стамбених цјелина,
- Обезбиједити сву потребну инфраструктуру и мјере заштите животне средине (пречишћавање отпадних вода, заштиту квалитета ваздуха, воде, земљишта и др.)
- Уредити адекватне заштитне зелене појасеве и хортикултурно и квалитетно вањско уређење простора парцела.
- Око свих објеката треба обезбиједи противпожарни прилаз а у том смислу треба избјегавати изградњу главних и помоћних објеката уз границу парцеле.
- Уколико је неопходно ограђивање пословних цјелина оградне треба изводити као транспарентне и од квалитетних материјала.
- У простору парцеле или у оквиру објеката треба планирати простор за одлагање отпада.
- Пословне објекте планирати на адекватним удаљеностима од постојећих стамбених зона, зона пољопривредне производње и другим површинама на чије коришћење би могао неповољно утицати пословни процес планираног објекта.

Ж.1.1.4. Пољопривредна домаћинства и објекти за држање животиња

Приликом изградње нових и реконструкције постојећих пољопривредних домаћинстава неопходно је придржавати се следећих правила:

- Поштовати основну функционалну подјелу на стамбени, економски дио и припадајуће обрадиво земљиште уколико то дозвољавају просторни услови и захтјеви локације.
- Економски објекти у оквиру пољопривредног домаћинства граде се у складу са важећим прописима и просторним условима на конкретној локацији.
- Економски објекти су:
 1. објекти за гајење домаћих животиња,
 2. као и објекти за гајење голубова кунића, украсне живине и птица и слично,
 3. пратећи објекти за гајење животиња (испусти за стоку, бетонске писте за одлагање чврстог стајњака, објекти за складиштење осоке и слично), објекти за складиштење сточне хране (сјеници, магацини, сило-јаме, сило-тренчеви у слично)
 4. објекти за складиштење пољопривредних производа, амбари, кошеви, хладњаче
 5. други објекти на пољопривредном газдинству (објекти за машине и возила, пушнице, сушнице, магацини хране и слично).

Приликом одређивања парцела за објекте који припадају пољопривредним домаћинствима поштовати следеће препоруке:

- Уколико просторни услови и захтјеви дозвољавају груписати планиране објекте на јединственој грађевинској парцели

- Уколико су економски објекти удаљени, и међусобно одвојени пољопривредним површинама (воћњацима, пластеницима и сл.) сваком објекту планирати посебну парцелу и адекватан приступ.
- Претварање пољопривредног земљишта бољих бонитетних категорија у грађевинско треба свести на најмању могућу мјеру
- Грађевинске објекте планирати тако да се не угрози компактност и употребљивост пољопривредног земљишта
- У случају да се економски дијелови сусједних парцела непосредно граниче, растојање нових економских објеката од границе парцеле не може бити мање од 1 метар,
- Спратност економског објекта дефинисаће се у поступку издавања урбанистичке документације, у зависности од конкретне намјене објекта и технолошких захтјева.
- За све случајеве који нису дефинисани у овим смјерницама примјењиваће се важећи правилник о урбанистичким правилима регулације и парцелације.

Приликом изградње објеката за држање животиња неопходно је поштовати опште услове дефинисане релевантним прописима и правилима струке.

Фармом се сматра свако домаћинство, објекат или у случају држања на отвореном, мјесто на коме животиње бораве, узгајају се или држе, капацитета већег од 20 условних грла за копитаре и папкаре (објекти већи од 100м²), односно 10 условних грла за перад и куниће.

За одређивање локације и капацитета фарми користи се појам „условно грло“ који подразумева животињу или групу истоврсних животиња тежине 500 кг, рачунајући највећу тежину производне категорије. Под интензивном сточарском и перадарском производњом подразумевају се објекти капацитета преко 50 условних грла.

Локације фарми треба да задовоље следеће опште услове:

- фарме градити на мање квалитетном пољопривредном земљишту, по могућности изнад V категорије.
- Земљиште за изградњу фарме мора бити оцједито и не смије бити у зони плављења.
- Локација за изградњу фарме својим положајем, капацитетом и еколошким условима не смије да угрожава и да буде угрожена од стамбених и других објеката у ближој и даљој околини. Минимална удаљеност објеката за интензивну сточарску и перадарску производњу од насеља, стамбених зона, спортско-рекреативних и других јавних комплекса зависи од капацитета и врсте стоке. Уколико није дефинисана посебним правилницима из области пољопривреде и сточарства наведене удаљености треба да задовољавају услове из следеће табеле:

Табела бр. 10. – прописи за изградњу фарми

мин. удаљеност од стамбених и стамбено-пословних објеката	100м	200м	300м	500м	1000м
бр. условних грла и површина објекта	од 20 до 50 за копитаре и папкаре (100м ² до 250м ²)	од 50 до 100 за копитаре и папкаре (250м ² до 5000м ²)	до 300 (до1500м ²)	преко 300 (од 1500м ² до 2500м ²)	преко 500 (преко 2500м ²)
	10 до 100 за перад и куниће				

- Прилазни путеви фарми морају да буду довољно широки и по могућности изграђени од чврстог материјала са подлогом од шљунка.
- Локација за изградњу фарме мора да буде снабђевена довољном количином воде за пиће из јавног водовода или властитог бунара.
- Локација за изградњу фарме мора имати уредно електроенергетско снабдијевање.
- Удаљеност објеката фарме од јавног пута неопходно је ускладити са одредбама релевантних прописа из области саобраћаја.
- Код лоцирања објеката фарми посебно се морају поштовати релевантни прописи о заштити и одржавању зона и појасева санитарне заштите, подручја на којима се налазе водоизворишта, као и водних објеката и вода намјењених људској употреби.

Приликом просторне организације фарме пажњу треба посветити следећем:

- Круг фарме мора да буде довољно простран да одговара капацитету фарме, да садржаји у оквиру њега буду функционално повезани и довољно међусобно удаљени, да имају контролисани улази и да буду ограђени адекватном оградом.
- Уз фарме треба бити обезбијеђена одговарајућа површина за испашу те оранице за производњу концентратне крме.
- У оквиру фарме мора да постоји ограђено мјесто за одлагање и збрињавање стајског ђубрива, које мора бити удаљено од бунара са пијаћом водом минимално 20 м, а од објекта за узгој животиња 50 м, насупрот правцу главних вјетрова, односно тако да не може загађивати околину
- Отпадне воде морају се сакупљати у водонепропусне испусте и морају се пречистити прије испуштања у природне реципијенте. Фекалне воде се морају сакупљати у непропусне септичке јаме или се испуштати у канализацију.
- Минимална површина под зеленилом (зелени заштитни појас, зеленило комплекса) је 40%, изузев за фарме за узгој и држање живине гдје је минимално учешће зеленила 60%.
- Оријентациони нормативи за димензионисање објеката фарме су следећи:

· Краве музаре (5 ком)	8
· Тов јунади (20 ком)	1
· Прасад (5 приплодних крмача)	1
· 50 товљеника	8
· Тов 3000 бројлера	7
· Коке носиље 600 ком	1
· Помоћни објекти (кош за храну и гаража)	1

- Парцеле фарми се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално до 2,20 m.

Ж.1.1.5. Викенд објекти

Зграде за одмор лоцирају се, у правилу, у ван урбаним подручјима или у мање изграђеним дијеловима урбаних подручја, на мјестима гдје су природни услови погодни за одмор и рекреацију, а нису погодни за другу приоритетнију намјену.

Приликом изградње нових и реконструкције постојећих викенд објеката у неопходно је придржавати се следећих правила:

6. Парцела викенд објекта мора имати обезбијеђен саобраћајни прилаз,
7. Архитектонско обликовање и материјализација објекта треба да буду прилагођени непосредном амбијенту и околном пејзажу,
8. При уређењу дворишта користити аутохтоне врсте, у циљу његовања изворног облика пејзажа.
9. Посебан услов за изградњу викенд објеката у зонама ван планираних грађевинских подручја је обезбјеђење адекватне опремљености инсталацијама, адекватно рјешавање одвођења отпадних вода и одвоз смећа до најближег мјеста за прикупљање отпада.
10. Површина викенд објекта не треба да буде већа од 80м² што се односи на стамбени простор викенд објекта у који не улазе отворене или наткривене терасе, роштиљнице, хладњаци и слично. Спратност викенд објекта не треба да буде већа од двије надземне етажне (П+1).

Ж 1.2. Инфраструктурни објекти и површине

Ж 1.2.1. Саобраћај:

11. При пројектовању путева, жељезница и других објеката потребно је водити рачуна о заштитним појасевима и могућностима градње поред њих, у складу са релевантним прописима о јавним путевима и жељезницама Републике Српске.
12. У урбаним цјелинама потребно је водити рачуна о заштитним појасевима у новопланираним зонама, који у зонама индивидуалног становања износи минимално 5 м, а у зонама колективног становања и стамбено пословним зонама минимално 7м.
13. Попречни профил аутопута, према Закону о јавним путевима, мора да има двије физички одвојене коловозне траке за супротне смјерове, обостране зауставне траке, денivelисана укрштања, а укључења и искључења саобраћаја на посебно изграђеним

прикључним јавним путевима на одговарајућу саобраћајну траку аутопута.

14. Попречни профил брзог пута, према Закону о јавним путевима, може да има једну или двије физички одвојене коловозне траке за супротне смјерове, све раскрснице у два или више нивоа с попречним путевима или другим саобраћајницама (жељезничким пругама) и по правилу нема зауставних трака.

15. Попречни профил обилазне путање дефинисати тако да минимална ширина саобраћајне траке износи 3,55 м, а остале елементе попречног профила пројектовати у складу са рангом, брзином, структуром и интензитетом саобраћајног тока.

16. Минимална ширина саобраћајне траке на локалним путевима испод које не треба ићи приликом реконструкције локалних путева износи 2,5 м. Примарну уличну мрежу димензионисати према подацима добијеним из саобраћајних истраживања која су обухватила анализе о карактеристикама саобраћајног тока са циљем утврђивања обима и структуре тока и његове временске и просторне расподјеле (анализа оптерећења саобраћајне мреже -сегмент транспортног модела друмске мреже).

17. Раскрснице треба предвидјети у складу са захтјевима за функционално и безбједно одвијање саобраћаја, што подразумијева израду укључних и искључних трака, обезбјеђење потребне прегледности, хоризонталну и вертикалну саобраћајну сигнализацију, све у складу са Законом о јавним путевима, Законом о безбједности саобраћаја на путевима и "Смјерницама за пројектовање, грађење, одржавање и надзор на путевима".

18. Стационарни саобраћај у зони индивидуалног становања рјешавати у склопу парцеле; у зони колективног становања 1-1,1 ПМ/1стану, зависно од процјене планера за конкретно планско подручје, у пословним зонама 1ПМ/60м² бруто површине пословног простора, а за остале садржаје према важећим нормативима.

19. Бицикличке стазе планирати са континуитетом и то: одвојено од коловоза, тамо гдје то ивична изграђеност и конфигурација терена дозвољавају, комбиновати са осталим елементима профила, гдје за то постоје различита ограничења и као самосталне бицикличке стазе у зонама рекреације (уз ријеку Врбас, у парковима и сл.)

20. Пјешачки саобраћај у усвојеном концепту саобраћајница одвојен је од моторног, а ширина пјешачких површина је промјенљива у зависности од ивичне изграђености, интензитета пјешачког саобраћаја и расположивог слободног профила. У већ изграђеним зонама гдје не постоји могућност проширења мин. ширина је 1,5 м. У профилима новопланираних саобраћајница ширина тротоара је мин. 1,80 м, односно у изузетним случајевима мин. 1,20 м што је, уколико се примјени, потребно аргументовати техничким параметрима.

21. Аутобуска стајалишта изводити према "Смјерницама за пројектовање, грађење, одржавање и надзор на путевима" .

22. Дуж траса планираних и постојећих саобраћајница ради обезбјеђења несметаног функционисања утврђују се заштитни путни појасеви који не улазе у простор коридора, него се дефинишу као простори ван коридора.

23. Ширина заштитног путног појаса и могућност градње у заштитном путном појасу утврђује се према важећем Закону о путевима.

24. Поред заштитних појасева уз путеве постоје заштитни појасеви и уз жељезничке пруге. Ширина заштитног пружног појаса и могућност градње у заштитном пружном појасу утврђује се према важећем Закону о жељезницама и на основу сагласности коју , у складу са Законом даје надлежна установа.

25. Правила изградње објеката и линија жељезничког, ваздушног и ријечног саобраћаја детаљније ће се разрађивати израдом планова нижег реда, студија оправданости, идејних и главних пројеката у складу са планским рјешењима из Просторног плана Републике Српске.

26. Изградња планиране саобраћајне инфраструктуре, односно, нове трасе аутопута Модрича – Брчко – Бијељина – Рача (Република Србија) захтијева изградњу новог граничног прелаза на дијелу трасе у Рачи, односно – релоцирање постојећег. Истовремено треба урадити његову модернизацију и инфраструктурно опремање како би се унаприједио квалитет и ефикасност прелаза.

Ж I.2.2. Електроенергетика

27. У наредном периоду 20 kV-тну мрежу треба градити као подземну - што подразумјева и реконструкцију постојеће и изградњу нове.

28. Надземни електроенергетски водови имају заштитне појасеве:

- 400 kV - 40 m, напонског нивоа
- 220 kV - 30 m
- 110 kV - 20 m,
- 20 kV - 9 m.

У овим појасевима не могу се градити стамбени и пословни објекти, ни други објекти који би својим постојањем или функционисањем могли штетно утицати на сигурност далековода, као ни изводити други радови који би могли имати такав утицај.

29. Земљиште у заштитном појасу може се користити за пољопривредну обраду, ливаде, пашњаке, ниске расаднике, ниске шуме и сл.

30. Градња објеката, уређење грађевинских честица и јавних површина могућа је унутар коридора далековода ако су испуњени технички прописи из Правилника о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 1 kV до 400 kV, уз добијену сагласност надлежног Електропреноса, односно надлежне Електродистрибуције.

31. За изградњу објеката ван заштитног појаса, али и у његовој близини, важе одговарајућа правила о сигурносној удаљености и сигурносној висини, хоризонталној сигурносној удаљености, условима укрштања са путевима и другим објектима линијске инфраструктуре и другим сигурносним мјерама.

32. Изван дефинисане заштитне зоне далековода морају се провјерити технички услови за високе зграде и складишта запаљивог и експлозивног материјала у складу са прописима из Правилника о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 1 kV до 400 kV, уз добијену сагласност надлежног Електропреноса.

33. Услови сигурносне удаљености грађевина које се граде у коридору 20 kV-тног далековода морају бити испуњени и за стање отклона водова далековода код пуног притиска вјетра (у било ком правцу) при температури +40°C и то: за неприступачне дијелове зграда 3,0 m (кров, димњак и сл.), за приступачне дијелове зграда 4,0 m (тераса, балкон и сл.) У коридору далековода није дозвољена садња растиња чија би висина могла угрозити погонску сигурност далековода.

34. Реконструкције објеката преносне мреже вршиће се у границама садашњих локација трафостаница и у оквиру садашњих коридора надземних водова.

Ж I.2.3. Хидротехника

Дуж примарних цјевовода, успоставља се појас ширине по 3,0 м са обе стране осовине цјевовода.

35. У заштитном појасу цјевовода не могу се градити грађевине ни други објекти који би могли штетно утицати на сигурност и функцију цјевовода или на квалитет воде у њему, ни изводити други радови који би могли имати такав утицај. Ако се из техничких разлога у заштитном појасу морају постављати канализационе цијеви, или се морају укрштати са цјевоводом, оне се могу постављати само на коти нижој од коте цјевовода, и уз све мјере обезбјеђења за случај оштећења цјевовода или канализационе цијеви.

36. Дуж примарних и секундарних канализационих колектора успоставља се заштитни појас ширине 3,0 м са обе стране осовине колектора.

37. У заштитном појасу из претходног става не могу се градити грађевине или други објекти који би могли штетно утицати на сигурност и функцију колектора, ни изводити други радови који би могли имати такав утицај.

38. Према законској регулативи - Правилнику о третману отпадних вода за подручја градова и насеља гдје нема јавне канализација (Сл.Гл.РС бр. 68 од 2001. год), предвиђају се сљедећи начини (као привремена односно прелазна рјешења док се не изгради јавна градска канализација и постројење за пречишћавање градских отпадних вода):

- тип 1, септик за кориснике до шест чланова: техничке карактеристике дате у прилогу Правилника;
- тип 2, сабирна јама (емшерска јама), за кориснике преко шест чланова: техничке карактеристике дате у прилогу правилника;
- тип 3, префабриковани септички уређаји: техничке карактеристике ових уређаја даје произвођач у сваком конкретном случају, а власник односно корисник таквог објекта је дужан имати техничку документацију за свој објекат (или заједнички уређај за више објеката). У будућности би се ова проблематика требала спроводити по предметном Правилнику.

39. Забрањено је испуштање атмосферске воде на мјестима гдје су изражена већа загађења (паркинзи за теретна возила, платои бензинских пумпи, саобраћајнице са великим интензитетом саобраћаја и сл.) у канале за одвођење атмосферских вода без претходног пречишћавања;

Ж I.3. Пољопривредно земљиште

У оквиру заштитних појасева уз саобраћајнице и инфраструктурне коридоре пољопривредне површине се могу користити према условима које прописују важећи прописи о водама, јавним путевима, жељезницама и остали позитивни прописи и закони, као *legs specialis*, у сваком појединачном случају.

У оквиру зона заштите водоизворишта пољопривредне површине се могу користити

према условима које прописују важећи прописи о заштити и коришћењу водоизворишта.

На пољопривредном земљишту могу се лоцирати само грађевине, инсталације и уређаји намијењени за пољопривредну производњу. Изузетно када је то неопходно због значајних друштвених интереса, на пољопривредном земљишту се могу лоцирати и инфраструктурне грађевине које не смањују или незнатно смањују обрадиве површине. Промјена намјене пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе врши се у складу са спроведбеним документима просторног уређења и издатим локацијским условима.

Ако није заснована на спроведбеним документима просторног уређења забрањена је промјена намјене пољопривредног земљишта I, II, III и IV катастарске, односно бонитетне класе у непољопривредне сврхе. Изузетно, промјена намјене пољопривредног земљишта I, II, III и IV катастарске, односно бонитетне класе може да се врши само на основу расположивих стратешких докумената просторног уређења, стручног мишљења и локацијских услова, само за изградњу објеката: земаљске инфраструктуре (саобраћајне, хидротехничке, енергетске, телекомуникационе и информационе), комуналне инфраструктуре, за изградњу објеката који су у функцији пољопривредне производње, индивидуалних стамбених и помоћних објеката у оквиру пољопривредног газдинства на том подручју и индивидуалних стамбених и помоћних објеката инвеститора, односно лица регистрованих за бављење пољопривредним дјелатностима.

Промјена намјене пољопривредног земљишта V, VI, VII и VIII катастарске, односно бонитетне класе, ако није заснована на документима просторног уређења, дозвољена је на основу стручног мишљења и локацијских услова.

Код лоцирања објеката на пољопривредном земљишту мора се обезбиједити максимално очување вриједних земљишта, њихови производни потенцијали, цјеловитост и повезаност комплекса. У том циљу објекти који нису намијењени пољопривредној производњи а за које се утврди потреба лоцирања на пољопривредном земљишту (стамбени и економски објекти – проширење или нова домаћинства којима је пољопривреда искључиви или претежни извор прихода), лоцирају се првенствено на необрадивим земљиштима, а ако их нема онда на обрадивим, али само на категорији од V – VIII класе.

Затечени објекти у зонама пољопривредног земљишта задржавају се у постојећим хоризонталним и вертикалним габаритима и на њима је могуће извођење искључиво реконструкције и адаптације у смислу текућег одржавања.

Ж I.4. Шумско земљиште

Шумска инфраструктура су: објекти, шумски путеви (путеви првенствено намијењени за потребе газдовања и коришћења шума, укључујући другу путну инфраструктуру дуж њихових токова), транспортне ваке и друга инфраструктура која је првенствено намијењена газдовању шумама.

Крчење шума и трајна промјена намјене шумског земљишта може се вршити:

- када је то предвиђено плановима и програмима газдовања шумама,
- ако је у складу са законом који уређује област просторног планирања, уз достављање инвестиционо-техничке документације, на основу које је на одређеном земљишту неопходно крчење шума, односно промјена намјене земљишта,

- на основу акта надлежног органа о утврђивању општег интереса,
- при изградњи водова (електро, ПТТ и слично) и комуналне инфраструктуре која не служи газдовању шумама,
- ради изградње објеката за заштиту људи и материјалних добара од елементарних непогода и одбране земље
- у поступку комасације пољопривредног земљишта и шума.

Одрживо газдовање шумама подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на такав начин и у таквом степену да се очува биодиверзитет и продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се одржи на нивоу којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе и данашњих и будућих генерација, на локалном, али и на националном нивоу, а да се при томе не угрозе и не оштете неки други екосистеми.

Ж I.5. Воде и водно земљиште

- Заштитне зоне изворишта питке воде, подлијежу режиму заштите и мјерама који се прописују законом о водама, планом управљања водама и припадајућом подзаконском регулативом, као и на основу тога проистеклим и усаглашеним регулационим плановима или урбанистичким пројектима.
- Заштитне зоне изворишта "Грмић" утврђене су одговарајућом одлуком Скупштине Града Бијељина и приказане су у графичком дијелу Просторног плана. У заштитним појасевима забрањена је изградња свих грађевинских објеката, извођења других грађевинских радова и депоновање отпадних материјала свих врста, изузев водопривредних објеката и објеката за заштиту вода. У случају отварања или експлоатације нових изворишта воде за пиће, за која не постоје утврђене зоне заштите, исте ће се утврдити у полупрећнику од 50м и у свему према важећим правилницима.
- Заштитне зоне и заштитни појасеви уз природне обале водотока прописане су Законом о водама. У заштитној зони водотока, изворишта и других водних површина (акумулације, вјештачка језера и др.) могу се лоцирати само грађевине и уређаји који служе сврси због које је заштитна зона успостављена, као и грађевине од општег друштвеног интереса за које се може утврдити да неће угрожавати квалитет воде.
- Заштитне зоне уз водотоке ван урбаних подручја имају слиједећу ширину:
 40. Уз водоток Дрине – 50 м од сваке обале (од линије средњих вода);
 41. Уз водотоке Јањице, Тавне, Гњице и Лукавца – 25 м,
 42. Уз остале водотоке - 10 м.
- Спроведбеним документима просторног уређења за поједина приобална подручја ван урбаних подручја може се повећати или смањити ширина заштитне зоне из претходног става, зависно од конкретних услова.
- Ширина заштитних зона водотока у урбаним подручјима дефинише се урбанистичким планом, и може, зависно од конкретних услова, бити већа или мања од

ширине ових зона ван урбаних подручја

- Спроведбеним документима просторног уређења за поједина приобална подручја може се дефинисати ширина заштитне зоне водотока, у смислу претходног става, и прије доношења урбанистичког плана.
- Заштитне зоне и заштитни појасеви уз регулисане водотоке прописују се законом о водама и припадајућим подзаконским актима, за потребе приступа и интервенција у водотоку.
- Планом се, уз све нерегулисане и регулисане отворене водотоке (потоци и повремени природни водотоци) утврђује заштитни појас од 5м са сваке стране обале, у којем се не смију планирати нити градити грађевински објекти, осим хидротехничких, нити подизати ограде и живице и садити дрвеће јер је тај појас потребан за несметан прилаз код радова на водотоку.
- У заштитном појасу из претходног става забрањена је свака градња, осим радова који служе сврси због које је заштитна зона успостављена и уз сагласност надлежног предузећа које управља водама, а власницима земљишта дозвољено је коришћење у складу са катастарским плановима.
- На дијеловима водотока који су зацијевљени не предвиђа се заштитни појас, али се обавезно техничком документацијом мора дефинисати начин одржавања и нормалног функционисања таквог дијела водотока.
- Положај, стационаже и висинске карактеристике објеката на регулисаним водоточима (пропусти, мостови и сл.), подлијежу режиму заштите и мјерама које се дефинишу законом о водама и припадајућим подзаконским актима.
- На водном добру, као законски дефинисаном подручју (водно земљиште, воде и водни објекти, који због свог нарочитог значаја јесу добра од општег интереса и под посебном су заштитом), не могу се градити грађевине или други објекти који би могли утицати на сигурност и намјенско коришћење овога подручја. На дефинисаном подручју могу се изводити радови у складу са законом о водама и припадајућим подзаконским актима.
- Гдје год је могуће водотоке треба задржати у природном стању, као отворену регулацију уз минималне техничке захвата

Ж I.6. Културно-историјско и природно наслеђе

За активности уређења и интервенција над заштићеним природним и културно-историјским добрима треба затражити детаљне смјернице о начињу очувања и накнадних радова од стране Републичког завода за заштиту културно историјског и природног наслеђа.

Сви радови у оквиру обухвата Просторног плана треба да се извршавају са опрезом у случају потенцијалних археолошких налазишта.

Код било каквог утврђивања културног слоја или археолошког локалитета неопходно је зауставити све радове до доласка стручне екипе Републичког завода за заштиту културно историјског и природног наслеђа.

За доградњу, реконструкцију и ревитализацију индивидуалних објеката профане архитектуре који својим архитектонско-обликовним карактеристикама,

конструкцијом, фасадно декоративним елементима и сл. свједоче о стилском периоду у ком су настале и изграђене, треба затражити детаљне смјернице о начињу очувања и накнадних радова од стране Републичког завода за заштиту културно историјског и природног наслеђа, да би се очувао њихов изглед и њихова аутентичност.

Ж I.7. Државна граница

Подручје Града Бијељина се комплетном сјеверном и источном страном ослања на државну границу према сусједним државама – Република Хрватска и Република Србија. Свака државна граница има заштитно подручје дефинисано Законом о граничној контроли („Службени гласник БиХ“, број 53/09, 54/10, 47/14). Наведеним законом дефинисан је и начин уређења простора уз државну границу, гдје је чланом 3 дефинисано да је заштитно подручје појас који се простире до 300м од граничне линије у дубину територије БиХ. На територији Града Бијељина у граничном подручју или боље речено у близини граничног подручја планирана је изградња објеката и комплекса јавног карактера и општег значаја, као што је пристаниште Рача лоцирано узводно у односу на гранични прелаз Рача (уцртан на графичком прилогу) и дрински и савски насипи као посебно важно обејкти у заштити од вода. Код издавање урбанистичке документације директно на основу Просторног плана, сви учесници у издавању ове документације се придржавати наведеног закона о граничној контроли и водити рачуна да се не дозволи изградња објеката и садржаја који би могли утицати на прегледност државне границе и несметан приступ граничној линији. За евентуалну изградњу објеката у простору до 300 метара од граничне линије, као и у неспоредној у контактної зони са заштиним појасом границе обавеза је да се прибави сагласност Министарства безбједности БиХ, односно претходног мишљења Граничне полиције БиХ.

3. СМЈЕРНИЦЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПЛАНА

Даље планирање на нивоу Просторног плана подразумјева:

- измјене, допуне и ревизије Просторног плана Града Бијељина
- израду и доношење других просторно-планских докумената нижег хијерархијског реда

Просторни план може представљати и основ за издавање локацијских услова, за подручја за која није утврђена обавеза израде планова нижег реда.

Измјене, допуне или ревизија Просторног плана врши се:

- ако се у току планског периода измјени Просторни план Републике Српске или донесу нови прописи и законски акти из области просторног уређења
- ако се у току планског периода донесе неки други плански документ на нивоу Републике из којег произилази обавеза или потреба усклађивања Просторног плана
- ако се у току планског периода оцјени да се Просторни план не остварује у битним елементима и дефинисаним циљевима, а из разлога који су ван утицаја органа који проводе План
- ако се у току планског периода појаве нове потребе, могућности и околности које нису биле познате или узете у обзир код усвајања Просторног плана

Измјена, допуна или ревизија Просторног плана врши се у складу са важећим прописима из области просторног планирања, а на приједлог носиоца припреме документа (надлежног одјељења градске управе).

Једна од мјера која би доприњела бољем и ефективнијем спровођењу просторног плана и контроли његове реализације је именовање (сталног или повремениог) посебног тијела које би утврђивало степен реализације Плана, али и помагало у препознавању и рјешавању проблема из домена просторног планирања.

3 I. Израда и доношење других просторно-планских докумената

На подручју обухвата Плана могу се доносити просторно-плански документи на нижим нивоима планирања, а у првом реду **урбанистичких планова**. Урбанистичким планом детаљније се разрађују циљеви и одређења из Просторног плана. Доноси се за урбана подручја насељених мјеста - центара за која јединица локалне самоуправе донесе одлуку о приступању, на основу карактеристика и потреба у просторном развоју и хијерархије центара. Овим планом утврђује се (насљеђења) обавеза израде урбанистичког плана за три насељена мјеста:

1. Бијељина - као центар градског подручја
2. Јања - као секундарни центар
3. Дворови - као секундарни центар

Иако Јања и Дворови нису насеља градског карактера, својевремено су за њихова подручја донесени урбанистички планови због комплексности и величине ових средина. Дакле ради се о насељима значајних површина, са великом концентрацијом становништва и привредом у развоју, те је било неопходно израдити урбанистичке планове. За подручје Јање донесен је такође и регулациони план. Овим просторним планом задржава се обавеза израде урбанистичког плана за наведена насељена мјеста. Урбанистички план Града Бијељина и Јање доносе се истовремено са овим просторним планом.

На осталом (ванурбаном) подручју обухвата Просторног плана могу се доносити само **планови парцелација**, као спроведбени документи, односно техничко-регулативни документи просторног уређења који се доносе за плански период од десет. Ови документи важе до њихове измјене или доношења новог документа, уколико није у супротности са документом просторног уређења вишег реда (Просторни план). Планови парцелације доносе се за конттактне зоне градова и центара јединица локалне самоуправе који се налазе у великој територијалној експанзији или приградска села у трансформацији, али и за објекте линијске комуналне инфраструктуре.

Опште смјернице за припрему, израду и доношење документа просторног уређења дефинисане су важећим прописима из области просторног уређења.

Унутар насељених мјеста за које је утврђена обавеза доношења урбанистичког плана могу се доносити планови нижег реда (спроведбени документи просторног уређења): зонинг планови, регулациони планови, урбанистички пројекти и планови парцелације.

Зонинг план ради се за просторне цјелине, потцјелине, односно појединачне зоне унутар урбаног подручја градског карактера. Овим планом се дефинише основна намјена одређеног простора, односно зоне и даје се попис компатибилних намјена за ту зону. Зонинг план садржи и означене валирозоване зоне историјског урбаног пејзажаса циљем очувања и управљања историјским урбаним пејзажом, у складу са принципима одрживог развоја. Зоне историјског урбаног пејзажа су природни, културни и друштвени ресурси градова и насеља, локалне заједнице са својим културним традицијама, споменици културе, споменици природе, историјски споменици и локације, зелене површине и објекти пејзажне архитектуре, водозахвати, видиковци и друге вриједности.

Регулациони план ради се за претежно изграђена урбана подручја на основу урбанистичког плана, као и за подручја од општег интереса јединице локалне самоуправе за развој привреде или изградњу објеката друштвене инфраструктуре на основу урбанистичког плана или документа вишег реда или ширег подручја, при чему је нужно детаљно дефинисати услове пројектовања и изградње нових објеката, као и реконструкцију, доградњу и надоградњу постојећих објеката. Тако се регулационим планом, по цјелинама и потцјелинама одређују урбанистички услови (стандарди) за грађење и уређење простора.

Урбанистички пројекат ради се за подручја која се граде као цјелина или су у већ значајнијој мјери изграђена, за подручја гдје се појавила потреба за формирањем групе

објеката, односно архитектонско-урбанистичког комплекса, за подручја која имају посебан клутурно-историјски и природни значај, као и за друга подручја, ако је то одређено документом вишег реда или ширег подручја. Урбанистички пројекат такође дефинише идејна урбанистичка и архитектонска рјешења планираног објекта, односно архитектонско-урбанистичког комплекса са детаљним условима за пројектовање и грађење нових објеката, доградњу, надоградњу и реконструкцију постојећих објеката.

План парцелације дефинише концепт организације простора, поступке парцелације, критеријуме за формирање парцела, услове коришћења и уређења парцела, услове изградње објеката и друго. Ради се на ажурним геодетским подлогама које нису старије од шест мјесеци и које су овјерене од органа надлежног за послове премјера и катастра и садрже катастарске ознаке за сваку катастарску честицуу обухвату плана, идентификован власнички статус за сваку катастарску честицу и површине катастарских честица.

3 II. ОСТАЛЕ СМЈЕРНИЦЕ ЗА ПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

3 II.1. Програми и стратегије за реализацију плана

Реализација Просторног плана Града Бијељина подразумијева израду и спровођење слиједећих инструмената:

- Програм просторног уређења и програм уређења грађевинског земљишта
- Популациона политика
- Стамбена политика Града Бијељина
- Стратегија развоја пољопривреде, шумарства, индустрије, туризма
- Основе уређења пољопривредног земљишта
- Студија енергетских потенцијала
- Програм штедње и рационалног коришћења енергије
- Програм развоја и коришћења алтернативних (обновљивих) извора енергије
- Локални план управљања чврстим отпадом и опасним отпадним материјама
- Планови управљања водним земљиштем и водотоковима
- Програм реформе система коришћења грађевинског земљишта
- Студија гасификације,
- Програм развоја тржишта рада
- Програм промоције предузетништва
- Пројекти допунских дјелатности на селу
- Пројекти обнове пољопривредне механизације
- Пројекти систематске контроле плодности земљишта
- Пројекти калцификације земљишта
- Пројекти сузбијања амброзије
- Пројекти подизања нових засада воћњака
- Пројекти подизања пластеника
- Елаборат валоризације природног и културног наслеђа

3 II.2. Економски инструменти

Основни економско – финансијски инструменти за реализацију плана односно извори финансирања планских рјешења биће:

- буџет Града Бијељина,
- буџет Републике Српске,
- буџет Босне и Херцеговине,
- кредитна средства,
- концесије,
- страни кредити и програми подршке,
- донације,
- приватни капитал,
- јавно-приватна партнерства, • задужбине и фондације.

3 II.3. Организациони инструменти

Основне организационе инструменте за реализацију плана представљаће разне врсте Градских институција у функцији реализације плана и то:

- Локална комисија за развој
- Одговарајућа градска служба за стамбену зградњу и унапређење предузетништва у области стамбене изградње
- Фонд за комуналне дјелатности
- Комисија за заштиту животне средине
- Комисија за популациону политику.

У провођењу плана значајну улогу ће имати и трансформација односно реформа појединих постојећих институција на ентитетском и локалном нивоу. С обзиром на бројне проблеме у области просторног уређења и недостатак финансијских средстава за њихово потпуно рјешавање у кратком временском периоду посебну пажњу треба посветити јачању невладиног сектора нарочито у областима које доприносе побољшању урбаног стандарда и општих услова живљења. Неопходно је такође укључивање јавности у цјелокупном процесу израде и доношења просторнопланских докумената као и њиховом спровођењу.

3 II.4. Правни инструменти

Под овим инструментима, уважавајући сву позитивну законску регулативу у Републици Српској и БиХ, нужно је у обзир узети и подзаконска акта, али и интерне одлуке и правне прописе који се доносе у оквиру надлежности Градске управе Града Бијељина, као територијалне организације која познаје потребе, могућности и очекивања властите популације.

Истовремено, уз идентификацију просторно планских проблема овим Планом на нивоу Града, очито је да ће услиједити ревидовање одлука о:

- грађевинском земљишту
- просторном уређењу
- легализацији бесправно изграђених објеката

- других прописа којим се ближе уређује конституисање и коришћење права из сегмента просторног и урбанистичког планирања.

3 II.5. Технички инструменти

Развој информативног система о простору је један од најзначајнијих техничких инструмената за праћење просторног развоја и провођење плана а обавезу његовог развоја прописује и Просторни план Републике Српске. Закон о уређењу простора и грађењу предвиђа обавезу успостављања „јединственог информационог система о простору који воде органи управе надлежни за послове уређења простора“. Оваква законска одредба је резултат развоја географских (просторних) информационих система (ГИС) у свијету и њихове примјене у раду локалне администрације, првенствено у раду органа задужених за просторно уређење. Примјена ГИС –а у области просторног и урбанистичког планирања вишеструко је повећала продуктивност и квалитет рада а такође смањила вријеме потребно за обављање различитих активности из домена рада органа задужених за просторно уређење.

За потребе просторног и урбанистичког планирања и заштите животне средине неопходно је приступити систематском раду на увођењу и развоју, међусобно усклађених, просторно (географског) информационог система и информационог система о животној средини. Неопходно је утврдити концепт информационог система о простору најкасније годину дана од дана усвајања плана.

Концепцијом развоја информационог система неопходно је утврдити следеће:

- Опсег и квалитет информационих потреба за разне врсте просторних и урбанистичких планова и програма заштите и унапређивања животне средине, према разним нивоима управљања
- Критеријуме за развој служби у оквиру информационог система о простору и животној средини
- Методолошки оквир за комуницирање између служби у оквиру система те за комуницирање са другим информационим системим и мрежама
- Програм за кадровско и техничко опремање информационог система о простору
- Мјере за реализацију приоритетних задатака и активности.

Неопходно је, такође, аутономне и парцијалне мреже података повезати у јединствену цјелину, извршити што потпунију дигитализацију података и њихову аутоматску обраду, свести понављање истих обиљежја на подношљив минимум те употпунити садржаје база података и система индикатора према новим потребама.

У сврху спровођења просторног плана, те израде детаљних просторно-планских докумената неопходно је извршити:

- Формирање информационог центра о простору
- Израда евиденција привредних једница и служби друштвених дјелатности, укључујући евиденцију стручног кадра и радне снаге
- Евиденцију стамбених јединица
- База података о тржишту рада
- Ажурирање катастра земљишта
- Ажурирање катастра подземних и надземних инсталација
- Формирање земљишних регистара (земљиште у слободном простору, откуп земљишта по основу експропријације, пречег права откупа, цијене земљишта у

промету, доходак по парцелама, трошкови опремања земљишта, трошкови грађења објеката, систем пореза, такса доприноса и накнада за коришћење грађевинског земљишта, регистар вриједности парцела и сл).

3 П.6. Формирање информационог система за потребе планирања простора

Према важећим прописима из области просторног уређења експлицитна је обавезност успостављања и одржавања јединственог просторно-информационог система с циљем прикупљања, рационалног коришћења и обраде података од значаја за планирање, уређење, коришћење и заштиту простора, а које имају рачунарску подршку на цијелом простору Републике.

Орган надлежан за послове урбанизма јединице локалне самоуправе води документацију за праћење стања у простора, као и израду и праћење спровођења докумената просторног уређења, те на основу израђених извјештаја доноси двогодишњи програм мјера и активности за утврђивање стања и уређење простора, којим се процјењује потреба израда нових, односно измјене и допуне постојећих докумената просторног уређења, потреба прибављања података и стручних подлога за њихову израду, као и материјално и техничко унапређивање стручних служби и организација просторног уређења.